

Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Kansikuva: Mari Linnell / Metsähallitus

© Metsähallitus 2010

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-742-1 (pdf)

Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2010
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	16.12.2008
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	4301/623/2008
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Lehtojensuojelualue, vanhojen metsien suojeluohjelma, harjijensuojeluohjelma, Natura 2000		
ALUEEN NIMI	Korouoma–Jäniskaira		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Korouoma–Jäniskaira (FI 1301104)		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017		
TIIVISTELMÄ	<p>Suunnitelma koskee Posion kunnassa sijaitsevaa Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -aluetta, jonka pinta-ala on kokonaisuudessaan 9 376 ha. Kohteeseen sisältyy perustettu lehtojensuojelualue, joka muodostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta (yhteensä 71 ha). Loppu on osittain vanhojen metsien ja osaksi harjijensuojeluohjelma-aluetta. Vanhojen metsien suojeluohjelmakohteet käsittävä osuus suunnittelualueesta (6 841 ha) on tarkoitus perustaa lakisääteiseksi luonnonsuojelu-alueeksi, johon myös olemassa oleva lehtojensuojelualue yhdistetään. Suurin osa harjijensuojelu-ohjelmakohteesta suojellaan maa-aineslailla; osa siitä kuuluu myös vuonna 1981 perustettuun Korouoman virkistysmetsään.</p> <p>Alueen suojellinen arvo liittyy erityisesti Korouoman rotkolaaksoon, joka on Suomen oloissa ainutlaatuinen luonnonmuodostuma jyrkkine kallioseinämineen. Rotkolaakson ohella harjut ja dyynit ovat arvokkaita suojelukohteita. Alueella on tärkeä merkitys myös luonnonmetsien, lehtojen, kallioiden ja niittyjen suojelukohteena.</p> <p>Maisemiensa ansiosta Korouoman alue on Posion kunnan tärkeimpiä luontomatkailukohteita. Käyntimäärä on viime vuosina ollut kasvussa, ja nykyisin sen arvioidaan olevan noin 30 000/vuosi. Omatoimisen retkeilyn lisäksi alueella on mahdollista harrastaa myös ohjattuja aktiviteetteja, kuten kallio- ja jääkiipeilyä. Korouoman rotkolaakson ympäristössä on runsaasti retkeilijöitä palvelevia taukopaikkarakenteita ja yhteensä noin 40 km retkeilyreitistöä. Paikoitellen käyttö on aiheuttanut maaston kulumista, ja myös rakenteet ovat jo osittain vanhentuneita. Kulumiselle herkkiä paikkoja on syytä keuhkoida, ja tarvittaessa ohjata kävijöiden liikkumista tehokkaammin. Vanhat rakenteet vaativat peruskorjausta.</p> <p>Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on varmistaa alueen käytön kestävyys ja luontoarvojen säilyminen kasvavien kävijämäärien aiheuttamista paineista huolimatta. Reittien keuhkoinnin ja rakenteiden peruskorjauksen lisäksi käytön keuhkuyttä parannetaan myös selkeällä alueen käytön vyöhykeistämällä, joka tuo mm. liikkumisrajoituksia tietyille kohteille sulan maan aikana. Pääsääntöisesti alueen virkistyskäyttömahdollisuudet säilyvät kuitenkin nykyisen kaltaisina.</p>		
AVAINSANAT	Korouoma, Natura 2000, keuhvä luontomatkailu, luontotyypit, perinnebiotoopit		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman ovat kirjoittaneet Jouni Aarnio, Kristiina Hoikka, Pertti Itkonen, Helena Moilanen ja Teija Turunen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 68		
ISSN	1796-2943	ISBN (PDF)	978-952-446-742-1
SIVUMÄÄRÄ	89 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAikka	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2010
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	16.12.2008
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	4301/623/2008
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/SKYDDSPROGRAM	lundskyddsområde, skyddsprogrammet för gammal skog, åsskyddsprogrammet, Natura 2000		
OMRÅDETS NAMN	Korouoma–Jäniskaira		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Korouoma–Jäniskaira (FI 1301104)		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Natura 2000 -området Korouoma–Jäniskaira		
SAMMANDRAG	<p>Planen gäller Natura 2000 -området Korouoma–Jäniskaira i Posio kommun, vars totala areal är 9 376 ha. Objektet omfattar ett redan inrättat lundskyddsområde som består av tre separata delområden (sammanlagt 71 ha). Resten omfattas delvis av skyddsprogrammet för gammal skog och delvis av åsskyddsområdet. Avsikten är att inrätta den del av planeringsområdet (6 841 ha) där det finns objekt som ingår i skyddsprogrammet för gammal skog som ett lagstadgat naturskyddsområde, till vilket också det existerande lundskyddsområdet hänförs. Största delen av det objekt som ingår i åsskyddsprogrammet skyddas genom marktäktslagen; en del av det hör också till Korouoma rekreationsskog som inrättades 1981.</p> <p>Områdets skyddsvärde hänför sig särskilt till Korouoma kanjon, som med sina branta bergväggar är en unik naturformation i finländska förhållanden. Vid sidan av kanjonen är åsarna och dynerna värdefulla skyddsobjekt. Området har också stor betydelse som skyddsobjekt för naturskogar, lundar, berg och ängar.</p> <p>Tack vare landskapet är Korouoma-området ett av Posio kommuns viktigaste naturturistobjekt. Antalet besök har ökat de senaste åren, och för närvarande uppskattas det till ca 30 000/år. Förutom friluftsliv på egen hand är det också möjligt att utöva ledda aktiviteter i området, t.ex. bergs- och isklättring. Kring Korouoma kanjon finns det många rastplatser med konstruktioner som betjänar vandrare och sammanlagt ca 40 km vandringsleder. Ställvis har användningen medfört slitage på terrängen, och också konstruktionerna är redan delvis föråldrade. Det är skäl att göra ställen som är känsliga för slitage mera hållbara och vid behov styra besökarnas vandrande effektivare. De gamla konstruktionerna måste repareras grundligt.</p> <p>Syftet med skötsel- och användningsplanen är att säkerställa att området används på ett hållbart sätt och att naturvärdena bibehålls trots trycket från det växande antalet besökare. Förutom att lederna görs hållbarare och konstruktionerna repareras görs användningen mera hållbar också genom att användningen av området indelas i klara zoner som innebär bl.a. att rätten att röra sig på vissa objekt begränsas under den tid marken är ofrusen. I regel förblir dock möjligheterna att använda området för rekreation ungefär som i dag.</p>		
NYCKELORD	Korouoma, Natura 2000, hållbar naturturism, naturtyper, vårdbiotoper		
ANDRA UPPGIFTER	Skötsel- och användningsplanen har skrivits av Jouni Aarnio, Kristiina Hoikka, Pertti Itkonen, Helena Moilanen och Teija Turunen.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja C 68		
ISSN	1796-2943	ISBN (PDF)	978-952-446-742-1
SIDANTAL	89 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 Johdanto	9
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ	13
2 Luonto, historia ja nykyinen käyttö	13
2.1 Geologia ja geomorfologia.....	13
2.2 Vesistöt	14
2.3 Natura 2000 -luontotyytit.....	15
2.4 Lajisto	22
2.4.1 Eläimet.....	23
2.4.2 Kasvit.....	25
2.4.3 Sienet ja kääväkkäät.....	28
2.5 Historia.....	30
2.5.1 Metsätalous	30
2.5.2 Niittykulttuuri	31
2.5.3 Luonnonsuojelu.....	31
2.6 Nykyinen käyttö.....	32
2.6.1 Retkeily.....	32
2.6.2 Metsätalous	33
2.6.3 Muu käyttö.....	33
2.7 Maankäyttöanalyysi.....	34
2.8 Yhteenveto tärkeimmistä arvoista suojelun ja käytön kannalta.....	35
HOITO JA KÄYTTÖ	37
3 Hoidon ja käytön tavoitteet	37
3.1 Suojelupäätöksissä asetetut tavoitteet.....	37
3.2 Metsähallituksen asettamat tavoitteet.....	37
4 Vyöhykealuejako	39
4.1 Syrjävyöhyke	39
4.2 Virkistysvyöhyke	40
4.3 Kulttuurivyöhyke	41
4.4 Rajoitusvyöhyke	41
4.5 Metsätalousvyöhyke	41
5 Luonto- ja kulttuuriarvot	42
5.1 Luonnonsuojelu ja -hoito	42
5.1.1 Nykytila.....	42
5.1.2 Tavoitteet	43
5.1.3 Toimenpiteet	43
5.1.4 Seuranta.....	44
5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito	45
5.2.1 Nykytila.....	45
5.2.2 Tavoitteet	45
5.2.3 Toimenpiteet	46
5.2.4 Seuranta.....	46
6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu	47

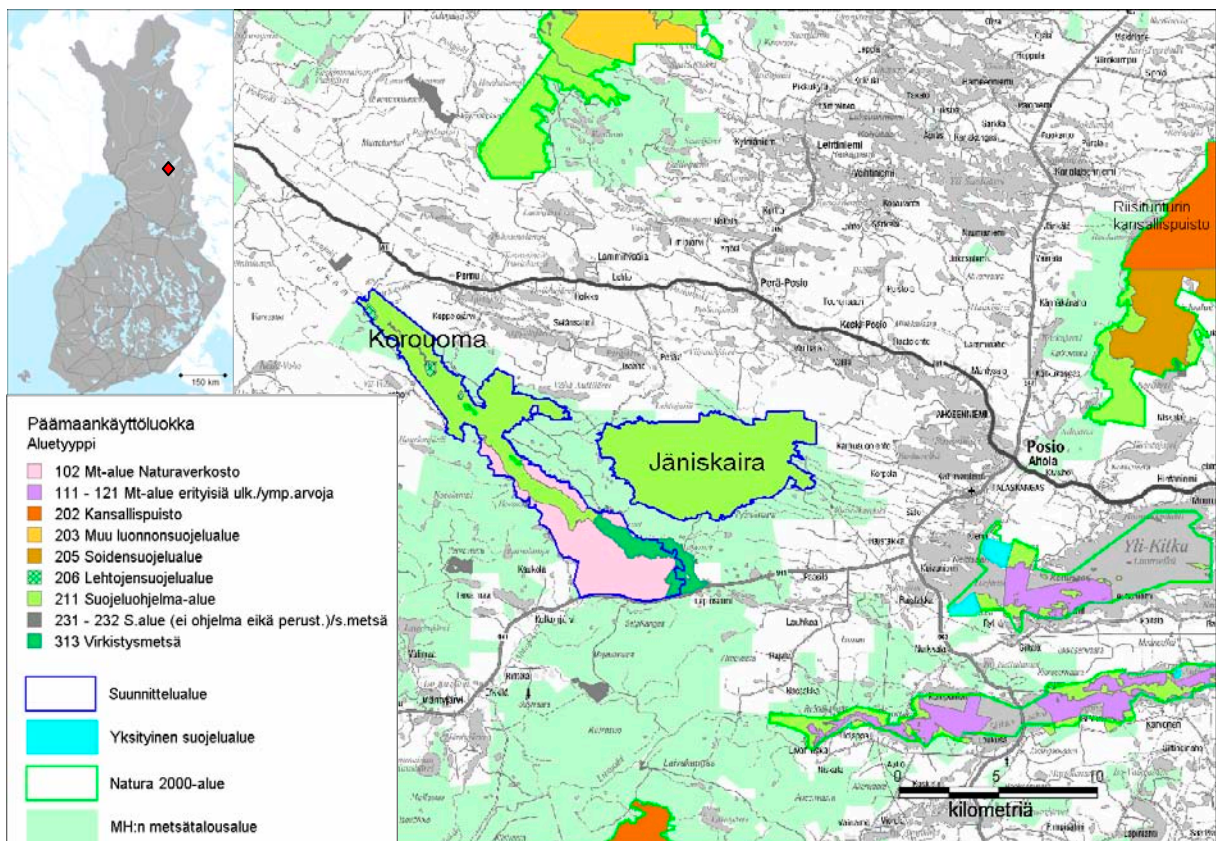
6.1	Retkeily ja muu luonnon virkistyskäyttö	47
6.1.1	Nykytila.....	47
6.1.2	Tavoitteet	48
6.1.3	Toimenpiteet	48
6.1.4	Seuranta.....	49
6.2	Opastusviestintä	50
6.2.1	Nykytila.....	50
6.2.2	Tavoitteet	50
6.2.3	Toimenpiteet	50
6.2.4	Seuranta.....	50
6.3	Ympäristökasvatus.....	51
6.4	Matkailun yritystoiminta.....	51
6.4.1	Nykytila.....	51
6.4.2	Tavoitteet	51
6.4.3	Toimenpiteet	52
6.4.4	Seuranta.....	52
6.5	Palvelurakenteiden huolto	52
6.5.1	Polttopuuhuolto.....	52
6.5.2	Jätehuolto	53
7	Tutkimus	54
8	Muu käyttö.....	55
8.1	Marjastus ja sienestys	55
8.2	Kalastus.....	55
8.2.1	Nykytila.....	55
8.2.2	Tavoitteet	55
8.2.3	Toimenpiteet	55
8.2.4	Seuranta.....	55
8.3	Metsästys.....	56
8.3.1	Nykytila.....	56
8.3.2	Tavoitteet	56
8.3.3	Toimenpiteet	56
8.3.4	Seuranta.....	56
8.4	Poronhoito.....	57
8.4.1	Nykytila.....	57
8.4.2	Tavoitteet	57
8.4.3	Toimenpiteet	57
8.4.4	Seuranta.....	57
8.5	Maa-ainesten otto.....	57
8.6	Metsien käyttö.....	58
8.6.1	Nykytila.....	58
8.6.2	Tavoitteet	58
8.6.3	Toimenpiteet	58
8.6.4	Seuranta.....	58
8.7	Luontokuvaus.....	59
8.8	Maastoliikenne ja muu liikkuminen.....	59
8.8.1	Tiet.....	59
8.8.2	Pysäköintialueet	59
8.8.3	Moottorikelkkareitit	59
8.8.4	Maastoliikenne.....	60
8.8.5	Ilma-alukset.....	60
8.8.6	Seuranta.....	60

9 Toimenpidesuunnitelmat	61
HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	62
10 Alueen hallinta.....	62
11 Vuokrasopimukset.....	62
12 Järjestyssääntö.....	63
13 Valvonta	63
14 Resurssit ja aikataulu.....	64
14.1 Toimenpiteiden kiireellisyys	64
14.2 Arvio toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista	64
14.2.1 Käyttökustannukset.....	64
14.2.2 Palveluvarustuksen investoinnit.....	64
14.2.3 Inventoinnit ja selvitykset	65
15 Suunnitelman vaikutusten arviointi	66
15.1 Ekologiset vaikutukset	66
15.2 Sosiaaliset vaikutukset	66
15.2.1 Alueen taloudellinen ja sosiaalinen merkitys.....	67
15.3 Taloudelliset vaikutukset.....	67
15.4 Vaikutus Natura 2000 -alueen suojeluarvoihin	68
Lähteet.....	69
Liitteet	73
Liite 1 Korouoman–Jäniskairan alue Itä-Lapin maakuntakaavassa	73
Liite 2 Suunnittelualan maankäyttöanalyysi	74
Liite 3 Lausuntoyhteenveto ja muutokset suunnitelmaan	75
Liite 4 Ympäristöministeriön vahvistuskirje.....	88

1 Johdanto

Tämä suunnitelma on ensimmäinen Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueelle laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma. Korouoman luonnonhoitometsälle on tehty hoito- ja käyttösuunnitelma Ranuan hoitoalueen metsätaloussuunnitelman 1979–83 laadinnan yhteydessä (Metsähallitus 1984). Hoidon ja käytön suunnittelu on tullut ajankohtaiseksi, kun alue sisällytettiin vuonna 1996 Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojeluohjelmaan ja 2001 valtioneuvoston esitykseen Suomen Natura 2000 -verkoston kohteista. Vanhojen metsien lisäksi alueella on myös perinnemaisema-kohteita ja lehtojensuojelualue. Retkeily- ja virkistyskäyttöpaineet ovat myös kasvaneet. Alue on Posion kunnan merkittävin luontomatkailukohde. (kuva 1)

Suurin osa Korouoman ja Jäniskairan alueista kuuluu Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojeluohjelmaan, ja niistä tullaan perustamaan luonnonsuojelulain (1096/1996) mukainen luonnonsuojelualue. Korouoman rotkolaaksossa on Korouoman lehtojensuojelualue, jonka perustamisasetuksessa (asetus lehtojensuojelualueista 503/1992) todetaan, että alueelle on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka vahvistaa ympäristöministeriö. Korouoman–Jäniskairan alue sisältyy Natura 2000 -suojelualueverkostoon, jonka kohteille on Euroopan yhteisön neuvoston direktiivin (luontodirektiivin 92/43/ETY) 6. artiklan mukaisesti tarvittaessa laadittava tarkoituksenmukainen hoito- ja käyttösuunnitelma.

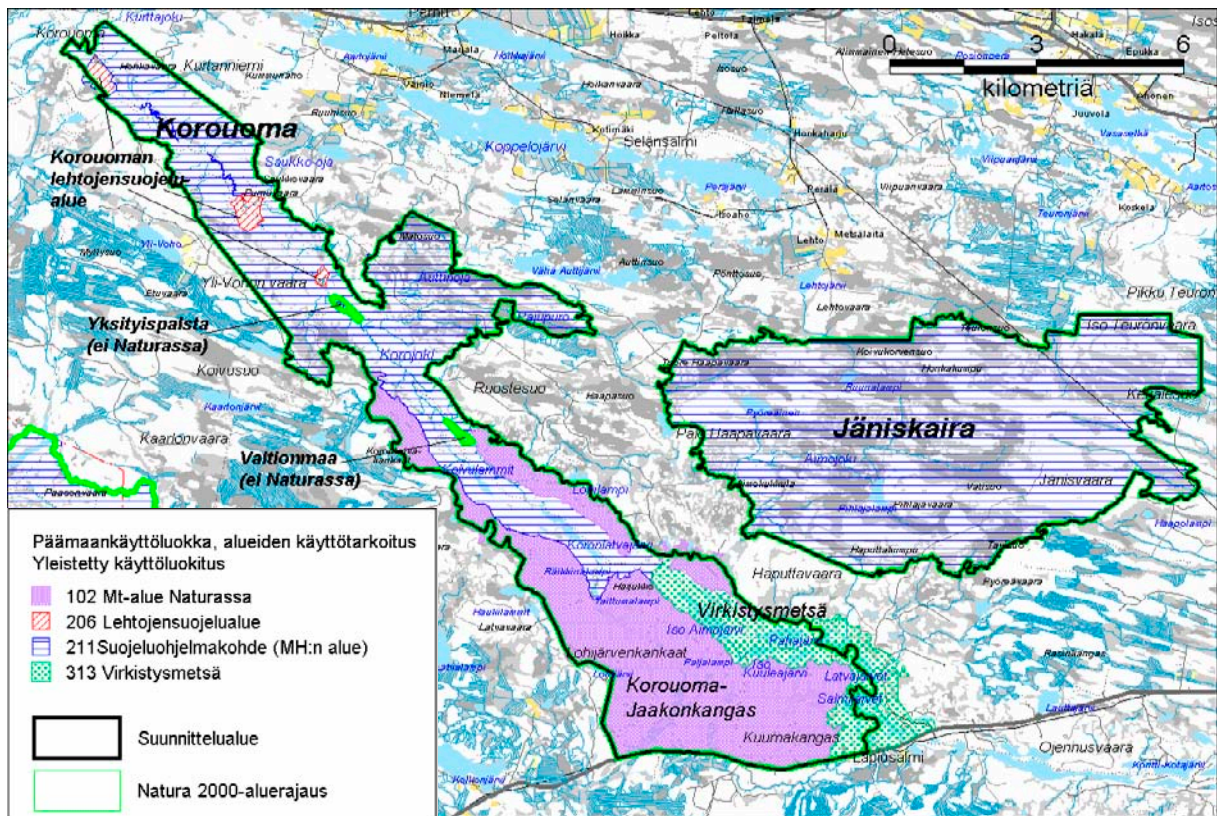
Kuva 1. Korouoman–Jäniskairan suunnittelualueen sijainti. © Metsähallitus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Suunnittelualan raja

Suunnittelualan raja sisältää Natura 2000 -alueen Korouoma–Jäniskaira (FI 1301104), jonka pinta-ala on yhteensä 9 376 ha (Korouoman alue 5 094 ha ja Jäniskairan alue 4 282 ha) (kuva 2). Natura-alueesta noin 73 % kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Suunnittelualan eteläosa kuuluu harjijensuojeluohjelman kohteeseen Korouoma–Jaakonkangas (maapinta-ala 2 449 ha, 26 % Natura-alueesta), joka on osittain päällekkäinen Korouoman vanhojen metsien suojeluohjelma-alueen kanssa. Harjijensuojeluohjelma-alue on suurimmaksi osaksi talousmetsää. Siitä 437 ha (lähes 5 % Natura-alueesta) on Metsähallituksen omalla päätöksellään perustamaa virkistysmetsää. Korouoman alueella on myös lehtojensuojelualue, jonka kolme erillistä osaluuetta ovat yhteensä noin 71 ha (alle 1 % Natura-alueesta) (taulukko 1). Metsähallituksen tekemän ehdotuksen mukaan lehtojensuojelualue liitetään perustettavaan Korouoman luonnonsuojelualueeseen.

Nämä alueet muodostavat luonnonsuojellisen sekä matkailun ja virkistyskäytön kannalta maankäytöllisen ja toiminnallisen kokonaisuuden. Suunnitelman painopiste on kuitenkin ollut Korouoman rotkolaaksossa, joka on alueen luonnonsuojellisesti merkittävin osa ja samalla merkittävä matkailunähtävyys.

Alueen sisällä on palstoja, jotka eivät kuulu Natura 2000 -alueeseen. Osa näistä on hankittu valtion omistukseen, ja ne tullaan liittämään perustettavaan suojelualueeseen. Loput alueen sisällä olevat yksityismaat pyritään hankkimaan valtiolle. Myös näiden alueiden liittäminen suojelualueeseen on aiheellista. Yksityiset alueet sijaitsevat Korojokivarressa, Niittykoronniityllä, ja ne ovat suojelun ja käytön kannalta merkittäviä. Niihin sisältyy suojelun arvoisia niittyjä ja niiden kautta kulkee alueen runkoreitti. Alueet on otettu mukaan suunnitelmaan.

Kuva 2. Korouoman–Jäniskairan suunnittelualan raja ja päämaankäyttoluokat. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Taulukko 1. Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen rajausten pinta-alat ja osuus Natura-alueesta. Harjijensuojeluohjelma-alue on lähes kokonaan päällekkäinen vanhojen metsien suojeluohjelma-alueen ja virkistysmetsäalueen kanssa, joten taulukon pinta-alat eivät ole suoraan yhteenlaskettavissa.

Rajaus	ha	% Natura-alueesta
Vanhojen metsien suojeluohjelma-alue	6 810,5	72,6
Harjijensuojeluohjelma-alue	2 470,0	26,3
Lehtojensuojelualue	70,9	0,8
Virkistysmetsä	427,1	4,7

Maakuntakaava

Korouoman hoito- ja käyttösuunnitelma on linjassa Itä-Lapin maakuntakaavan ja ko. aluetta koskevien määräysten kanssa. Ympäristöministeriö on 26.10.2004 vahvistanut Lapin liiton valtuuston maakuntakaavan 20.5.2003. Korouoma kuuluu maakuntakaavassa Itä-Lapin matkailualueeseen, jonka varausperusteena on valtakunnallisesti merkittävä matkailualue (Liite 1). Alueella kehitetään kokonaisuuden matkailullista vetovoimaisuutta. Erityisesti kehitetään matkailukeskusten ja maaseudun yritysten yhteistyötä. Tämä suunnitelma antaa mahdollisuuden matkailun kehittämiseen ja tukee sitä.

Korouoman rotkolaakso on Itä-Lapin maakuntakaavan mukaan Suomen oloissa ainutlaatuinen luonnonmuodostuma, geomorfologisesti merkittävä rotkolaakso ja merkittävä matkailukohde Porsion kunnassa. Se toimii mm. erilaisten ohjelmalveluiden tukialueena. Varausperusteena on valtakunnallisesti merkittävä virkistysalue; aluetta kehitetään retkeily- ja ohjelmalvelualueena mahdollisimman luonnontilaisena säilyttäen. Alueella on myös pitkä suojelun ja matkailukäytön historia. Varausperusteena on asetus 530/1992, Natura VNp. 20.8.1998 (Valtioneuvoston päätös 1998), vanhat metsät VNp. 27.6.1996 ja harjijensuojeluohjelma VNp. 3.5.1984. Jäniskairan vanhojen metsien alueen varausperusteena on Natura VNp. 20.8.1998 (Valtioneuvoston päätös 1998) ja vanhat metsät VNp. 27.6.1996. Natura-alue toteutetaan luonnonsuojelu (1096/1996)- ja maaineslain (555/1981) keinoin. Nämä alueet ovat tämän suunnitelman kohteena. Alueiden erityispiirteet, matkailun kehittäminen ja luonnontilaisuuden säilyttäminen on otettu tässä suunnitelmassa huomioon, ja se on linjassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa.

Maakuntakaavan aluetta koskevat määräykset siltä osin, kuin ne koskevat suunnitelma-aluetta: Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota ympäristön laatuun.

Suunnittelun toteutus, osallistaminen ja suunnitelman hyväksyminen

Hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaa varten tehtiin projektisuunnitelma ja aikataulu. Suunnitelman ovat laatineet erikoissuunnittelija Helena Moilanen ja puistonjohtaja Pertti Itkonen, ja viimeistelystä ovat vastanneet suojelubiologi Kristiina Hoikka sekä erikoissuunnittelija Teija Turunen. Tietyiltä osin hoito- ja käyttösuunnitelmaa täydentävät erilliset toimenpidesuunnitelmat (luku 9).

Suunnitelman laadinnassa on käytetty useita osallistavan suunnittelun menetelmiä. Suunnittelun tueksi perustettiin paikallistyöryhmä sidosryhmien edustajista. Paikallistyöryhmä kokoontui projektin aikana neljä kertaa. Työryhmässä on ollut mukana edustajia matkailuelinkeinon piiristä, Posion kunnasta, paliskunnista, kylätoimikunnista ja luonnonsuojeluyhdistyksestä. Posiolla järjestettiin suunnitelmaan liittyen yksi kaikille avoin keskustelu- ja tiedotustilaisuus sekä yksi sidosryhmille suunnattu tilaisuus. Yhteistyötä on tehty tiiviisti sekä sidosryhmien edustajien että eri asiantuntijoiden kanssa.

Suunnitelmasta on järjestetty virallinen lausuntokierros. Lausuntopyyntö lähetettiin 29 taholle ja lausuntonsa antoi kaikkiaan 12 tahoja. Yhteenveto lausunnoista sekä niiden pohjalta tehdyistä muutoksista tai tarkennuksista on liitetty suunnitelman loppuun (Liite 3).

Ympäristöministeriö vahvistaa suunnitelman perustetun lehtojensuojelualueen osalta (Liite 4). Tämän jälkeen Metsähallitus hyväksyy suunnitelman muiden alueiden osalta.

Ruskan värejä Korouomassa. Kuva Pekka Veteläinen.

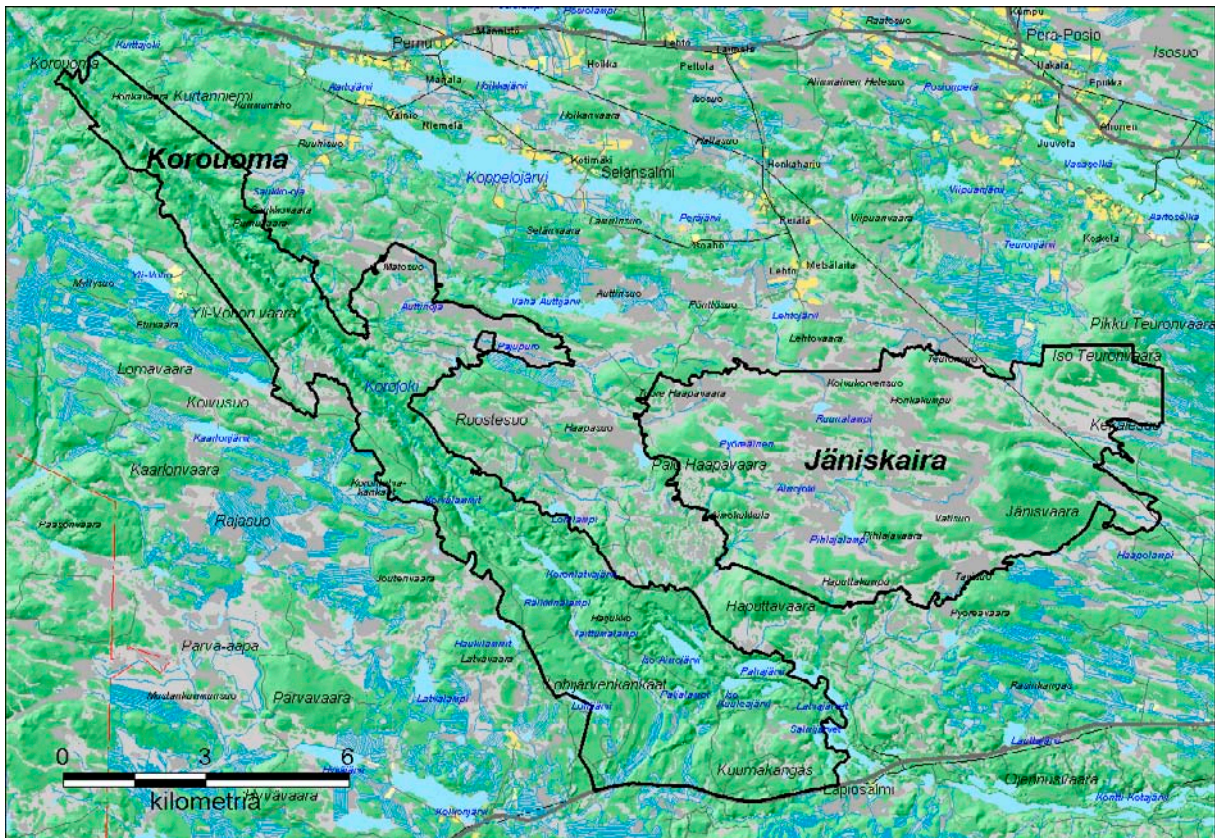
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ

2 Luonto, historia ja nykyinen käyttö

2.1 Geologia ja geomorfologia

Korouoma on noin 30 kilometriä pitkä luode-kaakkosuuntainen ruhjelaakso Posion ja Ranuan kuntien rajalla. Se on osa satoja miljoonia vuosia vanhaa kallioperän ruhjevöhykettä, joka kulkee Rovaniemeltä Kemijokilaaksoa seuraten Auttiin ja Auttikönkääle sekä Korouoman kautta Kuusamoon. Korouoman keskiosassa ruhjelaakso muodostaa ympäröivän maaston alapuolelle kuluneen kanjonin, joka on syvimmillään 100–130 m. Sen seinämät ovat jyrkkiä ja paikoin pystysuoria, useita kymmeniä metrejä korkeita kalliojyrkänteitä, jotka kohoavat laakson molemmilla reunoilla. Kanjonin pohja on tasainen ja sen leveys on 200–500 m. Uoma on paikoin soistunut, ja sen keskellä virtaa luoteeseen kapea ja mutkainen Korojoki. (kuva 3)

Korouoman alueella kallioperä on pääosin karkeahkoa punaista graniittia, jolle on tyypillistä selvä rakoilu. Rotkon seinämillä on lohkariekköä ja suuria lohkeilleita paasia. Graniitissa on paljon gneissimäisiä graniittitutuneita kohtia. Alueen kaakkoispäässä on edellisiä paremmin säilyneitä sedimenttikiviä, kuten kiilleliusketta ja kvartsiittia. Alueen geologiasta on tehty erillinen selvitys (GTK & Metsähallitus 2001).

Kuva 3. Korouoman–Jäniskairan suunnittelualueen pinnanmuodot. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

Jääkautiset jäät ja niiden sulamisvesivirrat kuluttivat ja pyöristivät rotkon muotoja. Posion alueella jäätikön toiminta oli keskimääräistä voimakkaampaa ja aiheutti huomattavaa kulutusta alla olevassa maa- ja kallioperässä. Toisaalta jäätikkö myös kerrosti moreeniainesta paikoin kymmenien metrien paksuisiksi kerrostumiksi, kuten drumliineiksi, jotka ovat jäätikön virtaussuunnan (länsiluoteesta itäkaakkoon) suuntaisia moreeniselänteitä. Niitä esiintyy runsaasti Korouoman itäpuolella.

Viimeisen jääkauden loppuvaiheessa, noin 10 500 vuotta sitten, sulava jäätikön reuna lähestyi Korouoman aluetta. Jäätikön sisälle ja pohjalle syntyneet sulamisvedet kerääntyivät jäätikön sisäiseksi virroiksi, joista syntyi jäätikköjokia. Yksi tällainen jäätikköjoki virtasi Länsi-Lapista Kemijokilaaksoa ja Korouomaa seuraten kohti kaakkoa ja mannerjään reunaa. Jäätikköjoen virtauksen hidastuessa lajittuneet ainekset kerrostuivat Ison Aimojärven ja Pahajärven välissä olevaksi jyrkkärinteiseksi harjuselänteeksi sekä Korouoman kaakkoispuolelle Lohijärvenkankaalle kymmenien metrien paksuiseksi tasapintaiseksi hiekkakerrostumaksi eli **sanduriksi**. Sandurin päällä risteilee useita sulamisvesiuomia, joista huomattavin on noin 10 m syvä Iisakinuoma.

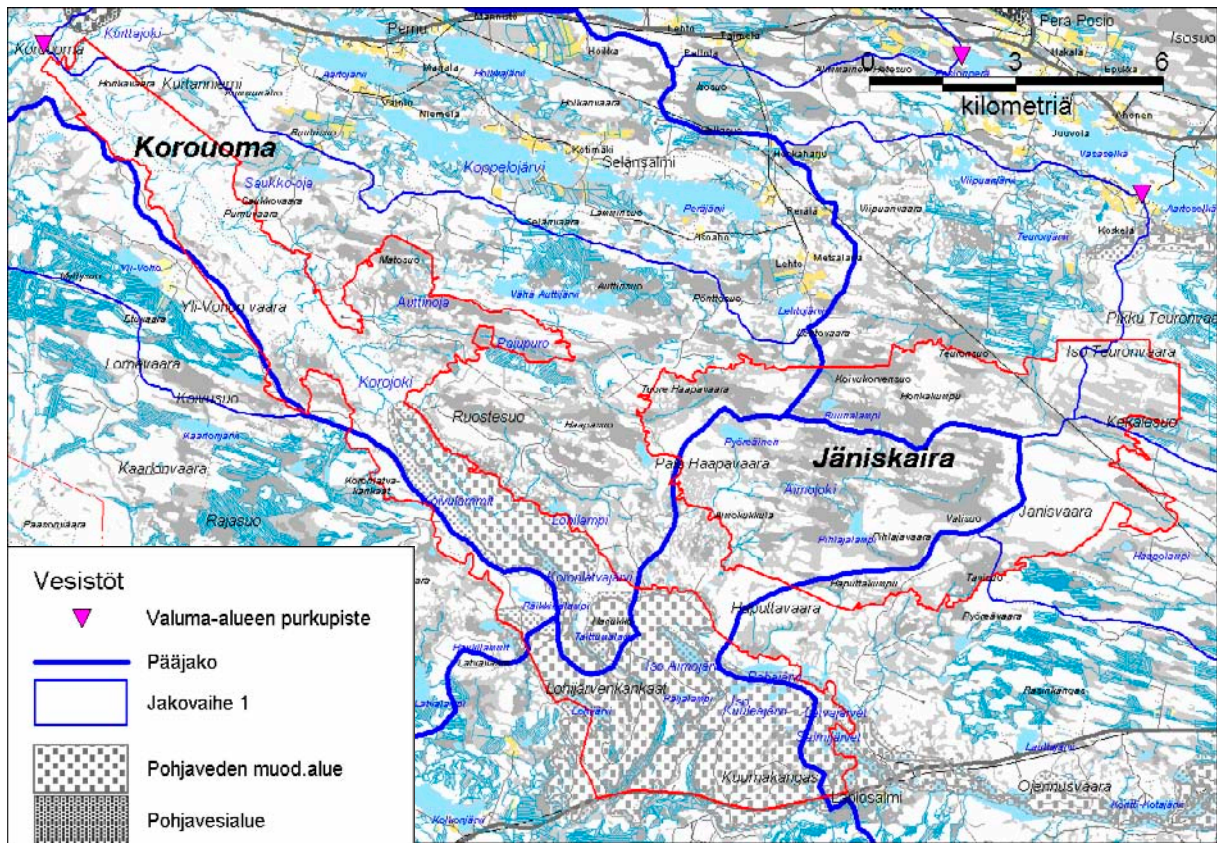
Korouoman alueen dyynit ovat puustoisia, syntyajankohtana vallinneeseen tuulen suuntaan nähdessä poikittaisia tai kaarenmuotoisia hiekkaselänteitä, jotka ovat 400–800 m pitkiä ja 4–5 m korkeita. Lento- ja hiekkalaakso-alueita on varsinkin Korouoman kaakkoispäässä, Lapiosalmen alueella. Huomattavimmat dyynit sijaitsevat Kuumakankaalla sekä Ranua–Posio-tien varrella (GTK & Metsähallitus 2001).

2.2 Vesistöt

Korouoman–Jäniskairan alue sijaitsee vedenjakaja-alueella, ja vedet virtaavat suunnittelualueelta neljälle eri vesistöalueelle (kuva 4). Metsähallituksen paikkatietojärjestelmän mukaan alueella on järviä, lampia, puroja ja jokia 60 kpl Korouoman alueella, 22 kpl Jäniskairan alueella, 24 kpl virkistysmetsäalueella ja 33 kpl muulla talousmetsäalueella. Lähteitä on paikkatietojärjestelmään merkitty Korouoman alueella 30 kpl, Jäniskairan alueella 19 kpl, virkistysmetsäalueella 1 kpl ja talousmetsäalueella 17 kpl. Lähteitä ja tihkupintoja on kuitenkin huomattavasti runsaammin.

Pääosa Korouoman vanhojen metsien suojelualueesta kuuluu valuma-aluejaossa Kemijoen vesistöalueen Korouoman valuma-alueeseen, joka etelässä ulottuu Lohijärvenkankaalle saakka. Tällä valuma-alueella sijaitsevat Korouoman joki ja siihen rotkolaakson ympäriltä laskevat pienet joet ja purot, joista suurimmat ovat Kurttajoki, Saukko-oja, Mato-oja, Auttinoja ja Pajupuro. Valuma-alueella ovat myös Korouomanjärvi, Koivulammit, Korsu- ja Kaivoslampi sekä useita pienempiä lampia. Jäniskairan vanhojen metsien alueen luoteiskulma, Palo-Haapavaara, kuuluu myös tähän samaan valuma-alueeseen. (Ekholm 1993)

Jäniskairan alueen keskiosa, Aimojärvet ja Kuumakangas sijaitsevat Aimojoen valuma-alueella, joka kuuluu Iijoen vesistöalueeseen. Tähän vesistöalueeseen kuuluvat myös Iso- ja Pikku-Kuulean lammet sekä useita Jäniskairan alueella olevia pieniä lampia. Pieni osa aivan Korouoman alueen länsireunaa ja Korouomanjärven eteläpuolella oleva Räikkänkangas kuuluvat Simojoen vesistöalueeseen, Paasonjoen valuma-alueelle. Pahajärvi ja Latvajärvet sekä Jäniskairan pohjois- ja itäosat kuuluvat Koutajoen vesistöalueeseen, joka laskee Venäjän puolelle. (Ekholm 1993)

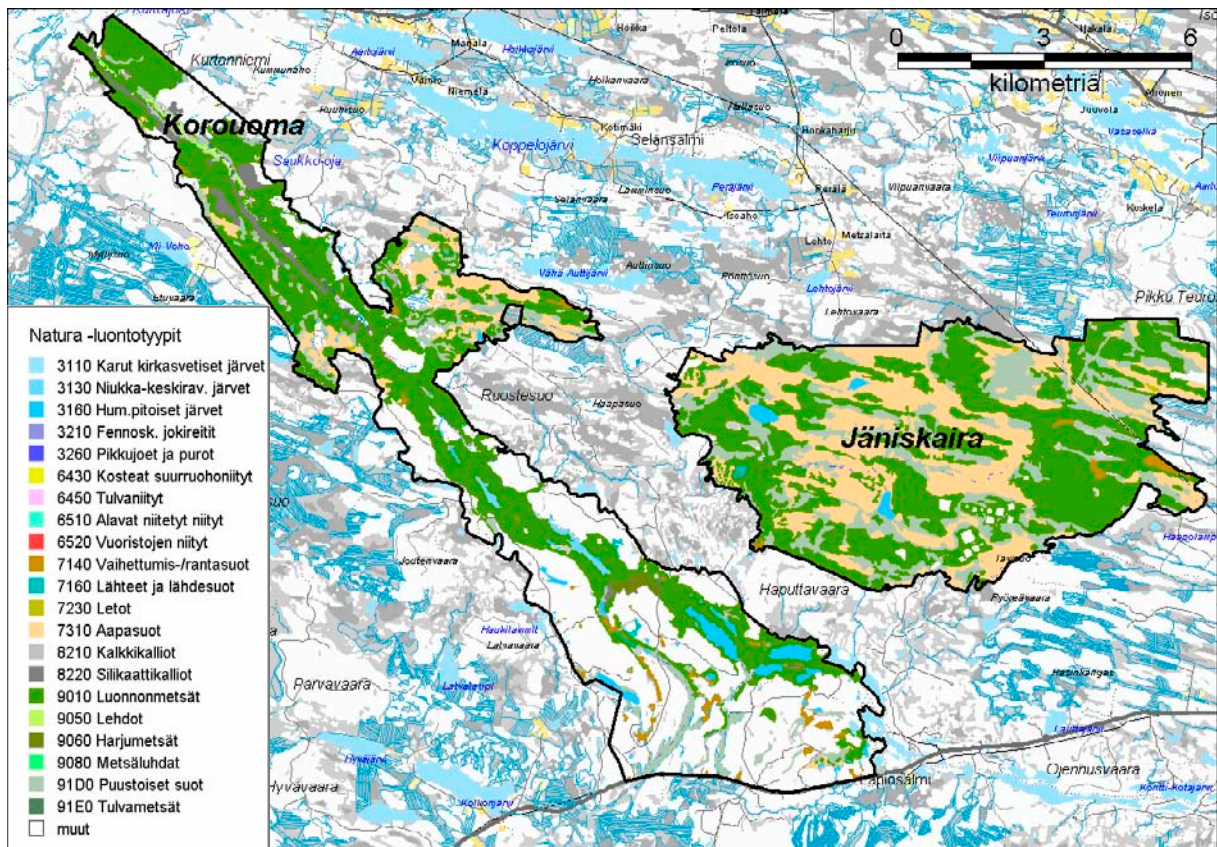

Kuva 4. Korouoman–Jäniskairan suunnittelualan valuma-alueet. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

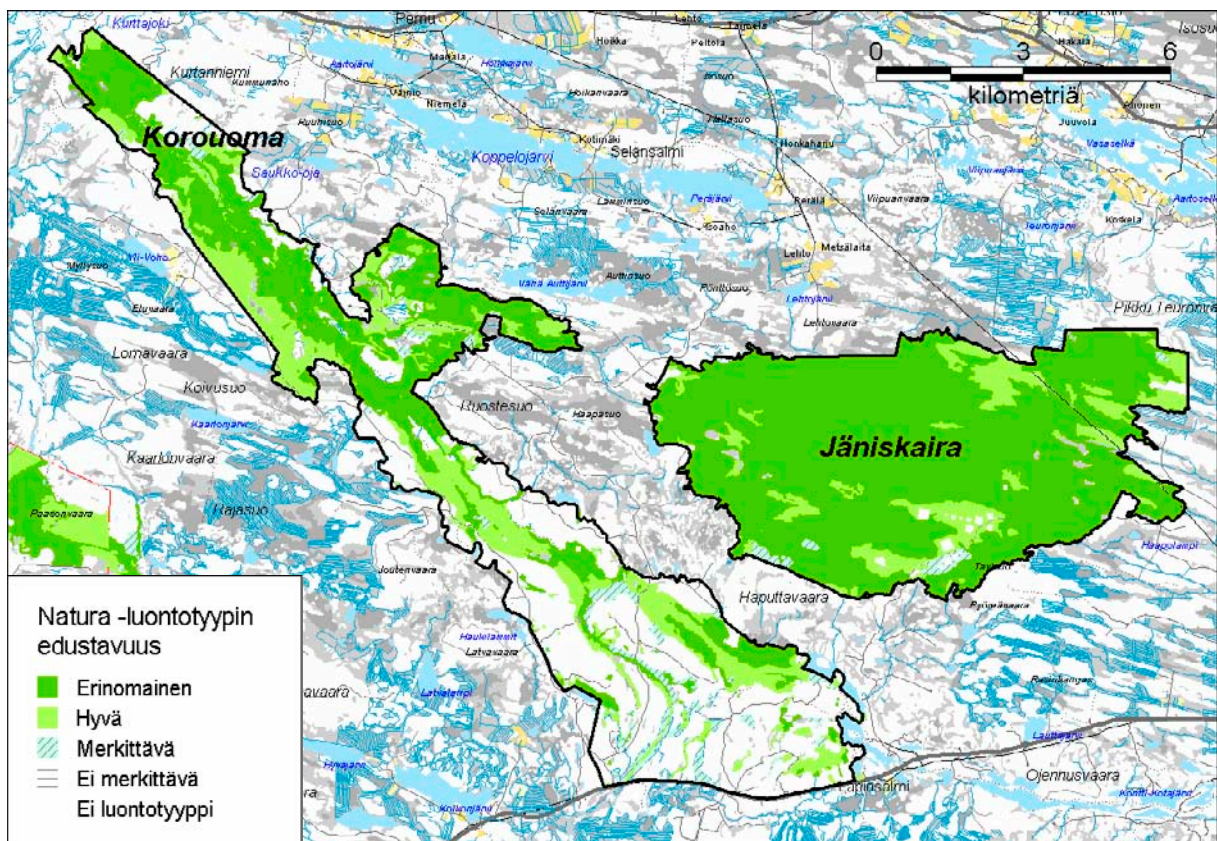
Vesistöjen veden laatua koskevia tietoja on Korouoman–Jäniskairan alueelta hyvin niukasti käytävissä. Vesianalyysitietoja on muutamasta lammesta. Lastenlammen vedenlaatua on tutkittu säännöllisesti ainakin vuosina 1990–2000 (Lapin ympäristökeskus). Alueen vedet ovat luonnontilaisia tai lähes luonnontilaisia. Eniten muutoksia vesistöjen tilaan on aiheuttanut alueella harjoitettu metsätalous: uitto, rantametsien hakkuut ja ojitukset. Alueen vesiin on myös tehty pyyntikokoisen kalan istutuksia ja poikasistutuksia.

2.3 Natura 2000 -luontotyypit

Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen luontotyypit inventoitiin kesällä 2003. Alueella tavattavat EU-luontodirektiivin (92/43/ETY) luontotyyppien suhteelliset osuudet ja pinta-alat on esitetty taulukossa 2 ja niiden sijainti alueella kuvassa 5. Luontotyyppijä koskevat tiedot perustuvat Metsähallituksen maastossa tekemiin luontotyyppi-inventointeihin ja osin ilmakuvatulointoihin. Natura-tietokannan tiedot perustuvat pohjakartta- ja ilmakuvatulointoihin sekä muuhun verkostoa valmisteltaessa käytävissä olleeseen materiaaliin. Natura-alueesta 58 % arvioitiin maastotyönä. Maastotyöt painoutuivat Korouoman rotkoon ja vanhojen metsien suojelualueelle. Taulukon 2 luvut sisältävät 7,9 ha ei-merkittäviä Natura-luontotyyppijä; 6,8 ha luonnonmetsiä talousmetsäalueella ja 1,1 ha puustoisia soita vanhojen metsien ohjelmakohteella. Natura-luontotyyppien edustavuus on esitetty kartalla kuvassa 6.

Kuva 5. Korouoman–Jäniskairan alueen Natura 2000 -luontotyytit. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Kuva 6. Korouoman–Jäniskairan alueen Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Taulukko 2. Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen (FI 1301104) Natura 2000 -luontotyyppien pinta-alat ja osuudet Natura-rajauksesta. Taulukossa on kuvattu Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet (tilanne 1.6.2004). Natura-tietokannan tiedot ovat Natura-alueita muodostettaessa käytössä olleet tiedot ja SutiGis-tiedot ovat Metsähallituksen tekemän inventoinnin (2003) mukaiset. * = ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi (Natura-tietokanta, Airaksinen & Karttunen 2001). Koko alasta = osuus kokonaispinta-alasta (Natura-tietokannassa 9 378 ha, SutiGis:issa 9 437 ha). Metsämaasta = osuus metsämaasta (6 050 ha).

Koodi	Natura-luontotyyppi	Natura-tietokanta		SutiGis		
		Pinta-ala ha	Koko alasta	Pinta-ala ha	Metsä- maasta	Koko alasta
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	4 877	52	3 418	57	36
9050	Lehdot	94	1	23	<0	0
9060	Harjumetsät			434	7	5
91E0	Tulvametsät*	1	<0	8	<0	0
91D0	Puustoiset suot*	1	<0	215		2
7310	Aapasuot*	2 626	28	2 575		27
	-aapasoihin sis. puustoiset suot			1 071		11
	-aapasoihin sisältyvät letot			6		0
	-aapasoihin sis. lähteet ja lähdesuot			4		0
7140	Piensuot ja vaihtumissuot			116		1
7160	Lähteet ja lähdesuot		<0	9		0
9080	Metsäluhdat*		<0			0
6450	Tulvaniityt		<0	13		0
6520	Vuoristojen niitetyt niityt		<0			0
6510	Alavat niitetyt niityt		<0			0
6430	Kosteat suurruohoniityt	188	2			0
3110	Karut kirkasvetiset järvet			4		0
3130	Niukka-keskiravinteiset järvet			28		0
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	94	1	168		2
3210	Luonnontilaiset jokireiitit			20		0
3260	Pikkujoet ja purot	94	1	3		0
8210	Kalkkikalliot		<0			0
8220	Silikaattikalliot	94	1	109		1
	Ei Natura-tyyppejä	563	6	2 294		24
	Yhteensä Natura-tyyppejä	8 067	84	7 143	64	76

Maastokäyntien kohdistamisessa käytettiin apuna ilmakuvia ja Metsähallituksen SutiGis-paikkatietojärjestelmään tallennettuja puustotietoja. Inventoinnin tulokset tallennettiin Metsähallituksen SutiGis-paikkatietojärjestelmään vuosina 2003–2004.

Korouoman vanhojen metsien suojelukohteen ja lehtojensuojelualueen luontotyyppitiedot perustuvat kokonaisuudessaan maastoarviointeihin. Jäniskairan alueella maastossa tehdyt tarkistukset kattavat 56 % Jäniskairan pinta-alasta. Maastokäynnit kohdistettiin Jäniskairassa mahdollisille luonnonmetsäkohteille ja soille. Virkistys- tai talouskäytössä olevilla alueilla maastoinventoinnit kohdistettiin mahdollisille luonnonmetsäalueille ja soille. Harjumetsiä ei inventoitu kattavasti, koska ne eivät olleet alueen varausperusteena. Maastoarvioinnit kattavat virkistysmetsän pinta-alasta 56 %. Talousmetsäalueella maastossa arvioitiin 12 % pinta-alasta.

Koko Natura-alueen pinta-alasta (vesipinta-ala mukaan lukien) 66 % (6 215 ha) kuuluu erityisesti suojeltaviin luontotyyppisiin. Suurimpia pinta-aloja erityisesti suojeltavista luontotyypeistä edustavat aapasuot ja luonnonmetsät. Pienialaisempia erityisesti suojeltavia luontotyyppisiä ovat huurreammallähteet, tulvametsät, puustoiset suot ja tulvaniityt.

Tiettyjä Natura-tietokantaan merkittyjä Natura-luontotyyppisiä ei vuoden 2003 inventoinnissa tavattu, ja mm. aiemmin todettu niittytyyppien kirjo on muuttunut yksinomaan tulvaniityiksi. Erot selittyvät luontotyyppien tulkinta- ja määrittelyeroilla.

Kosteita suurruohoniittyjä ei tavattu vuoden 2003 inventoinneissa. Natura 2000 -luontotyyppioppaan (Airaksinen & Karttunen 2001) mukaan kosteat suurruohoniityt ovat laidunkäytössä ja ihmisen voimakkaasti muokkaamia. Kasvillisuus muistuttaa kosteiden lehtojen kasvillisuutta. Ainakin osa aikaisemmista kosteista suurruohoniityistä on määritetty lehdoiksi sekä tulvaniityiksi ja -metsiksi. Alavien niitettyjen niittyjen kasvillisuus on pienruohoista, jota myös tavattiin Korouoman tulvaniityillä, joten tämä tyyppi sisältyy nykyisiin tulvaniityihin. Vuoristojen niitetty niityt sijaitsevat luontotyyppioppaan mukaan vuoristoissa ja subalpiinisessa vyöhykkeessä enimmäkseen 600 m:n korkeudessa.

Geologisessa selvityksessä (GTK & Metsähallitus 2001) on todettu Korouoman alueen olevan pääasiassa graniittia ja sedimenttikiviä. Kalkkikalliot voivat kuitenkin olla hyvinkin pienialaisia, ja niiden olemassaolo Korouoman jyrkänteillä on todennäköistä. Kalkkikallioiden toteaminen vaatisi kuitenkin tarkkaa kallioiden kasvilajiston (jäkälät, sammalet ja putkilokasvit) tutkimista, mitä ei voitu luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä toteuttaa. Eskelinen (2003) löysi joitakin kalkkia suosivia jäkälä- ja sammallajeja Korouoman kallioilta, mutta kalkkia suosivat sammallajit voivat kasvaa suotuisilla kohdilla myös graniitti- ja kvartsiittialustalla (Ulvinen ym. 2002). Luontotyyppioppaan (Airaksinen & Karttunen 2001) mukaan kalkkikallioiden lajistossa tulisi olla myös kalkinvaatijoita sekä oppaassa mainittuja indikaattori- tai tyyppilajeja; näitä ei Eskelisen (2003) tai Sankarin (2005) selvityksissä tavattu.

Metsäluhtien määrä oli Natura-tietokannan arvioissa hyvin pieni, ja nuo kyseiset alat sisältyvät myöhemmin tehdyssä inventoinnissa tulvametsiin ja mahdollisesti myös korpiin. Airaksisen ja Karttunen (2001) mukaan metsäluhdat ja tulvametsät ovat toisiaan muistuttavia tyyppejä, jotka ovat säännöllisen ja vuosittaisen tulvan alaisia. Niiden välinen rajanveto perustuu tulvajakson pituuteen ja/tai pintavesivaikutuksen pysyvyyteen ja suokasvillisuuden vallitsevuuteen. Metsäluhtien yhteydessä tavataan yleisesti tulvavaikutteisia metsiä, ja metsäluhdan kuivumisen yhteydessä mahdollisena lopputuloksena voi olla tulvametsä. Metsäluhdissa muodostuu turvetta (Airaksinen & Karttunen 2001). Luhdille ominainen pintavesi tai muu liikkuvan veden vaikutus ei toteudu edes pienialaisissa Korojoen vanhoissa jokiuomissa, joissa seisova vesi säilyy pitkälle kesään.

Metsät

Metsäisistä Natura 2000 -luontotyypeistä Korouoman–Jäniskairan Natura-alueella esiintyy luonnonmetsiä, harjumetsiä, lehtoja, puustoisia soita ja tulvametsiä yhteensä 4 098 ha (43 % alueen pinta-alasta).

Vanhojen metsien suojeluohjelmassa on valtaosa (96 %) koko Natura-alueen luonnonmetsistä. Luonnonmetsien esiintyminen painottuu Korouoman pohjois- ja keskiosiin sekä Jäniskairan alueelle. Eteläosien metsät ovat talous- ja virkistyskäytössä. Keski- ja eteläosissa ovat alueen harjumetsät. Lehtoja on vain alueen pohjoisosissa. Jäniskairan alueella ei tavata lehtoja eikä harjumetsiä. Puustoisia soita on koko alueella purojen varsilla ja suoalueilla. Tulvametsiä kasvaa lähinnä Korojoen varrella alueen pohjois- ja keskiosassa.

Natura-alueen metsät ovat pääosin mäntyvaltaisia. Puhtaita kuusimetsiä on toiseksi eniten, ja niitä tavataan lähinnä uoman pohjalla ja Jäniskairassa. Uoman pohjalla, Korojokivarressa, tavataan myös puhdasta koivikkoa ja haavikkoa sekä Haavikkokummulla puhdasta haavikkoa. Luonnonmetsissä puulajisuhteet ovat jonkin verran tasaisemmin jakautuneet mänty- ja kuusisekametsien sekä puhtaiden kuusikoiden osuuksien ollessa suurimmat.

Natura-alueen metsistä lähes puolet on alle 150-vuotiaita (taulukko 3). Nuorten metsien osuus on suurin talous- ja virkistysmetsien alueella Korouoman eteläosissa, missä yli 150- ja yli 200-vuotiaita metsiä on vain jonkin verran. Suhteellisesti eniten yli 200-vuotiaita metsiä on vanhojen metsien suojeluohjelman alueella Korouomassa ja Jäniskairan alueella. Suojeluohjelma-alueen metsissä esiintyy kaikkia ikäluokkia kuitenkin melko tasaisesti.

Korouoman ja Jäniskairan vanhojen metsien suojeluohjelma-alueesta metsiä on kaikkiaan lähes puolet eli 3 872 ha (57 % suojeluohjelma-alueen pinta-alasta). Näistä 89 % on boreaalista luonnonmetsää, ja ne ovat lähes kaikki edustavuudeltaan erinomaisia tai hyviä. Metsistä noin puolet on tuoreita kangasmetsiä. Kuivahkoja ja kuivia kankaita on molempia lähes yhtä paljon (23 % ja 26 %). Karukkokankaiden osuus on hyvin pieni (0,1 %). Lehtoja ja lehtomaisia kankaita tavattiin myös hyvin vähän (0,4 % ja 1,1 %).

Korouoman alueen metsät ovat pääosin mäntyvaltaista, eri-ikäistä ja erirakenteista palosukessiomännikköä. Varsinkin mäntyvaltaiset metsät ovat 1900-luvun alkupuoliskolla olleet järeisiin mäntyihin kohdistuneiden poimintahakkuiden kohteena erityisesti alueen eteläosassa. Siitä huolimatta mäntylahopuujatkumo on suurimmassa osassa aluetta edustava. Korouoman vaikeakulkuisimmilla alueilla esiintyy myös täysin luonnontilaisia metsiä. Kuusivaltaisilla osilla – erityisesti puroomien ympärillä – on runsaasti lahoppuustoa sekä järeää lehtipuustoa sekapuuna. Korojokivarren niityt ovat osittain metsittyneet nuoriksi lehtipuumetsiksi.

Jäniskairan alue koostuu laajasta kuusivaltaisesta, mutta harvapuustoisesta lakialueesta sekä sen liepeillä olevista erittäin edustavista, pääosin kuusivaltaisista vanhan metsän alueista. Näitä metsiä ei ole hakattu viimeisten vuosikymmenien aikana. Varhaisempia hakkuita ei ole selvitetty. Alueella on myös useita palorefugioita ja vaativalle lajistolle edullisia pienilmastoalueita. Metsät koostuvat tuoreista ja kuivahkoista kangasmetsistä.

Kuumakankaan–Lapiosalmen metsätalousalueella ja virkistysmetsäalueella on pääosin nuoria, 1900-luvun jälkipuoliskon hakkuiden seurauksena syntyneitä tasaikäisiä männiköitä. Metsätalous- ja virkistysmetsäalueella on jonkin verran (345 ha) mänty- sekä kuusivaltaisia boreaalisia luonnonmetsiä, joiden osuus metsätalous- ja virkistysmetsäalueen kaikista metsistä on noin 16 %. Metsätalous- ja virkistysmetsäalueen luonnonmetsistä suurin osa (73 %) on edustavuudeltaan erinomaisia. Virkistysmetsäalueen luonnonmetsät (238 ha) sijaitsevat valtaosin pääreitien varrella ja vanhojen metsien suojeluohjelma-alueen liepeillä. Talousmetsäalueen luonnonmetsät (107 ha) ovat purojen ja soiden varsilla ja reunoilla. Metsät ovat suurimmaksi osaksi kuivahkoja kankaita, mutta tuoreita ja hieman lehtomaisia kankaita tavataan myös.

Taulukko 3. Korouoman–Jäniskairan puuston ikäjakauma koko Natura 2000 -alueella, vanhojen metsien suojelu-alueella sekä talous- ja virkistysmetsissä SutiGisin tietojen mukaan. Jokaisen alueen pinta-alaltaan suurimman ikäluokan luvut on lihavoitu.

Puuston ikä	Natura 2000 -alue		Vanhojen metsien suojeluohjelma-alue		Virkistys- ja talousmetsäalue	
	ha	%	ha	%	ha	%
0–150 v	3 514,6	45,3	1 593,2	29,4	1 903,4	83,1
151–200 v	1 932,3	24,9	1 689,2	31,2	234,8	10,3
201–251 v	2 308,6	29,8	2 132,9	39,4	152,0	6,6
Yhteensä	7 755,5	100,0	5 415,3	100,0	2 290,2	100,0

Natura-alueen harjumetsät ovat edustavuudeltaan merkittäviä. Poikkeaman aiheuttavat luontaiset syyt. Pohjoisen sijainnin vuoksi harjulajisto on vähäinen, ja luontotyypeiltä on tavattu harjujen indikaattorilajeista vain sianpuolukkaa ja kanervisaraa. Harjumetsäksi kuvio määritettiin vain silloin, kun harjumuodostelma oli selvä. Lähes kaikki harjumetsät (434 ha) määritettiin myös luonnonmetsiksi (411 ha). Kaikki talous- ja virkistysmetsäalueella esiintyvät harjumetsät ovat myös luonnonmetsiä. Harjujen esiintyminen painottuu Natura-alueen keski- ja eteläosiin. Yli puolet (60 %) koko Natura-alueen harjumetsistä on talous- ja virkistysmetsäalueella, missä harjumetsien osuus kaikista metsistä on noin 12 %. Harjijensuojeluohjelma-alue on osin päällekkäinen sekä vanhojen metsien suojeluohjelma-alueen että virkistys- ja talousmetsäalueiden kanssa. Harjijensuojeluohjelma-alueen metsistä noin 12 % (246 ha) on harjumetsiä.

Natura-alueen ainoat tulvametsät tavattiin vanhojen metsien suojeluohjelman alueella, Korojoen varrella. Ne ovat pienialaisia ja pinta-alaltaan yhteensä hiukan alle 7 ha.

Rotkolaakson pohjalla on lehtojensuojelualue kolmessa pienialaisessa palstassa. Lehtoalueiden kasvillisuus vaihtelee kalliiolehdoista sekä jokitormien kuivista lehdoista rinteiden tuoreisiin sekä puronvarsien ja alavien jokirantojen kosteisiin lehtoihin. Lisäksi lehtojensuojelualueella on tulvaniittyä. Lehtoalueet ovat tärkeitä tutkimus- ja opetuskohteita, ja Korouoman lehdoilla on myös maisemallista merkitystä. Natura-alueen lehdoista kaikkiaan 24 % kuuluu lehtojensuojelualueeseen. Lehtojensuojelualueen pinta-alasta varsinaisia lehtoja on 8 % (5,5 ha), joista lähes tulkoon kaikki ovat edustavuudeltaan erinomaisia. Vuoden 2003 luontotyyppi-inventoinneissa lehtoja löytyi runsaasti muualtakin kuin lehtojensuojelualueerajauksista. Lehtojensuojelualueen ulkopuolisten lehtojen pinta-ala on noin 18 ha, mikä on 76 % Natura-alueella tavatuista lehdoista. Suurimpana ryhmänä niissä oli runsasravinteisia tuoreita lehtoja (73 %). Lisäksi tavattiin jonkin verran keskirasvinteisia tuoreita lehtoja; Suomessa harvinaisempia kuivia lehtoja edusti alle 1 % pinta-alasta.

Koko Natura-alueella on arvioitu lahopuunmääriä luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä yhteensä 3 958 ha:lta; luonnonmetsiä näistä on noin 3 100 ha. Arvioiduissa metsissä lahopuuta oli 0–69,5 m³/ha (elävää puustoa 1–394 m³/ha).

Vanhojen metsien suojeluohjelmakohteen metsiköissä lahopuuta on keskimäärin hiukan yli 22 m³/ha. Huomattavaa on, että 1 302 ha:lla (yli 47 % arvioidusta pinta-alasta) lahopuuta tavattiin runsaasti (yli 20 m³/ha), vaikka sitä on kerätty alueelta. Elävän puuston keskitilavuus Korouoman ja Jäniskairan vanhojen metsien suojeluohjelma-alueen kivennäismailla on 112 m³/ha.

Talous- ja virkistysmetsien lahopuunmäärät ovat keskimäärin 11 m³/ha ja osalla kuvioista jopa merkittäviä. Tämä johtuu maastotöiden suuntaamisesta potentiaalisille luonnonmetsäalueille. Vähäisiä määriä lahopuuta (<2 m³/ha) on yli puolella arvioidusta alueesta; osalla kuvioista kuitenkin myös kohtuullisesti tai paljon (5–69,5 m³/ha). Lahopuunmäärien jakautuminen on esitetty taulukossa 4. Elävän puuston keskitilavuus talous- ja virkistysmetsäalueen kivennäismailla on 73 m³/ha.

Taulukko 4. Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueen talous- ja virkistysmetsien sekä suojeluohjelmakohteen metsien lahopuun määrä kuvioilla keskimäärin ja jakauma arvioiduilla kuvioilla boreaalisissa luonnonmetsissä.

Maankäyttöluokka	Lahopuuta keskim. m ³ /ha	Lahopuun määrän jakauma m ³ /ha						Mitattu ala yht. ha
		<2	2–<5	5–<10	10–<20	20–<50	>50	
Talous- ja virkistysmetsät	11,0	189,1	-	14,3	33,5	87,0	6,2	330,1
Vanhojen metsien suojeluohjelmakohteet	22,3	69,6	1,9	390,1	835,6	1 129,8	173,0	2 600,0

Niityt

Natura-luontotyyppien niityistä Korouoman–Jäniskairan alueella tavataan tulvaniittyjä. Kaikki Natura-alueen hoidetut tulvaniityt sijaitsevat Korojokivarressa kolmella erillisellä niityllä. Niityt ovat pääasiassa alueen pohjoisosassa, Korouoman vanhojen metsien suojeluohjelma-alueella, ja vain pieni osa (0,19 ha) virkistymetsän alueella. Määtän niitty on eteläisin suurempi tulvaniitty-alue. Natura-alueella niittyjen hoitosuunnitelmien ulkopuolella tulvaniittyjä on 2,68 ha, mikä on 25 % koko Natura-alueen tulvaniittyjen pinta-alasta.

Kaksi hoidettua niittykohdetta, Määtän ja Niittykoronniityt, ovat osittain Natura-rajauksen ulkopuolella. Määtän niitty on kokonaisuudessaan (2,3 ha) valtion maata Natura-rajauksen ulkopuolella. Niittykoronniitystä 5,3 ha on Natura-rajauksen ulkopuolella olevaa yksityismaata ja loput noin 3 ha ovat valtionmaata.

Korojokivarren niityt ovat vuosittaisen tulvan alle jääviä tulvaniittyjä, joita on aiemmin käytetty heinäniittyinä. Niittyjä on käytetty myös lampaiden ja hevosten laitumina. Niitot loppuivat 1950-luvulla, mutta osalla niityistä on laidunnettu lampaita aina 1980-luvulle asti. Niittyjen perinnebiotoopit ovat valtakunnallisesti merkittäviä. Niityillä on säilynyt niiton aikaisia rakennuksia, joista osa on kunnostettu. Niityt ovat myös maisemallisesti edustavia. Niittykoron-, Määtän ja Piippukallion niityillä on lajistoltaan edustavia pienruohotulvaniittyjä, joiden säilyttäminen edellyttää jatkuvaa hoitoa niittämällä tai laiduntamalla. Niittyjen kasvillisuus on hyvin mosaiikkimaista. Valtaosa kasvillisuudesta muodostuu pienruohotulvaniityistä, mutta pienialaisia laikkuja muitakin tulvaniittyjen kasvillisuustyyppisiä esiintyy kosteammilla paikoilla ja niittyjen painanteissa.

Korouoman–Jäniskairan Natura-alueen ulkopuolella sijaitseva Saunavaara on alueen merkittävin niittykohde. Alueelle on tehty erillinen hoitosuunnitelma (Kalpio 2004), joka on hyväksytty; myös niityn hoito on aloitettu.

Suot

Korouoman alueen suot – kuten Katinhännänsuo ja Vatisuo – sijaitsevat vyöhykkeellä, missä Pohjanmaan aapasoille tyypilliset sara-aavat vaihtuvat Peräpohjolan rimpiaapatyyppisiin aapasoihin. Suolammet, metsämaasaarekkeet sekä pienet joet ja purot kuuluvat alueelle tyypilliseen suomaisemaan. Myös lampien rannat ovat lähes poikkeuksetta soistuneet. Korouoman–Jäniskairan Natura-alueen pinta-alasta on soita 32 % (2 999 ha). Lettoja tavataan vain hyvin pienialaisesti (7,25 ha). Kaikkiaan 85 % alueen soista on vähäravinteisia. Kaikista alueen soista vain 0,3 % (8,4 ha) on runsasravinteisia. Loput soista ovat keski- ja niukkaravinteisia (14,2 % ja 0,6 %).

Korouoman ympäristön maasto on vaihtelevaa vaaramaisemaa, ja suot ovat kooltaan muutamia kymmeniä, joskus satoja hehtaareja. Laaksoista suot levittäytyvät jonkin matkaa vaarojen alarinteille. Suojuottien välityksellä eri suoaltaat ovat yhteydessä toisiinsa. Paikoitellen vaaroista valuvien pinta- ja pohjavesien vaikutuksesta on syntynyt aapasoiden muunnoksina jyrkästi viettäviä rinnesoita, jotka ovat usein kituvaa kuusta kasvavaa räseikköä.

Korouoman–Jäniskairan Natura-alue muodostuu useasta aapasuokokonaisuudesta, joihin kuuluu puustoisia soita, lähteitä ja lähdesoita sekä lettoja. Alueella on myös aapasuohon kuulumattomia puustoisia soita ja pensoita. Lisäksi alueella on vaihettumissoita. Aapasuokompleksin ulkopuolisia lettoja ei tavata. Huurresammallähteitä on löytynyt yksi, jolla tavattiin pohjanhuurresammal (*Palustriella decipiens*). Lähteitä ja lähdesoita on koko alueella yhteensä 67 kappaletta.

Lähteiden esiintyminen painottuu alueen pohjoisosiin ja Iisakinojan varrelle. Maastokäyntien kohdentaminen ko. alueille voi vaikuttaa tulokseen, ja hyvin luultavasti Natura-alueella on vielä löytymättömiä lähteitä.

Natura-alueen soista lähes kaikki (97 %) ovat ojittamattomia. Ojitettuja soita on yhteensä vain 87 ha, joista 35,7 ha (41 %) on muuttumia. Ojat ovat hoidon puuttuessa paikoin tukkeutuneet. Ojitetut suot ovat pääasiassa talousmetsäalueella Iisakinuoman varrella ja Kuumakankaalla sekä vanhojen metsien suojeluohjelma-alueella Matusuolla. Jäniskairassa suot ovat lähes täysin ojittamattomia, ja vain 5,6 ha on ojikkoja. Nämä pienialaiset ojikot ovat Natura-alueen rajalla ja kivennäismaan reunassa Jäniskairan eteläosassa.

Kalliot

Korouoman rotkolaakson rinteet kohoavat monin paikoin usean kymmenen metrin korkuisina kallioseinäminä. Eri ilmansuuntiin aukeavat kalliojyrkänteet muodostavat elinympäristöjä, joissa viihtyy niihin erikoistunut lajisto.

Jyrkänteen kivilajit vaikuttavat putkilokasvi-, sammal- ja jäkälälajiston koostumukseen. Lisäksi jyrkänteet tarjoavat suojaisia pesäpaikkoja, joita käyttävät hyväkseen monet petolinnut – kuten huuhkaja. Jyrkänteesiin liittyy usein louhikkoja ja pieniä luolia, jotka toimivat suoja- ja pesäpaikkoina esimerkiksi pienpedoille ja lepakoille sekä lisäävät kalliokasvillisuuden monimuotoisuutta.

Korouoman kivilajit ovat pääosin karuja. Varsinaista kalkinvaatija- ja serpentiinikallioiden lajistoa ei esiinny, mutta kallioiden ravinteiset valuvesijuotit ylläpitävät erityisesti sammalten kalkkilajistoa. Valuvesijuotteja on Korouoman jyrkänteillä runsaasti. Kallioilla ja kallion tyvillä viihtyvät useat uhanalaiset sammal- sekä putkilokasvilajit.

Korouoman kalliojyrkänteet ovat suojeluarvoltaan merkittäviä – lajiston lisäksi myös laajuutensa ja maisemallisten arvojensa takia. Merkittävimvät kalliot sijoittuvat rotkolaakson pohjoisosaan. Alueen tärkeimpiin nähtävyyksiin kuuluvat Piippukallio, Purnuvaara ja Julmakallio. Kesäkiipeilyyn käytettyjä kohteita ovat Pirunkirkko ja Julmakallio pohjoisosassa sekä Koronlatvajärven kallio eteläosassa. Talvikiipeilykohteita ovat mm. Ruskeavirran putous ja Mammuttiputous. Talven olosuhteista riippuen Korouomassa on 10–20 jääputousta.

2.4 Lajisto

Lajistoa käsittelevissä kappaleissa on käytetty kansainvälisen IUCN-luokituksen mukaisia lyhenteitä eliöiden uhanalaisuusluokista. IUCN on Maailman luonnonsuojeluliitto, jonka jäsenenä Suomi on ollut vuodesta 1968. Uhanalaisuuden lyhenteet tulevat englannin kielestä, ja Suomessa käytetään seuraavia termejä: äärimmäisen uhanalainen (CR), erittäin uhanalainen (EN), vaarantunut (VU), silmälläpidettävä (NT) ja elinvoimainen (LC). NT- ja LC-luokissa on alueellisesti uhanalaisia (RT) lajeja. Korouoman–Jäniskairan alue sijaitsee alueellisen uhanalaisuusarviointin kahden vyöhykkeen rajalla: pohjoisboreaalisen Koillismaan (4a) ja pohjoisboreaalisen Perä-Pohjolan (4b) vyöhykkeellä. Vyöhykejako perustuu metsäkasvillisuusvyöhykkeisiin.

Suomella on kansainvälinen vastuu tiettyjen lajien säilyttämisestä. Suomen vastuulajit ovat lajeja, jotka ovat kotoperäisiä Suomelle tai Pohjois-Euroopalle tai joiden kokonaislevinneyyden on supea ja kanta kaikkialla harva. Suomen vastuulajeja ovat myös kokonaislevinneydeltään laaja-alaiset lajit, jotka ovat yleisiä vain pienellä osalla aluetta, josta merkittävä osa on Suomessa (Suomessa on 15–20 % Euroopan kannasta).

Ympäristöhallinnossa on kerätty uhanalaistietoja Uhex-rekisteriin ennen Syken valtakunnallisen Hertta-eliölajijärjestelmän käyttöönottoa. Osa lajitiedoista on peräisin Uhex-rekisteristä ja osa Hertasta. Lajitiedot siirretään ja niitä ylläpidetään valtakunnallisesti Hertta-järjestelmässä.

Luonnonsuojelullisista syistä (esim. häirintä, keräily) taulukoissa ei esitetä kaikkia uhanalaisia lajeja.

2.4.1 Eläimet

Linnut

Korouoman alueen linnusto on pääasiassa metsälajistoa. Korouoman–Jäniskairan alueella on tehty linnuston linjalaskentaa yhteensä 35,4 km (vuonna 1987; viimeisin laskenta on tehty vuonna 2001). Alueen lajimääräksi on saatu 62. Tästä luvusta puuttuu esim. vesilintulajeja sekä alueella paikallisesti esiintyvää harvalukuista lajistoa. Vanhoihin metsiin erikoistuneen lajiston osuus metsälinnustosta on 9,6 %. Valtakunnallisesti uhanalaiseksi luokitelluista lajeista alueelta tavataan kaksi vaarantunutta (VU) lajia, joista erityisesti suojeltavia on yksi. Silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltuja lajeja esiintyy kahdeksan. Suomen kansainvälisiä vastuulajeja on tavattu niin ikään kahdeksan. (taulukko 5)

Alueella pesii huuhkaja (*Bubo bubo*). Myös piekanan (*Buteo lagopus*) pesinnästä on havaintoja. Erikoisuus alueella on räystäspääskyn (*Delichon urbica*) kalliopesintä. Rotkolaakson jyrkillä kalliioseinämällä on todettu pesineen 20–30 parin yhdyskunta 1990-luvulla. Uhanalaisluokituksessa vaarantuneeksi luokitellun sinipyrstön (*Tarsiger cyanurus*) esiintymisestä on varmistamattomia tietoja.

Taulukko 5. Korouoman alueen uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit (Rassi ym. 2001), lintudirektiivin liitteen I lajit sekä Suomessa säännöllisesti esiintyvät tai läpimuuttavat lajit (YM, SYKE/HK, MO, UML 23.1.2004). U = uhanalaisuus (2001); VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen. D/M -sarakkeessa I = lintudirektiivin liitteen I laji, o = säännöllisesti esiintyvä tai läpimuuttava muuttolintu. V = kansainvälinen vastuulaji (2000) (Rassi ym. 2001).

Laji	Tieteellinen nimi	U	D/M	V
Ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>	VU	I	
Koskikara	<i>Cinclus cinclus</i>	NT	o	
Kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT		x
Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	NT	I	x
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	NT	I	x
Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	NT	I	
Kalasääski	<i>Pandion haliaeetus</i>	NT	I	
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	NT	I	x
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	NT	o	
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	LC	I	x
Liro	<i>Tringa glareola</i>	LC	I	x
Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	LC	I	
Kurki	<i>Grus grus</i>	LC	I	
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	LC	I	
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	LC		x
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	LC	I	x

Nisäkkäät

Korouoman kanjonissa on hyvät elinalueet hirvelle (*Alces alces*), jonka talvehtimisalueitakin on seudulla. Korouoman alueella tavataan kolme silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltua nisäkäslajia (Rassi ym. 2001). Yksi näistä on ilves (*Lynx lynx*), josta on havaintoja. Samoin saukon (*Lutra lutra*) tiedetään elävän Korojoen ympäristössä. Näiden kahden lajin lisäksi luontodirektiivin liitteen II lajeista alueella tavataan säännöllisesti karhu (*Ursus arctos*). Karhu on talvehtinut alueella aikaisemmin, mutta viime vuosilta ei ole varmistettuja tietoja. Todennäköisesti se on alueen vaki-
tuinen asukas. Pienistä nisäkkäistä ei ole tarkempia tietoja. Liito-oravalle (*Pteromys volans*) on seudulla sopivia elinympäristöjä. Lajin esiintymistä ei ole varmistettu. Alue voi kuitenkin olla lajin pohjoisin esiintymispaikka maassamme.

Kalat

Korouoman alueen luontaiseen kalastoon kuuluvat varmuudella ainakin purotaimen (*Salmo trutta* f. *fario*), harjus (*Thymallus thymallus*), hauki (*Esox lucius*), ahven (*Perca fluviatilis*), made (*Lota lota*), särki (*Rutilus rutilus*), kiiski (*Gymnocephalus cernuus*), kivisimppu (*Cottus gobio*) ja pikkunahkiainen (*Lampetra planeri*). Tarkempia tietoja kalastosta ei ole.

Virkistyskalastusvesiin Korsu- ja Kaivoslampeen on istutettu pyyntikokoista kirjolohta (*Oncorhynchus mykiss*) ja Iso- ja Pikku-Kuulean lampiin harmaanieriää eli kanadannieriää (*Salvelinus namaycush*). Korojokeen on istutettu taimenta (*Salmo trutta*). Istutukset on tehty järvitaimenen Rautalammen vesistöstä peräisin olevalla kannalla ja purotaimenen Kemijoen kannalla mätinä sekä vastakuoriutuneina poikasina. Harjuksen ja siian (*Coregonus* spp.) pienpoikasia on myös istutettu jokeen. Siian istutetut kannat ovat Kemijoen vaellussiikaa ja pohjasiikaa Käylän kalanviljelylaitokselta.

Selkärangattomat

Korouoman alueella on selvitetty kovakuoriais- ja päiväperhoslajistoa vuonna 2001 (Rintala ym. 2001). Vaikka tutkittu kovakuoriaisaineisto ei ollut laji- tai yksilömääriltään kovin suuri, löydettiin kaksi uhanalaista ja yhdeksän silmälläpidettävää lajia. (taulukko 6)

Taulukko 6. Korouoman alueelta tavatut uhanalaiset (Rassi ym. 2001) ja harvinaiset hyönteiset sekä vastuulajit. * = ehdotus erityisesti suojeltavaksi lajiksi (Rassi ym. 2001). U = uhanalaisuus (2001): EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. V = kansainvälinen vastuulaji (2000).

Laji	Tieteellinen nimi	U	V	Heimo
Kovakuoriaiset				
Idänlahopoukko	<i>Eucilodes caucasicus</i>	VU		<i>Eucinetidae</i>
Isohukka	<i>Corticeus fraxini</i>	VU		<i>Tenebrionidae</i>
	<i>Cercyon emarginatus</i>	NT		<i>Hydrophilidae</i>
	<i>Ptiliolum caledonicum</i>	NT		<i>Ptiliidae</i>
Kalvaskeräpallokas*	<i>Agathidium pallidum</i>	NT		<i>Leiodidae</i>
Häiväpiiloseppä	<i>Lacon conspersus</i>	NT		<i>Elateridae</i>
Rosopehkiäinen	<i>Calitys scabra</i>	NT		<i>Trogossitidae</i>
Isopehkiäinen	<i>Peltis grossa</i>	NT		<i>Trogossitidae</i>
	<i>Cis micans</i>	NT		<i>Cisidae</i>
	<i>Atrecus longiceps</i>	NT		<i>Staphylinidae</i>
	<i>Cercyon borealis</i>			<i>Hydrophilidae</i>
	<i>Thymalus subtilis</i>			<i>Trogossitidae</i>
Sysipimikkä	<i>Upis ceramoides</i>			<i>Tenebrionidae</i>
Luteet				
Synkkälatikka	<i>Aradus erosus</i>	EN	x	<i>Aradidae</i>

Korouoman kovakuoriaislajistolle itäpainotteisuus on tyypillistä. Tutkimusaineisto kerättiin Korouoman vanhojen metsien suojeleuhjelma-alueelta, mutta satunnaisten havaintojen perusteella sopivia elinalueita uhanalaisille kovakuoriaisille on muuallakin – kuten mm. Iisakinuoman rinteillä (Rintala ym. 2001).

Korouoman alueelta on havaittu seitsemän päiväperhoslajia (Sulkava 2001). Tässä kartoituksessa havaittu lajimäärä on kuitenkin alhainen, ja lajistosta puuttuu monia hyvin tavallisia lajeja, joita on aikaisempina vuosina havaittu runsaasti Etelä- ja Keski-Lapissa. Alueella on tavattu muiden kartoitusten yhteydessä yksi vaarantuneeksi luokiteltu perhoslaji, jota on ehdotettu uhanalais-työryhmän mietinnössä (Rassi ym. 2001) erityisesti suojeltavaksi lajiksi.

Alueen vesistöihin kuuluu pieniä puroja ja jokia, joissa on potentiaalisia elinympäristöjä jokihelmisimpukalle eli raakulle (*Margaritifera margaritifera*). Lajin esiintymisestä ei kuitenkaan ole aiempia tietoja, eikä sen esiintymistä ole selvitetty tämän suunnitelman teon yhteydessä.

2.4.2 Kasvit

Putkilokasvit

Rotkolaaksossa on selvästi ympäristöstä poikkeava ilmasto, mikä vaikuttaa merkittävästi kasvillisuuteen. Lounaaseen ja etelään avautuvilla koillisrinteillä – jotka ovat pohjoiseen avautuvia pahtoja ja valoisampia ja lämpimämpiä – sekä puronotkoissa on reheviä lehtoja, joissa tavataan eteläistä lajistoa (esim. kivikkoalvejuuri *Dryopteris filix-mas*, lehtomatara *Galium triflorum*). Kellosinilatva (*Polemonium acutiflorum*) puolestaan on pohjoinen jokivarsien laji, jota Korouomassa kasvaa harvinaisena Korojokivarren rantaniityillä ja -lehdossa. Etelän ja lounaan puoleisten, pohjoiseen avautuvien pahtojen ilmasto on viileämpi. Lumi viipyy varjoisilla kallioilla ja painanteissa pitkälle kevääseen. Kallioilla kasvaa pohjoista lajistoa: kalliokynsimö (*Draba norvegica*), pahtarikko (*Saxifraga nivalis*) ja tunturikiviyrtti (*Woodsia alpina*). Harvinaista itäistä lajistoa rotkolaaksossa edustaa levinneisyydeltään pohjoiseen painottuva itäinen lehtolaji punakonnanmarja (*Actaea erythrocarpa*). (taulukko 7)

Taulukko 7. Korouoman ja Jäniskairan alueella esiintyvät uhanalaiset ja harvinaiset putkilokasvilajit sekä direktiivilajit. * = rauhoitettu laji. U = uhanalaisuus (2001): VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen. A = alueellinen uhanalaisuus. D = direktiivilajin liite. V = kansainvälinen vastuulaji (2000) (Rassi ym. 2001).

Laji	Tieteellinen nimi	U	A	D	V
Pohjannoidanlukko	<i>Botrychium boreale</i>	VU			x
Suikeanoidanlukko	<i>Botrychium lanceolatum</i>	VU			x
Ahonoidanlukko	<i>Botrychium multifidum</i>	NT	RT 4a		x
Punakonnanmarja	<i>Actaea erythrocarpa</i>	LC			x
Pitkääpääsara	<i>Carex elongata</i>	LC	RT 4b		
Viitasara	<i>Carex tenuiflora</i>	LC			x
Velholehti	<i>Circaea alpina</i>	LC	RT 4b		
Kalliokynsimö	<i>Draba norvegica</i>	LC	RT 4a, 4b		
Kivikkoalvejuuri	<i>Dryopteris filix-mas</i>	LC	RT 4b		
Ahomansikka	<i>Fragaria vesca</i>	LC	RT 4b		
Kellosinilatva	<i>Polemonium acutiflorum</i>	LC			x
Sananjalka	<i>Pteridium aquilinum</i>	LC	RT 4a, 4b		
Lapinleinikki*	<i>Ranunculus lapponicus</i>	LC		II, IV	x
Lehtotähtimö	<i>Stellaria nemorum</i>	LC	RT 4a		

Uhanalaisia kasvilajeja esiintyy Korouomassa eri luontotyypeillä: kallioilla ja jyrkänteillä, lehdossa sekä tulvaniityillä. Alueellisen uhanalaisuuden tarkastelussa Korouoman vanhojen metsien suojelualue ja Jäniskairan koilliskulma kuuluvat pohjoisborealisen alueen Perä-Pohjolan vyöhykkeeseen (4b). Kuumakangas ja Lapiosalmi sekä suurin osa Jäniskairan alueesta kuuluvat pohjoisborealisen alueen Koillismaan vyöhykkeeseen (4a).

Noidanlukot (pohjannoidanlukko *Botrycium boreale*, suikeanoidanlukko *B. lanceolatum* ja ahonoidanlukko *B. multifidum*) ovat niittyjen ja ketojen lajeja. Kanervisaran (*Carex ericetorum*) esiintymiä on harjuilla useita.

Kalliokynsimö (*Draba norvegica*) on kallioseinämillä, kuruissa ja joenrantakallioilla kasvava laji, jonka esiintymiä on pohjoisella tunturialueella sekä Kuusamon–Posion seudulla. Tunturikiviyrttiä (*Woodsia alpina*), karvakiviyrttiä (*Woodsia ilvensis*) sekä näiden kahden lajin risteymää on Korouoman rotkolaakson kallioseinämillä ja louhikoissa. Viherrauniainen (*Asplenium viride*) ja kallioimarre (*Polypodium vulgare*) ovat myös yleisiä kallioiden lajeja. Kivikkoalvejuuri (*Dryopteris filix-mas*), lehtotähtimö (*Stellaria nemorum*), punakonnanmarja (*Actaea erythrocarpa*) ja velholehti (*Circaea alpina*) ovat puronotkojen ja kallionaluslehtojen lajeja. Viitasaraa (*Carex tenuiflora*) kasvaa puronvarsilla. Sananjalan (*Pteridium aquilinum*) pohjoisimpia tunnettuja esiintymiä Suomessa on Lapiosalmella virkistysmetsäalueella oleva pienialainen kasvusto.

Luontodirektiivin liitteissä mainituista lajeista alueella esiintyy lapinleinikki (*Ranunculus lapponicus*). Lapinleinikin esiintymiä on Korouoman alueella useita. Myyränportaan (*Diplazium sibiricum*) esiintymä on mainittu Natura-tietolomakkeella, mutta tällä hetkellä tunnetut esiintymät ovat kuitenkin Natura-alueen pohjoispuolella yksityismaalla, eikä lajia etsinnöistä huolimatta ole löytynyt Natura-alueen sisältä.

Vanhoja ja varmistamattomia havaintotietoja on lettosarasta (*Carex heleonastes*) ja tunturilieosta (*Diphasiastrum alpinum*) Jäniskairan kaakkoisosasta vuodelta 1921. Sinikuusaman (*Lonicera caerulea*) esiintymästä Korouoman alueella on näytteetön havaintotieto; esiintymää ei kuitenkaan ole vielä löydetty etsinnöistä huolimatta.

Jäkälät

Korouoman–Jäniskairan alueen jäkälälajistoa tutkittiin vuonna 2003 tehdyn kalliokasviselvityksen (Eskelinen 2003) yhteydessä pintapuolisesti. Jäkälälajistoa selvitettiin soveltuvien osien; vaikeimmat lajiryhmät (esimerkiksi rupijäkälät) on jätetty tarkastelussa kokonaan tai suurelta osin huomioida. Pääpaino selvityksessä oli sammalilla; esimerkiksi kosteat ja märät kalliot sekä putoukset, jotka ovat sammalten kannalta suotuisia kasvuympäristöjä ja joihin tutkimuksessa erityisesti keskityttiin, eivät ole otollisia kasvuympäristöjä jäkälille. Tämän tutkimuksen perusteella jäkälätietoja Korouoman alueelta ei siis voi pitää kattavana.

Korouoman jäkälälajistoa luonnehtivat tyypilliset silikaattisten kallioiden lajit, karvelajit (*Parmelia* sp., *Melanelia* sp.), napajäkälät (*Umbilicaria* sp.) ja erilaiset rupijäkälät. Metsäkasvillisuuden peittämällä hyllyillä kasvoi – kosteusolosuhteiden mukaan vaihdellen – torvijäkälää, poronjäkälää, nahkajäkälää (*Peltigera* sp.) ja pohjankorvajäkälää (*Nephroma arcticum*). Erityisesti alueen laajalaisyksien kalliot ovat jäkälälajiston kannalta mielenkiintoisia elinympäristöjä. Muutamien paikoin löytyi ravinteisuutta ilmentäviä tai tyypeä suosivia lajeja – mm. sinilimijäkälä (*Pannaria praeterrimissa*). Pohjoisempaa lajistoa edustavat muun muassa arktis-alpiininen rusonupujäkälä (*Amygdalaria panaeola*) sekä pohjoinen tunturinastajäkälä (*Baeomyces placophyllus*).

Alueelta ei löytynyt uhanalaisia jäkälälajeja. Silmälläpidettäviä löytyi vain yksi, luppurustojäkälä (*Ramalina thrausta*), jota Pirunkirkon lisäksi löytyi viidestä paikasta. Tyypillistä kaikille lajin esiintymille oli, että kasvustot olivat erittäin pieniä.

Sammalet

Vuonna 2003 selvitettiin Korouoman kiipeilyjyrkänteiden kalliokasvillisuutta (Eskelinen 2003). Vanhoista 1900-luvun alkupuolen ja 1970-luvun havainnoista mielenkiintoisimmat harvinaiset arktis-alpiiniset lajit kertoivat alueen potentiaalisesta arvokkuudesta erityisesti sammallajiston suhteen. Näistä pahta- ja napakinnassammalella (*Scapania crassiretis* ja *S. spitsbergensis*) ei ole Suomessa kuin kolme löytöpaikkaa, joista Korouoma on yksi. Vuodelta 1925 olevaa napakinnassammalen havaintoa ei löydetty uudelleen. (taulukko 8)

Sammalten osalta Korouoman kalliolajisto osoittautui hyvin monipuoliseksi. Sammalet edustivat monien eri kasvupaikkojen lajistoa – näistä esimerkkeinä kalliolajiston lisäksi mm. tunturi-, lumenviipymä-, suo- ja vesisammalet sekä levinneisyydeltään eteläpainotteinen lajisto. Selvityksessä alueen kallioilta löytyi 85 lehtisammal- ja 42 maksasammaltaksonia, joiden joukossa oli varsinaisten kalliolajien lisäksi mm. suo- ja vesisammalia.

Selvityksessä Korouoman kalliioseinämiltä löytyi neljä vaarantuneeksi (VU) luokiteltavaa sammallajia, jotka kaikki ovat maksasammalia. Silmälläpidettäviä (NT) sammalia löytyi kartoituksessa neljä, joista kolme on lehtisammalia ja yksi maksasammal. Silmälläpidettävistä lehtisammalista isotorasammal (*Cynodontium suecicum*) on Suomen vastuulaji, rauhoitettu ja kuuluu luontodirektiivin liitteen II lajeihin. Loukkosammalen (*Tetrodontium brownianum*) havainto on uusi alueelle 4b. Maksasammalista kantokorvasammal (*Jungermannia leiantha*) ja pahtakinnassammal (*Scapania crassiretis*) kuuluvat Suomen vastuulajeihin.

Taulukko 8. Korouoman ja Jäniskairan alueella esiintyvät uhanalaiset sammallajit (Eskelinen 2003, Sankari 2005). * = erityisesti suojeltava laji (Rassi ym. 2001). U = uhanalaisuus (2001): VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen. A = alueellinen uhanalaisuus: V = kansainvälinen vastuulaji (2000), D = direktiivilajin liite. ¹ = incl. *Tetrodontium ovatum* ja *Tetrodontium repandum*.

Laji	Tieteellinen nimi	U	A	V, D
Lehtisammalet				
Tulvasammal	<i>Myrinia pulvinata</i>	NT	RT 4a	x
Isotorasammal*	<i>Cynodontium suecicum</i>	NT	RT 4a	x, II
Tunturikarvasammal	<i>Ditrichum zonatum</i>	NT	RT 4a, 4b	
Pohjanvaskisammal	<i>Pseuodeskeella papillosa</i>	NT	RT 4b	x
Loukkosammal	<i>Tetrodontium brownianum</i> ¹	NT	RT 4a	
Pohjanhuurresammal	<i>Palustriella decipiens</i>	NT		
Tunturihuopasammal	<i>Aulacomnium turgidum</i>	LC	RT 4a, 4b	
Lapintöppösammal	<i>Cnestrum alpestre</i>	LC	RT 4a, 4b	
Särmäsammal	<i>Conostomum tetragonum</i>	LC	RT 4a	
Oravisammal	<i>Leucodon sciuroides</i>	LC	RT 4b	
Kalliovaskisammal	<i>Pseuodeskeella tectorum</i>	LC	RT 4b	
Kalliokärpänsammal	<i>Rhabdoweisia fugax</i>	LC	RT 4a, 4b	
Aarnisammal	<i>Schistostega pennata</i>	LC	RT 4a, 4b	
Maksasammalet				
Ruutusammal	<i>Conocephalum conicum</i>	VU		
Koskikorvasammal	<i>Jungermannia obovata</i>	VU		
Etelänkeräsammal	<i>Moerckia hibernica</i>	VU		
Napakinnassammal	<i>Scapania spitsbergensis</i>	VU		
Pahtakinnassammal	<i>Scapania crassiretis</i>	VU		x
Kantokorvasammal	<i>Jungermannia leiantha</i>	NT	RT 4a, 4b	x
Tunturihopeasammal	<i>Gymnomitrium concinnatum</i>	LC	RT 4a, 4b	
Kalliopussisammal	<i>Marsupella emarginata</i>	LC	RT 4a, 4b	
Jatulinsammal	<i>Peltolepis quadrata</i>	LC	RT 4a	

2.4.3 Sienet ja kääväkkäät

Kääväkälajistoa on Korouoman–Jäniskairan alueella selvitetty mm. Pohjois-Suomen vanhojen metsien inventoinnin yhteydessä. Vuonna 2001 tehtiin uusi kääpäselvitys (Niemelä & Kinnunen 2001). Alueelta on löydetty yhteensä 14 uhanalaiseksi luokiteltua kääväkälajia, joista kolme on erityisesti suojeltavaa (taulukko 9). Muuta sienilajistoa ei ole kartoitettu.

Taulukko 9. Korouoman–Jäniskairan alueelta tavatut uhanalaiset ja silmälläpidettäviksi luokitellut kääväkkäät. * = erityisesti suojeltava laji (Niemelä & Kinnunen 2001, Rassi ym. 2001). Vanhan metsän lajit ja aarniolajit Kotiranta & Niemelän (1996) mukaan. U = uhanalaisuus (2001): EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. V = vanhan metsän laji, A = aarniolaji.

Laji	Tieteellinen nimi	U	V/A
Käävät			
Kanadankääpä*	<i>Tyromyces canadensis</i>	EN	A
Kalkkikääpä*	<i>Amyloporia crassa</i>	EN	A
Lovikääpä	<i>Oligoporus lowei</i>	EN	
Sopulinkääpä*	<i>Piloporia sajanensis</i>	EN	
Erakkokääpä	<i>Antrodia infirma</i>	VU	A
Hentohaprakääpä	<i>Postia lateritia</i>	VU	V
Lumokääpä	<i>Skeletocutis brevispora</i>	VU	
Poimukääpä	<i>Antrodia pulvinascens</i>	VU	V
Punakarakääpä	<i>Steccerinum collabens</i>	VU	A
Pursukääpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU	A
Rusakonkääpä	<i>Parmastomyces mollissimus</i>	VU	
Sirppikääpä	<i>Skeletocutis lenis</i>	VU	A
Välkkyludekääpä	<i>Skeletocutis stellae</i>	VU	A
Istukkakääpä	<i>Postia placenta</i>	NT	V
Lohikääpä	<i>Hapalopilus salmonicolor</i>	NT	
Kituhaprakääpä	<i>Postia hibernica</i>	NT	A
Korkkikerroskääpä	<i>Perenniporia subacida</i>	NT	V
Korpiludekääpä	<i>Skeletocutis odora</i>	NT	V
Käpälakääpä	<i>Anomoporia bombycina</i>	NT	V
Lamokääpä	<i>Skeletocutis chrysellae</i>	NT	
Lapinkynsikääpä	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT	
Liekokääpä	<i>Gloeophyllum protractum</i>	NT	A
Raidantuoksukääpä	<i>Haploporus odoratus</i>	NT	
Riekonkääpä	<i>Antrodia albobrunnea</i>	NT	A
Ruostekääpä	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT	V
Rusokantokääpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT	V
Salokääpä	<i>Dichomitus squalens</i>	NT	A
Silokääpä	<i>Gelatoporia pannocincta</i>	NT	
Kääväkkäät			
Pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU	A
Känsäorvakka	<i>Cystostereum murrailii</i>	NT	A
Louhennahka	<i>Laurilia sulcata</i>	NT	A
Mäntyraspikka	<i>Odonticium romellii</i>	NT	V
Aihkirypykkä	<i>Phlebia cornea</i>	NT	
Hammaskurokka	<i>Sistotrema radulooides</i>	NT	

Korouoman alueelta on löydetty 78 kääpäalajia, ja suojelualueen rajauksen ulkopuolelta Saukko-vaarasta löytyi vuonna 2001 rusakonkääpä (*Parmastomyces mollissimus*). *Skeletocutis*-suvussa on ilmeisesti yksi nimeämätön laji, joka on läheinen lumokääpäälle (*S. brevispora*). Laji löytyi kerran vuoden 2001 inventoinnin aikana, ja kyseinen keräys on pidetty vielä lumokääpäenä.

Valtaosa Korouoman metsistä on kuivia mäntykankaita. Laajamuotoinen isojen ja vanhojen mäntytien ja kelojen poiminta on kuitenkin vähentänyt järeän lahoppuun määrää sekä todennäköisesti vaikuttanut kääpäalajistoon. Erityisesti kalkkikäävän (*Amyloporia crassa*) yksi ainoa löytö vuoden

2001 selvityksessä tuntui vähältä mäntymetsien laajuuteen nähden. Myös liekokääpää (*Gloeophyllum protractum*), erakkokääpää (*Antrodia infirma*), kituhaprakääpää (*Postia hibernica*), harsukääpää (*Anomoporia kamtschatica*) ja hentoahaprakääpää (*P. lateritia*) oli alueella paljon odotettua vähemmän. Yleisiä sen sijaan ovat pienehköissä mäntymaapuissa, latvuksien jätteissä ja hajoavassa mäntykarikkeessa menestyvät lajit – kuten katko- ja kelokääpää (*Antrodia xantha*, *A. sinuosa*), riekonkääpää (*A. albobrunnea*), sirppikääpää (*Skeletocutis lenis*) ja karikekääpää (*Byssocorticium molliculum*). Nämä – samoin kuin eräät huippuharvinaisuudet (lovikääpää *Oligoporus lowei*, kohvakääpää *Fibroporia gossypium*, lohikääpää *Sarcoporia/Hapalopilus salmonicolor* sekä erittäin harvinainen, kelopuulla kasvava hoikkaorakas *Hydnellum gracilipes*) – todistavat Korouoman mäntymetsien potentiaalia ja antavat aiheen odottaa suojeltujen mäntymetsien sienilajiston paranevan sitä mukaa kuin mäntykankaat vanhenevat ja mäntymaapuun määrä ja järeys kasvavat.

Korouoman suojelualan mäntyvaltaiset metsät saivat kääpälajiston perusteella (Niemelä & Kinnunen 2001) numeroarvon 32 – eli ne ovat suojellisesti erittäin arvokkaita, ainutlaatuisia, mutta kuitenkin asteikon alarajalla (pisterajat 30–46). Vanhan metsän indikaattoreita löytyi 12 kpl ja aarniolajeja 10 kpl.

Kuusimetsiä on Korouomassa niukanlaisesti, ja ne sijoittuvat uomaan laskevien sivupurojen laaksoihin. Laajoja ja kuusen lajiston kannalta lupaavia tuoreita kangasmetsiä on esimerkiksi Auttinvitikossa ja erityisesti Jänisvaarassa. Monet vanhojen kuusimetsien indikaattorit ovat runsaita: riuku- ja kuusenkääpää (*Phellinus viticola*, *P. chrysoloma*) ja pursukääpää (*Amylocystis lapponica*) todistavat korkeaa suojeluarvoa. Ruostekääpää (*Phellinus ferrugineofuscus*) ja erityisesti rusokantokääpää (*Fomitopsis rosea*) ovat alueella niukahkoja. Järeiden kuusimaapuiden lisääntyminen tulevaisuudessa parantaa alueen lajidiiversiteettiä. Hienoa lajistoa kuusimetsissä edustavat sopulinkääpää (*Piloporia sajanensis*), kypäläkääpää (*Anomoporia bombycina*), lapinsitkokääpää (*Antrodiella pallasii*), punakarakääpää (*Steccerinum collabens*), korkkikerroskääpää (*Perenniporia subacida*) ja lumokääpää (*Skeletocutis brevispora*).

Korouoman suojelualan kuusivaltaiset metsät saivat kääpälajiston perusteella numeroarvon 33 – eli ne ovat suojellisesti erittäin arvokkaita, ainutlaatuisia, mutta kuitenkin asteikon alarajalla (pisterajat 30–46). Vanhan metsän indikaattoreita löytyi tässä inventoinnissa 15 kpl ja aarniolajeja 9 kpl.

Luokitus on Kotiranta & Niemelän (1996) mukainen ja se perustuu maastohavaintoihin lajien esiintymisestä erilaisissa metsissä. Aarniolajien pistearvo on 2 ja vanhan metsän lajien pistearvo on 1. Talousmetsä saa tällä asteikolla useimmiten pistearvoksi 0 ja harvoin 1–4. Luokitus on seuraava: 10–19 on suojellisesti arvokas metsäalue ja 20–29 on hyvin arvokas metsäalue. Korouoma kuuluu kuusi- ja mäntymetsiensä osalta erittäin arvokkaisiin ja ainutlaatuisiin metsäalueisiin (pisteitä 30–46).

Vuoden 2001 inventoinnissa tavatut avainlajit olivat niukkoja. Yhteenvedon inventoinnin aikaisesta vanhojen metsien tilanteesta voidaan sanoa, että alue on lajistoltaan rikas, mutta yksilömäärät pysyvät alhaisina, kunnes metsät kokonaan toipuvat vanhojen hakkuiden jäljistä (Niemelä & Kinnunen 2001).

Lehtipuilla elävistä harvinaisemmista lajeista alueelta on löydetty haavanarinakääpää (*Phellinus populicola*), poimukääpää (*Antrodia pulvinascens*) ja raidantuoksukääpää (*Haploporus odoratus*), kittikääpää (*Ceriporiopsis aneirina*), verkkokerikääpää (*Ceriporia reticulata*) ja silokääpää (*Gelatorporia pannocincta*). Erityisesti suojeltavaksi lajiksi on uhanalaistyöryhmän mietinnössä (Rassi ym. 2001) esitetty lovikääpää.

Sienistä ei ole uhanalaisten lajien seurantatyöryhmän mietintöön (Rassi ym. 2001) tehty kattavaa kansainvälisten vastuulajien arviointia johtuen puutteellisesta tietämyksestä lajien levinneisyydestä ja yleisyydestä muualla Euroopassa. Vastuulajeja on poimittu boreaalisen havumetsävyöhykkeen lajeista, joista tällä alueella esiintyy raidantuoksukääpä.

2.5 Historia

Suunnittelualueella ei sijaitse Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin kohteita, valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä tai valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Siellä ei myöskään ole asetuksella suojeltuja tai Metsähallituksen ja Museoviraston sopimuksella varjeltuja rakennuksia tai rakennusryhmiä.

Vanhimmat ihmisen jättämät merkit ovat peuranpyyntiin kuuluvat pyyntikuopat (Lapin liitto 2004, Rautiainen 2000). Viimeisten vuosisatojen maankäytöstä kertovat jäljet metsätalouden ja niittykulttuurin harjoittamisesta.

2.5.1 Metsätalous

Korouoman alueen metsiä on hyödynnetty jo 1880-luvulta lähtien lähinnä sahapuina. Tukit hakattiin talvella harsinta- eli määrämittahakkuina ja kuljetettiin hevosilla metsästä purojen ja jokien varteen talvivarastoon, josta ne kevättulvien aikana uitettiin jokia ja puroja pitkin Kemijokeen ja edelleen alajuoksun sahoille. Korouoman alueella uittojokina olivat mm. Korojokeen laskeva Kurttajoki ja Korojoki, joka laskee Auttijärveen jatkuen Auttijokena Kemijokeen.

Kurttajoki on sängen pysty ja huonosti uittoon sopiva, minkä vuoksi jokeen jouduttiin rakentamaan erilaisia uittoa helpottavia rakenteita. Koivukönkään alueella on nähtävissä vieläkin 1900-luvulla olleita uittorakenteita, mm. uittorännin kaivantosija. Nykyinen Koivuköngäs syntyi kosken yläpuolisen tammen ylitulvimisen vuoksi. Tarinan mukaan tammivahti oli tehnyt kiljua, päihtynyt ja nukahtanut, jolloin tammi oli tulvinut yli tehden uuden uoman nykyiselle paikalleen. Vanha uoma on edelleen nähtävissä joen takana – tosin jo kasvillisuuden peitossa. Uomassa on vielä joitakin uittopuita jäljellä.

Korojoessa on myös vielä nähtävissä mm. Pajupuron alapuolella uittotammen ja lyhyen rännin jäänteet. Saukkovaarasta laskevan polun varressa kanjonin pohjalla näkyvät vielä uittomiesten taukokotuksen pohja sekä polun toisella puolen pienen piisikämpän kivikumpu pohjineen. Tämä polku on osa vanhaa Vohon erämaataloon johtavaa hevostietä. Korouoman rinteissä näkyvät myös vanhojen savottojen aikaiset varsiteiden pohjat. Rinteen jyrkkyyden takia ne on pitänyt pengertää laskeutumaan viistosti rinnettä alas.

Seudun uittokulttuuriin voi tutustua läheisellä Auttikönkään luonnonsuojelualueella.

2.5.2 Niittykulttuuri

Korojokivarren reheviä rantaniittyjä on niitetty ainakin 1800-luvulta saakka karjan rehuksi. Vanhasta niittykulttuurista kertovat lukuisat jokivarren niittyaukiot hirsilatoineen, joista suurin osa on jo sortunut ja lahonnut. Niittäminen on loppunut 1950-luvulla. Niiton loputtua niityt ovat osin metsittyneet koivikoiksi tai parhaillaan metsittymässä. Osa niityistä on otettu uudelleen hoitoon viime vuosina.

Erämaatalojen karjaa – lähinnä lampaista – on myös laidunnettu niityillä. Alueella viihtyvät pedot karhu, kotka ja ilves verottivat lammaskatrasta. Myös lähitalojen hevosia on pidetty uomassa kesälaitumella.

Entisöity niittylato. Kuva Pekka Veteläinen.

2.5.3 Luonnonsuojelu

Metsähallitus perusti vuonna 1962 Korojoen varrelle omalla päätöksellään Korojoen aarnialueen, jonka pinta-ala oli noin 350 ha. Kanjonin ympärille varattiin samanaikaisesti 500 ha:n puisto- metsäalue. Vuonna 1975 näistä alueista muodostettiin Korojoen luonnonhoitometsä, joka sisälsi aarni- ja puisto-osat. Vuoden 1981 lopulla tätä luonnonhoitometsää laajennettiin noin 2 300 ha:in ja nimi muutettiin Korouoman luonnonhoitometsäksi. Luonnonhoitometsän perustamisen jälkeen sen alueella ei ole tehty hakkuita.

Korouoman–Jaakonkankaan alue sisältyy valtioneuvoston päätökseen harjijensuojeluohjelmasta vuodelta 1984. Ensimmäinen tavoite ohjelmaan kuuluvien alueiden suojelussa on, että niiden luonteenomaiset geologiset, geomorfologiset ja maisemalliset piirteet eivät saa sanottavasti muuttua. Alueella on kielletty maisemakuvaa peruuttamattomasti muuttavat toimenpiteet, kuten maanestien otto. Metsätalous on sallittu.

Jäniskairan alue on kuulunut Metsähallituksen 1970-luvulla tekemän päätöksen mukaisesti korkeisiin alueisiin. Metsän uudistamisvaikeuksien takia se on jätetty hakkuiden ulkopuolelle. 1980-luvun alussa laaditussa seutukaavassa alue osoitettiin luonnonsuojelualueeksi. Suojelun perusteena lienee ollut lähinnä alueen kuusikoiden säilyttäminen porojen kevättalvisina luppolaitumina.

Vanhon metsien inventointi tehtiin Korouoman ja Jäniskairan alueilla vuosina 1993–1995. Valtioneuvoston vuonna 1996 tekemän Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelua koskevan periaatepäätöksen mukaisesti alueista tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita. Vanhojen metsien suojelun periaatepäätöksen mukainen tavoite on alueiden säilyttäminen mahdollisimman luonnonsuojelun mukaisina. Virkistyskäyttöoikeudet säilytetään ennallaan perustamisajankohdan käytäntöjen mukaisina.

Suomen ehdotus Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoon liitettävistä alueista hyväksyttiin valtioneuvostossa vuonna 1998 (Valtioneuvoston päätös 1998). Korouoman–Jäniskairan alue oli mukana tässä ehdotuksessa 9 378 ha:n laajuisena kokonaisuutena. Se on Euroopan yhteisön tärkeänä pitämä alue ja SCI (Sites of Community Importance) -alue, mikä tarkoittaa, että alueet ovat **luontodirektiivin** (92/43/ETY) perusteella Natura 2000 -verkostoon sisällytettäviä. Päätöksen mukaan suojelutavoitteet toteutetaan luonnonsuojelulain (1096(1996) ja maanaineslain (555/1981) keinoin. EU:n komissio on hyväksynyt lähes kaikki Suomen Natura-alue-ehdotukset vuosina 2002 ja 2005 (Valtioneuvoston päätös 2002, 2005).

Korouoman–Jäniskairan Natura-alue on lähes kokonaan valtionmaata. Rotkolaakson pohjalla Korojokivarressa on ollut yksityismaita, joita on hankittu valtiolle siten, että tällä hetkellä Natura 2000 -alueen sisällä on vain noin 6,8 ha yksityismaita (Niittykoron niitty); nämä palstat ovat myös Natura-rajauksen ulkopuolella. Palstojen hankinnasta suojelutarkoituksiin neuvotellaan maanomistajien kanssa. Korajoessa on yksityisiä vesialueita.

2.6 Nykyinen käyttö

2.6.1 Retkeily

Retkeily on nykyisin Korouoman alueen merkittävin käyttömuoto. Käyntikertoja on arviolta noin 30 000 vuodessa. Kävijöiden määrä on kasvanut vähitellen 1990-luvulla. Pääosa vierailijoista on ns. päiväkävijöitä, jotka viipyvät alueella alle vuorokauden. Yöpyjiä on vähemmän (Lammin-tausta & Saarinen 2002). Korouoma on saanut runsaasti julkisuutta alueella kuvattujen **Poika ja ilves** -elokuvan sekä television **Suuri seikkailu** -sarjan vuoksi. On odotettavissa, että kävijämäärä kasvaa edelleen. Korouoman kävijätutkimus on tehty vuosina 2000–2001 (Moilanen 2002a).

Alueen vetovoima perustuu rotkolaakson komeisiin maisemiin. Tärkeimmät nähtävyydet ovat alueen pohjoisosassa varsinaisen rotkolaakson alueella (Koivuköngäs, Pirunkirkko, Julmakallio, Saukkovaara, Piippuvaara, Pajupuro). Pääosa matkailijoista saapuu omatoimisesti, mutta alueelle järjestetään myös ryhmämatkoja kaikkialta Etelä-Suomesta. Matkanjärjestäjille Korouoma on erityisesti ruskamatkakohde.

Jokamiehenoikeudella tapahtuvan retkeilyn ohella harjoitetaan ohjelmapalveluita. Yritykset ovat pääosin posiolaisia. Tärkeimmät toiminnot ovat kallio- ja jääputouskiipeily. Alueen jääseinämiä pidetään Suomen parhaina jääkiipeilypaikkoina. Metsähallituksen tulosalue Villi Pohjola hallinnoi ja vuokraa alueella neljää kämppää tai kotaa. Villi Pohjola järjestää myös ohjelmapalveluja, samoin kuin Korouoman eteläosassa sijaitseva Lapiosalmen eräleirikeskus.

Jäniskairan alueen koilliskulman läpi kulkee Posio–Rovaniemi-moottorikelkkaura. Lapin ympäristökeskus on raivannut ja merkinnyt uran. Sitä ei kuitenkaan ole perustettu maastoliikennelain (1710/1995) mukaiseksi reitiksi.

Retkeilyn palveluvarustusta on rakennettu 1960-luvulta alkaen. Pääosa rakenteista on tehty 1990-luvun alkupuolella. Noin 27 km:n pituinen maastoon merkitty retkeilyreitti kulkee läpi koko alueen pohjoispäästä Koivukönkäältä Lapiosalmelle saakka. Kolmas lähtöpaikka sijaitsee Saukkovaarassa. Merkittyjä reittejä on yhteensä noin 40 km. Pääreitien varrella on yhdeksän huollettua taukopaikkaa. Näiden lisäksi alueella on seitsemän muuta jokamieskäytössä olevaa huollettua taukopaikkaa sekä viisi vuokrauskäytössä olevaa majoitus- tai ohjelmapalvelurakennusta. Vaikeakulkuisilla ja helposti kuluvilla kohdilla on tehty pitkostoja, porrastuksia ja siltoja.

Päälähtöpaikoilla on infotaulut alueesta, ja retkeilyreitien varrella on kohdeopasteita luonto- ja kulttuurikohteista. Alueesta on saatavilla alue-esite.

2.6.2 Metsätalous

Natura-alueen eteläosa on talousmetsää, jota käsitellään metsälain (1093/1996) ja Metsähallituksen metsänhoito-ohjeiden mukaisesti. Myös virkistysmetsässä harjoitetaan metsätaloutta. Yhteensä metsätalouden hallinnoima talousmetsä- ja virkistyskäytössä oleva ala on 2 474 ha eli 26 % koko Natura-alueen pinta-alasta. Metsät ovat pääosin mäntyvaltaisia nuoria kasvatusmetsiä. Niissä tullaan tekemään lähivuosina lähinnä kasvatushakkuita. Alue sisältyy vuonna 2001 valmistuneeseen Posion alue-ekologiseen suunnitelmaan (Hiltunen ym. 1999), jonka mukaisesti sitä käsitellään. Metsätaloustoimintaa ohjaa myös Metsähallituksen Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma (Metsähallitus 2006), joka on tehty vuosille 2006–2015.

2.6.3 Muu käyttö

Porotalous

Alue kuuluu poronhoitoalueeseen ja on kokonaisuudessaan porotalouden käytössä. Erityisesti eteläosan kuivat kangasmetsät ovat merkittäviä talvilaitumia. Jäniskairan alueen kuusikoilla on merkitystä kevättalven loppolaitumina. Talvilaitumien merkitys on kuitenkin vähentynyt tarharuokinnan lisääntymisen myötä. Korouoman–Jäniskairan alue kuuluu lähes kokonaan Posion Livon paliskunnan laidunalueeseen; Kurttajoen pohjoispuolinen osa kuuluu Timisjärven paliskunnan laidunalueeseen.

Metsästys

Posion kunnan asukkailla on suunnittelualueella metsästyslain (615/1993) 8. §:n mukainen vapaa metsästysoikeus. Lisäksi alue kuuluu Posion kunnan valtionmaiden lupa-alueeseen, johon myydään vuosittain määrättävän kiintiön mukaan metsästyslupia. Metsästys on tärkeä perinteinen käyttömuoto niin paikallisille kuin lupametsästäjillekin.

Kalastus

Korouoman–Jäniskairan alueen vedet kuuluvat Metsähallituksen Korouoman virkistyskalastus-alueeseen. Kaivoslammessa, Korsulammessa, Lastenlammessa ja Iso-Kuuleajärvässä on pilkintä-, onginta- ja viehekalastuskielto, joten ao. vesissä saa kalastaa vain Metsähallituksen Korouoman virkistyskalastusalueen luvalla. Muissa vesissä voi kalastaa vieheillä Metsähallituksen vieheluvalla ja läänikohtaisella vieheluvalla sekä onkia ja pilkkiä. Latvajärvi ja Salmijärvet kuuluvat Livo–Kitka-pyydyyslupa-alueeseen ja niissä voi kalastaa seisovilla pyydyksillä (verkko ja katiska).

Ympäristökasvatus

Alue soveltuu erittäin hyvin käytettäväksi myös luonto-opetukseen. Mahdollisia käyttäjiä ovat Posion paikallisten koulujen lisäksi leirikoulut, Lapiosalmen leirikeskuksen ryhmät sekä Rovaniemen seudun oppilaitokset ja Lapin yliopisto.

2.7 Maankäyttöanalyysi

Suunnittelualueeseen vaikuttavia maankäyttömuotoja on arvioitu maankäyttöanalyysitaulukossa, joka tallennetaan Metsähallituksen kiinteistötietojärjestelmään (KihtiGis) (Liite 2). Taulukon tiedot päivitetään järjestelmään viiden vuoden välein hoito- ja käyttösuunnitelman toteutumisen seurannan yhteydessä.

Selkeimmin Korouoman–Jäniskairan alueen luontoon vaikuttavia maankäyttömuotoja ovat metsätalous, porotalous ja retkeily. Noin neljäsosalla Natura-alueesta harjoitetaan edelleen ja myös tulevaisuudessa **metsätaloutta**. Metsätalous kohdistuu jo ennestään talouskäytössä olleisiin nuoriin metsiin; luonnonmetsiksi lukeutuvat edustavat kohteet jätetään käsittelemättä myös metsätalousvyöhykkeellä. Loput Natura-alueesta säilytetään metsätalouden ulkopuolella. Suojeltavallakin osalla on merkkejä vanhoista harsintahakkuista, jotka näkyvät paikoitellen mm. lahopuun vähäisinä määrinä. Pääosa suojelualueesta on kuitenkin hyvin luonnontilaisen kaltaista, ja edustavuus paranee käsiteltyilläkin kohteilla vähitellen.

Porotalous vaikuttaa varsin voimakkaasti kangasmetsiin, joiden jäkälিকöt ovat laidunnuksen vaikutuksesta kuluneet. Ylilaidunnuksen vaikutukset näkyvät selkeästi koko poronhoitoalueella, eikä näitä vaikutuksia nykyisen lainsäädännön puitteissa voi juurikaan välttää. Porojen ruokkiminen saattaa aiheuttaa myös tulokaskasvien leviämistä. Porotalouden myötä alueeseen kohdistuu myös talvi- ja kesäaikaista maastoliikennettä, joka on sallittu poronhoitolain (848/1990) nojalla. Sallittua maastoliikennettä harjoitetaan myös yritystoimintaan sekä retkeilyrakenteiden huoltoon liittyen. Nämä maastoliikennetarpeet pyritään kuitenkin minimoimaan ja rajataan tarkoin tietyille reiteille. Osa maastoliikenteestä on myös luvatonta, ja sitä pyritään ehkäisemään valvonnan ja tiedottamisen avulla.

Retkeilyn vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin Korouoman rotkolaakson ympäristöön, jossa suosituimmilla näköalakohteilla ja reiteillä on havaittavissa maaston kulumista. Tätä pyritään tulevaisuudessa estämään ohjaamalla kävijöitä parempien rakenteiden avulla. Yksi retkeilyn muoto on kalliokiipeily, jota Korouomassa harrastetaan muutamilla kohteilla sekä kesäisin että talvisin. Kesäkiipeilykohteilla ympäröivässä maastossa ja kiipeilyreiteillä on todettu kulumisvaurioita, ja kiipeilykallioilta on löydetty myös uhanalaisia lajeja. Talviaikaisesta kiipeilystä ei ole uhkaa kalliokasvillisuudelle. Muita retkeilyn aiheuttamia haittavaikutuksia voivat olla esimerkiksi roskaantuminen ja eläimistöön kohdistuva häirintä. Lisääntyvä retkeily saattaa lisätä myös uus-tulokaslajiston leviämistä retkeilijöiden mukana esimerkiksi alueen perinnebiotoopeille.

Metsästys on sallittu paikallisille asukkaille metsästyslain (615/1993) mukaisesti. Lisäksi alue kuuluu Posion kunnan valtionmaiden lupa-alueeseen, johon myydään vuosittain määrättävän kiintiön mukaan metsästyslupia. Mahdollisia metsästyksen aiheuttamia riskejä voivat olla vaikutukset riistakantoihin sekä muiden lajien häirinnän lisääntyminen. Metsästyksen suhteen riskinä on myös mahdollisten vaaratilanteiden aiheutuminen samalla alueella liikkuville retkeilijöille. Lisäksi mahdollisia ovat samantapaiset riskit kuin retkeilyssä – esimerkiksi roskaantumisen ja luvattoman tulenteon lisääntyminen.

Suunnittelualueella sijaitsee useita valtakunnallisesti merkittäviä **perinnebiotooppeja**, joista osa on ollut hoidon piirissä jo useita vuosia. Niittyjen umpeenkasvun estämiseksi hoidon jatkuminen myös tulevaisuudessa on keskeistä. Niityillä sijaitsee myös alueen vanhasta kulttuurista kertovia niitylatoja, joista on tähän mennessä kunnostettu kaksi.

Muutamiiin lampiin on aiemmin **istutettu kirjolohta**, mutta nämä istutukset on lopetettu vuonna 2005. Kirjolohta on istutettu ainoastaan lampiin, joista ei ole yhteyttä muihin vesistöihin, ja luontaisesti laji ei alueen vesissä lisääntynyt. Laji siis todennäköisesti häviää istutuslammista hyvin nopeasti. Jatkossa istutuksiin käytetään ainoastaan alueen luontaisia kalalajeja.

2.8 Yhteenveto tärkeimmistä arvoista suojelun ja käytön kannalta

Korouoman suojeluarvo syntyy Suomessa harvinaisesta **rotkolaaksosta** ja alueella esiintyvistä erityisesti suojeltavista luontotyypeistä, joita ovat aapasuot, huurresammallähteet, luonnonmetsät, tulvametsät ja puustoiset suot. Rotkolaakson ohella **harjut ja dyynit** ovat arvokkaita suojelukohteita. Alue on valtakunnallisesti merkittävä **luonnonmetsien, lehtojen, kallioiden ja niittyjen** luontotyyppien ja lajiston suojelukohde. Metsät ovat osassa aluetta täysin luonnontilaisia ja suurimmalta osin lähes luonnontilaisia. Niityt vaativat säilyäkseen jatkuvaa hoitoa. Korouoman merkitystä luonnonsuojelualueena lisää sen mahdollisuus toimia itäisen lajiston leviämisreitteinä.

Lähimmät suojelukohteet ovat Soppana (etäisyys 4 km), Kiekinkaira (8 km), Syötteen kansallispuisto (10 km), Riisitunturin kansallispuisto (14 km) ja Auttiköngäs (15 km). Näitä yhdistää Metsähallituksen alue-ekologisissa suunnitelmissa valtionmaille muodostettu ekologinen verkosto. Luonnonsuojelun tilannetta Korouoman ympäristössä voidaan yleisesti ottaen pitää hyvänä. Posion kunnan alueella luonnonsuojelualueiden osuus tulee nousemaan ohjelmien toteuttamisen jälkeen yli 10 %:iin pinta-alasta ja kasvullisesta metsämaasta. Lukuun ei vielä sisälly Kitkan ja Livojärven laajoja rantojen suojeluohjelman alueita.

Maisemiensa ansiosta Korouoman alue on Posion kunnan tärkeimpiä **luontomatkailukohteita**. Alueen saaman runsaan julkisuuden johdosta kävijämäärät tulevat lähivuosina todennäköisesti kasvamaan. Omatoimisen, jokamiehenoikeuksiin perustuvan **retkeilyn** lisäksi se soveltuu erityisen hyvin ohjattujen retkien ja aktiviteettien – kuten **kallio- ja jääkiipeilyn** – kohteeksi. **Luontopetuskohteena** alueen käyttö tulee tulevaisuudessa lisääntymään.

Alueen hoidon kannalta on ongelmallista vetovoimaisimpien matkailukohteiden sijoittuminen suojeluarvoltaan merkittävimmille alueille. Käytön lisääntyminen edellyttää hyvää suunnittelua ja ohjausta. Riskinä on suojeluarvojen vaarantuminen.

Natura-alueen talousmetsää käsitellään metsälain ja Metsähallituksen metsänhoito-ohjeiden mukaisesti. Myös virkistysmetsässä harjoitetaan metsätaloutta. Alue sisältyy vuonna 2001 valmistuneeseen Posion alue-ekologiseen suunnitelmaan (Hiltunen ym. 1999), jonka mukaisesti sitä käsitellään.

Alue kuuluu poronhoitoalueeseen ja on kokonaisuudessaan porotalouden käytössä mm. talvilaitumina.

Korouoman jyrkännemaisemaa Pirunkirkon laavun tuntumassa. Kuva Mari Linnell.

HOITO JA KÄYTTÖ

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

3.1 Suojelupäätöksissä asetetut tavoitteet

Korouoman–Jäniskairan alueen hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on sovittaa kestäväällä tavalla yhteen luonnonsuojelun, retkeilyn, luontovalistuksen, opetuksen, tutkimuksen, perinteisen luonnon käytön, metsätalouden sekä luontomatkailun yritystoiminnan tavoitteet. Luonnonsuojelualueen ensisijainen perustamistarkoitus on luonnonsuojelu, joten muita toimintoja toteutetaan suojelutavoitteiden määrittelemissä rajoissa. Alueen suojelupäätöksissä on asetettu seuraavia tavoitteita:

- **Vanhojen metsien suojeluohjelman** tavoitteena on valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan (27.6.1996) perustaa alueista uuden luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisia luonnonsuojelualueita, jotka pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnonmukaisina. Alueiden virkistyskäyttöoikeudet säilytetään ennallaan.
- Korouoman **lehtojensuojelualue** edustaa omaleimaista lehtotyyppiä (kallionalus- ja puronotkojen lehdot), jonka lajistoon kuuluu uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja. Tavoitteena on suojella ja hoitaa näitä lehtoalueita siten, että niiden biologisesti arvokkaat piirteet säilyvät.
- **Harjijensuojeluohjelmaan** kuuluvien alueiden suojelussa keskeisin tavoite on alueen luonteenomaisten geologisten, geomorfologisten ja maisemallisten piirteiden säilyttäminen. Näitä ovat harjijakso sekä dyynimuodostumat.
- **Luonnonsuojelulain** tavoitteena on mm. luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Pääosa Korouoman alueesta tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi. Alueen perustamistarkoitus määritellään tarkemmin perustamisasetuksessa.
- **Natura 2000 -verkostoon** ehdotetuilla – sekä luonnonsuojelu- että metsälailla toteutettavilla – alueilla tavoitteena on EU:n luonto- (92/43/ETY) ja lintudirektiivissä (79/409/ETY) mainittujen luontotyyppien ja lajiesiintymien säilyttäminen niitä heikentämättä.

3.2 Metsähallituksen asettamat tavoitteet

Aluetta koskevien lakien, asetusten ja valtioneuvoston päätösten puitteissa Metsähallitus asettaa alueen hallinnan, hoidon ja käytön tavoitteet seuraavasti:

- 1) Alueen **geomorfologiset erityispiirteet** säilytetään. Näihin kuuluvat Korouoman rotkolaakso kalliojyrkänteineen, Aimojärven–Lapiosalmen harjut ja Kuumakankaan dyynit.
- 2) Tulevan luonnonsuojelualueen **metsät ja lehdot** säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina.
- 3) Korojokivarren **niityt ja niiden lajisto** säilytetään luonnonhoitotoimenpiteillä. Umpeenkasvaneita niittyjä raivataan. Alueen yksityispaikat hankitaan valtiolle tai niitä hoidetaan sopimusten pohjalta.

- 4) Niitty- ja savottakulttuuriin kuuluvat **rakenteet ja historia** inventoidaan ja tallennetaan. Edustavat rakenteet entisöidään osana perinnemaisemia ja muita nähtävyyksiä Museoviraston ohjeiden mukaisesti.
- 5) Alueen **kävijämäärän huomattava kasvu** nykyiseltä tasolta mahdollistetaan palvelurakenteita ja opastusta kehittämällä. Lisääntyvän kulumisen ja häirinnän muodostama uhka suojeleuarvoille torjutaan **ohjaamalla kävijöitä** rakenteilla, opastuksella ja alueen käytön rajoituksilla.
- 6) **Matkailuyrittäjien toimintaa tuetaan** luomalla maankäytölliset edellytykset alueelle soveltuvien ohjelmapalvelujen järjestämiselle. Toimintoja ohjataan siten, että luontoarvot eivät vaarannu. Yrittäjien kanssa tehdään **sopimukset alueen käytöstä** ja Metsähallituksen kestävä luontomatkailun periaatteiden noudattamisesta.
- 7) **Porotalouden, metsästyksen ja kalastuksen** asema säilytetään. Alue säilyy myös **virikistyskalastusalueena**. Alueen käyttö on ekologisesti kestävä.
- 8) Talous- ja virikistysmetsäalueita käsitellään siten, että säilytetään kaikki **arvokkaat luontokohteet** ja riittävässä määrin **luonnonmetsien rakennepiirteitä**, kuten vanhoja puita ja lahopuuta. Korouoma–Lapiosalmi-retkeilyreitit **maisema-arvot säilytetään**.

4 Vyöhykealuejako

Korouoman alueen vyöhykejaon pohjana on intensiivisimmän käytön keskittyminen rotkolaakson alueelle ja Korojokivarteen luonnonmuodoiltaan näyttävimpään osaan. Nämä samat alueet ovat myös suojelun kannalta arvokkaimpia luontokohteita. Toisaalta suunnittelualueen muodostamassa kokonaisuudessa on edelleen erämaisena säilyneitä osia. Vyöhykkeistämällä ja käytön rajoituksilla toteutetaan asetettuja luonnonsuojelullisia ja muita tavoitteita. Vyöhykkeisiin liittyvät käytön rajoitukset tulevat voimaan luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen Metsähallituksen antamalla järjestyssäännöllä. Korouoman–Jäniskairan alueen vyöhykkeet on esitetty taulukossa 10 sekä kartalla kuvassa 7.

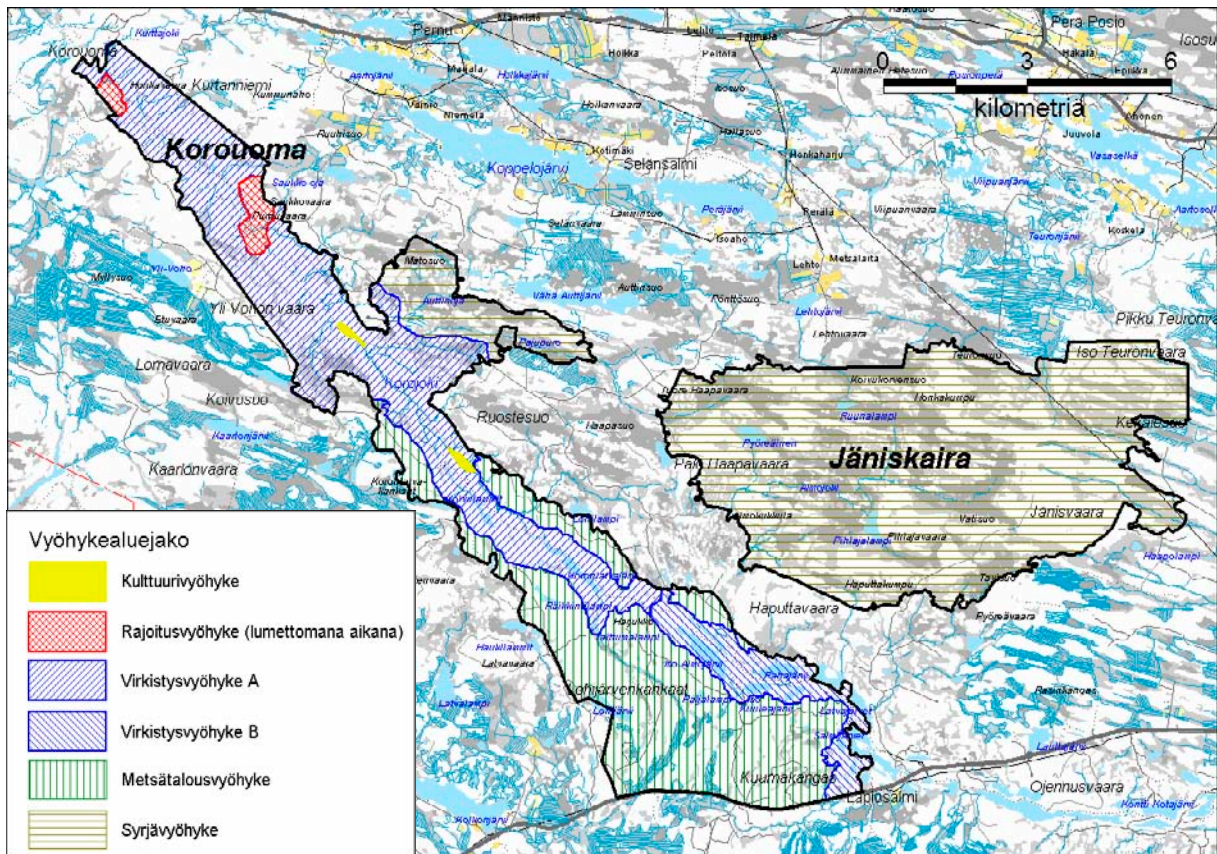
4.1 Syrjävyöhyke

Syrjävyöhykkeeseen kuuluvat alueet säilytetään luonnontilaisina, eikä niille rakenneta uutta palveluvarustusta. Vyöhykkeelle ei myöskään opasteta aktiivisesti retkeilijöitä. Liikkuminen on kuitenkin sallittu jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Tilapäinen leiriytyminen on sallittu. Aluetta voidaan käyttää luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin – kuten opastettuihin retkiin. Vakituksia reittejä tai pysyviä tukikohtia ei kuitenkaan perusteta. Posio–Rovaniemi-moottorikelkkaura voidaan kuitenkin säilyttää nykyisellä paikallaan. Syrjävyöhykkeeseen kuuluvat:

- **Jäniskairan** alue. Alueella ei ole muuta palveluvarustusta kuin Pihlajalammen kota. Sen käyttö on varsin vähäistä.
- **Pajupuron alue** Saukkovaara–Lapiosalmi-tien itäpuolella (Matosuo, Vähä-Auttijärven eteläpuolinen kaistale Pajupuron varressa). Alue säilytetään edelleen luonnontilaisena intensiivisen käytön ulkopuolella merkittävien luontoarvojen vuoksi.

Taulukko 10. Korouoman–Jäniskairan alueen vyöhykejako.

Vyöhyke	Pinta-ala ha (noin)	%
I Syrjävyöhyke		
Jäniskaira	4 282	
Pajupuro	455	
Yhteensä	4 737	51
II Virkistysvyöhyke		
IIA Korouoma	2 085	
IIB Lapiosalmi	429	
Yhteensä	2 514	27
III Kulttuurivyöhyke		
Niittykoron niitty	9	
Määtän niitty	5,5	
Yhteensä	14,5	<1
IV Rajoitusvyöhyke		
Piippukallio	79	
Pirunkirkko	28	
Yhteensä	107	1
V Metsätalousvyöhyke		
Jaakonkangas	2 005	21
Yhteensä	9 377,5	100

Kuva 7. Korouoman–Jäniskairan alueen vyöhykealuejako. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

4.2 Virkistysvyöhyke

Kävijöitä ohjataan virkistysvyöhykkeelle opastuksella ja palvelurakenteilla. Käytännössä koko Korouoman vanhojen metsien suojeluohjelman alue rajoitusvyöhykkeitä lukuun ottamatta kuuluu virkistysvyöhykkeeseen. Käytön keskittymät ja reitistö Korojokivarteen ovat muotoutuneet jo ennen suojelutoimien aloittamista. Kävijäpaine kohdistuu voimakkaimmin rotkolaakson jylhimpiin osiin merkityille retkeilyreiteille. Retkeilyä ohjataan tulevaisuudessakin näille alueille. Reittejä ei laajenneta merkittävästi nykyisten reittien ulkopuolelle, vaan palveluvarustus sijoitetaan pääosin nykyisille paikoille, ja rotkolaakson laitaosat säilytetään edelleen mahdollisimman luonnontilaisina. Reittejä rakentamalla korjataan jo syntyneitä kulumisvaurioita ja vähennetään maaston kulumista jatkossa. Reittien rakentaminen vähentää myös liikkumista niiden ulkopuolella.

Virkistysvyöhyke jakaantuu kahteen osaan:

- IIA **Korouoman** osaan kuuluu tulevan luonnonsuojelualueen sisään jäävä alue.
- IIB **Lapiosalmen** osaan kuuluu virkistysmetsäalue. Siinä maisema- ja luontoarvot säilyttävä metsätalous on sallittu.

Jokamiehenoikeuksiin perustuva liikkuminen on virkistysvyöhykkeellä vapaata. Retkeily ohjataan merkityille reiteille, joiden varrella on palveluvarustusta. Leiriytyminen ja avotulen teko on sallittu vain huolletuilla ja siihen tarkoitukseen varatuilla paikoilla.

4.3 Kulttuurivyöhyke

Ihmistoiminnasta kertovat kohteet ovat Korouoman alueella pienialaisia. Kulttuurivyöhykkeeseen kuuluvat **Korojokivarren niityistä** tärkeimmät eli Niittykoron ja Määtän niityt. Niittyjä hoidetaan niiden säilyttämiseksi avoimina. Niillä liikkuminen ja leirytyminen on sallittu. Muut kulttuuri-kohteet – esimerkiksi savottakulttuuriin ja uittoon liittyvät rakenteet – sisältyvät pienialaisina muihin vyöhykkeisiin.

4.4 Rajoitusvyöhyke

Luonnonsuojelualueella voidaan rajoittaa liikkumista ja leirytymistä, mikäli eläimistön tai kasvilisuuden säilyminen sellaista vaatii. Korouoman alueelle esitetään perustettavaksi kaksi rajoitusvyöhykettä uhanalaisen lajiston suojelemiseksi. Vyöhykkeet sijaitsevat pääosin nykyisen lehtojensuojelualueen rajauksen mukaisesti Purnuvaaran ja Piippuvaaran sekä Pirunkirkon seudulla. Purnuvaarassa rajoitusvyöhyke ulottuu myös lehtojensuojelualueen pohjoispuolelle. Rajoitusvyöhykkeillä liikkuminen rajoitetaan sulan maan aikaan ainoastaan merkityille reiteille. Molemmilla rajoitusvyöhykkeillä myös kalliokiipeily kielletään sulan maan aikana merkittyjen reittien ulkopuolella. Leirytyminen rajoitusosissa on kielletty muualla kuin tarkoitukseen erikseen osoitetuilla paikoilla. Rajoitukset asetetaan voimaan luonnonsuojelualueen perustamisasetuksessa tai Metsähallituksen antamassa järjestyssäännössä.

4.5 Metsätalousvyöhyke

Taloustmetsäalueella päämaankäyttömuoto on metsätalous. Tavoitteena on hoitaa metsää huomioiden maisemallisten arvojen, arvokkaiden luontokohteiden sekä luontotyyppien rakennepiirteiden ja edustavuuden säilyminen. Polkujen ja rakenteiden lähialueen metsiä käsitellään maisema-arvot säilyttäen. Edustavat luonnonmetsät jätetään metsätalouksen ulkopuolelle. Geomorfologisten muodostumien – kuten harjujen ja dyynien – säilyminen turvataan. Liikkumista ja retkeilyä ei aktiivisesti ohjata metsätalousvyöhykkeelle.

5 Luonto- ja kulttuuriarvot

5.1 Luonnonsuojelu ja -hoito

5.1.1 Nykytila

Metsähallituksen SutiGis-paikkatietojärjestelmässä on koko Korouoman–Jäniskairan aluetta koskevat metsätalouskuviotiedot koko alueelta, ja luontotyyppitiedot on kerätty Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti suojelu- ja suojeluohjelma-alueilta.

Alueen lajistoa on selvitetty kohtalaisen laajasti. Tietoja on seuraavista lajiryhmistä: putkilokasvit, sammalet, kääväkkäät, linnut, kalat, kovakuoriaiset, päiväperhoset, suurpedot ja riistaeläimet. Puutteellisimmat tiedot ovat lajiryhmistä, joista ei ole tehty erillisiä selvityksiä – kuten jäkälistä, selkärangattomista eläimistä, pikkunisäkkäistä ja matelijoista. Lajistotietoja sammalista on kiipeilykohteilta kattavasti, mutta muulta Natura-alueelta puutteellisesti. Tehtyjä erillisselvityksiä ei ole julkaistu. Tiedot valtakunnallisesti uhanalaisista lajeista ja direktiivilajeista on tallennettu Hertta eliölajit -tietojärjestelmään.

Natura-alueen boreaaliset luonnonmetsät ovat hyvin edustavia. Metsien rakenteeseen ja lahopuun määrään ovat vaikuttaneet aikanaan tehdyt harsintahakkuut. Metsät ovat kuitenkin hyvin luonnontilaisia, ja niissä on monia luonnonmetsille tyypillisiä rakennepiirteitä. Ennallistamisesta hyötyvät kohteet ovat pienialaisia, ja ympäristössä on laajojakin edustavia luonnonmetsiä. Metsiä ei ole tämän hetken näkemyksen mukaan tarpeen ennallistaa.

Natura-alueen harjumetsät ovat edustavuudeltaan merkittäviä tai ei merkittäviä, ja niiden poikkeaman aiheuttavat luontaiset syyt. Kaikki talousmetsä- ja virkistysmetsäalueella inventoidut harjumetsät ovat myös luonnonmetsiä.

Vain hyvin pieni osa Natura-alueen soista on ojitettu, eikä uusia ojituksia enää tehdä. Ojitettujen soiden kasvillisuus on osittain muuttunut alkuperäisestä suokasvillisuudesta kuivempaan. Soistuminen on lähtenyt uudelleen käyntiin ojien tukkeutumisen jälkeen. Soita ei ole aktiivisesti ennallistettu.

Kulumisvaurioita on syntynyt jonkin verran vilkkaimmin käytetyille kävelyreiteille Purnuvaaran ja Piippuvaaran ympäristöön sekä harjualueelle Aimojärven ja Salmijärvien väliselle reitti-osuudelle. Maasto on kulunut myös jyrkillä rinneosuuksilla rotkolaakson rinteillä olevilla reiteillä.

Kalliokasvillisuusselvityksessä (Eskelinen 2003) kiipeilyreiteiltä löydettiin useita uhanalaisia lajeja. Selvityksessä todettiin, että maasto ja laskeutumisreitit ovat selvästi kuluneita kesäkiipeilyreittien lähtöpaikoilla, laskeutumisreiteillä ja niiden alatasanteilla Pirunkirkolla, Purnuvaarassa ja Koronlatvajärvellä. Raportin mukaan jääkiipeilykohteet olivat arvokkaimpia tutkituista kallioista. Talviaikaisesta kiipeilystä jääkiipeilykohteilla ei kuitenkaan ole haittaa kallioiden kasvillisuudelle.

Piippukallion niitylle, Niittykoron niitylle ja Määtän niitylle on tehty hoitosuunnitelmat (Moilanen 2001, 2003a ja 2003b), joiden mukaisesti kohteilla on aloitettu hoito ja putkilokasvien seuranta kiinteillä seurantalinoilla. Myös Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevalle Saunavaaran niitylle on valmistunut hoitosuunnitelma (Kalpio 2004), ja niityn hoito on aloitettu. Tällä hetkellä hoidossa oleva pinta-ala on Määtän niityllä 2,4 ha, Niittykoron niityllä 0,4 ha ja Piippukallion niityllä 0,2 ha. Saunavaaran niitystä hoidossa on 1,9 ha.

Lapin perinnemaisemainventoinnin jälkeen Määtän niityltä on löytynyt aho-, pohjan- ja suikea-noidanlukkua, mikä vahvistaa kohteen merkitystä valtakunnallisesti arvokkaana perinnebiotooppina. Määtän niityn raivaaminen aloitettiin vuonna 2001 ja saatiin päätökseen vuonna 2005. Avointa niityalaa on kaikkiaan noin 2,5 ha. Niityn raivattu osa on niitetty ja haravoitu vuosittain, ja hoitoa jatketaan tulevaisuudessa joka toinen tai joka kolmas vuosi. Niityllä sijaitsevat kaksi latoa on kunnostettu. Määtän niitylle perustettiin vuonna 2001 kasvillisuuden seurantalinja putkilokasvien yleisyyden vaihtelun seuraamiseksi. Lisäksi alueella seurataan päiväperhoslajistoa.

5.1.2 Tavoitteet

Luonnonsuojelualueella luonnon hoidon tavoitteena on turvata alkuperäisen luonnon säilyminen. Uhanalaisten lajien esiintymät pyritään myös säilyttämään. Natura-luontotyyppien edustavuutta ei heikennetä toimenpiteillä. Kehitys tapahtuu pääasiassa luontaisesti.

Vanhojen metsien suojelun tavoitteena on niiden rakenteen kehittyminen nykyistä luonnontilaisemmaksi, ennen kaikkea järeän maapuun määrän lisääntyminen. Vanhojen metsien kehitys tapahtuu luontaisesti.

Talous- ja virkistymetsäalueella tavoitteena on maisemallisten arvojen, arvokkaiden luontokohteiden sekä luontotyyppien rakennepiirteiden ja edustavuuden säilyminen. Polkujen ja rakenteiden lähialueen metsiä käsitellään maisema-arvot huomioiden. Edustavat luonnonmetsät jätetään metsätaloustalouden ulkopuolelle. Geomorfologisten muodostumien – kuten harjujen ja dyynien – säilyminen turvataan. Vähäisten ojitettujen soiden annetaan palautua luonnontilaan.

Lehtojen kasvillisuustyytit ja lajisto säilytetään. Luonnontilaista lehtoa ei pääsääntöisesti hoideta. Lajistoryhmistä erityisesti lahoppuista riippuvaisten eliölajien elinoloja pyritään parantamaan. Perinnebiotooppien luontotyytit ja lajisto pyritään säilyttämään ja vähitellen palauttamaan. Tavoitteena on liittää myös Natura-alueen pohjoispuoliset Saunavaaran niityt suojelualueeseen. Tavoitteena on hoitaa arvokkaita perinnebiotooppikokonaisuuksia, joiden tavoitteellinen kokonaispinta-ala on 11 ha.

5.1.3 Toimenpiteet

Alkuperäisen luonnon säilyminen edellyttää riittäviä tietoja alueen lajistosta ja hoidon seurannan järjestämistä. Uhanalaisten lajien esiintymien säilyttäminen edellyttää jatkossakin lisäselvityksiä ja seurantaa sekä paikkatiedon ylläpitoa.

Talous- ja virkistymetsissä edustavuudeltaan vähintään merkittävät Natura-luontotyytit jätetään metsätaloustoimenpiteiden ulkopuolelle. Kaikille Natura-alueen kuvioille on tallennettu maankäyttöluokan tarkenne 223 (Natura maa-ainelaki). Luonnonmetsät ja muut luontotyytit on koodattu SutiGis-paikkatietojärjestelmän luontotauluun alla esitetyn mukaan.

- boreaaliset luonnonmetsät aarniometsikköinä (551) tai muina luontokohteina (599), jos lahoppumäärä on ollut vähäinen (alle 10 m³/ha) ja säädöspohjana 4 (muu huomioon otettava); kaikki alueen harjumetsät täyttävät myös boreaalisen luonnonmetsän kriteerit ja ne on koodattu edellä kuvatulla tavalla
- aapasuot, puustoiset suot ja vaihettumissuot karuna suona (547); tai jos on rehevä, käytetään rehevää suota (543) ja säädöspohja 6 (EU:n luontodirektiivin mukainen laji)
- lähteet kirjataan lähteinä (511) ja säädöspohjalla 6 tai 1 (metsälakikohde)

- lähdesuot kirjataan lähteinä (511) ja rehevänä suona (543) sekä säädöspohjalla 1
- pikkujouet ja purot kirjataan pienvesinä (519) sekä säädöspohjalla 6
- tulvaniityt kirjataan tulvamaina (546) ja säädöspohjalla 6.

Vanhojen metsien luonnontilaisuuden kehittymiseen ei puututa metsäpalojen sammuttamista lukuun ottamatta.

Lehtojensuojelualueella tehdään tarvittavat toimenpiteet lehtokasvillisuuden säilyttämiseksi mm. ohjaamalla liikkumista, ja tarvittaessa umpeenkasvua voidaan ehkäistä poistamalla kuusta. Kanjonilaavun ympäristössä oleva lehtojensuojelualueen osa sisältyy Piippukallion niityn perinnebiotooppien hoitosuunnitelmaan, eikä erillisen hoitosuunnitelman laatiminen ole sen vuoksi tarpeen. Lehtojensuojelualueisiin sisältyvät perinnebiotoopit kunnostetaan ja hoidetaan erillisen suunnitelman mukaisesti.

Perinnebiotooppien säilyttäminen sekä vähittäinen palauttaminen edellyttää kunnostamista ja jatkuvaa hoitoa sekä toimenpidealueiden seuranta. Kohteiden kunnostusta, hoitoa ja seuranta jatketaan Niittykoron, Piippukallion, Määtän ja Saunavaaran niityille laadittujen hoitosuunnitelmien mukaisesti. Umpeenkasvaneet niityt palautetaan avoimeksi poistamalla puustoa ja pensaikkoa tarpeen mukaan. Hoitotoimenpiteet aloitetaan heti kunnostuksen jälkeen. Niittyjä hoidetaan perinteisin keinoin: niittämällä – kohteesta riippuen joka toinen tai joka kolmas vuosi – ja mahdollisesti myös laiduntamalla. Resurssien salliessa Korojoen varressa olevien hoidon ulkopuolisten niittykohteiden hoitotarve selvitetään ja niille laaditaan tarvittaessa hoitosuunnitelmat.

Ojitettujen soiden annetaan palautua luonnontilaan ja tarvittaessa ojia tukitaan. Talousmetsän alueella soille ei enää tehdä kunnostusojituksia eikä uusia soita ojiteta. Vanhojen metsien suojelukohteella olevien ojitusten annetaan palautua luonnontilaan ja tarvittaessa ojia tukitaan.

Lajistoselvityksiä tehdään edelleen uhanalaisista lajeista: Ainakin jokihelmisimpukan, liitoravan, sinipyrstön ja sinikuusaman mahdollinen esiintyminen selvitetään. Tehdyt selvitykset koostetaan julkaistavaksi luontoraportiksi.

5.1.4 Seuranta

Luontotyyppien ja lajien seuranta järjestetään Metsähallituksen ohjeiden mukaisesti. Sen runkona tulee olemaan valtakunnallinen Natura 2000 -verkoston seuranta. Luontodirektiivin lajien seuranta koskee lapinleikin esiintymiä. Alueen suurpetojen ja saukon seuranta tehdään osana valtakunnallista Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) ohjeistamaa seuranta. Muiden uhanalaisten lajien esiintymien seuranta järjestetään osana valtakunnallista toimintaa.

Perinnebiotooppien hoitokohteille on perustettu putkilokasvien seurantalinjat, joilla seurannat tehdään hoitosuunnitelman mukaisesti. Myös päiväperhosseuranta tehdään osittain samoilla niittykohteilla.

Niittyjen putkilokasvilajisto on tutkittu seurantalinjoilla ennen hoidon aloittamista ja hoidon aloittamisen jälkeisenä vuonna. Jatkossa seuranta toistetaan viiden vuoden välein kahden vuoden jaksoina. Mikäli hoitotavoissa tapahtuu muutoksia tai lajistossa seurannan kuluessa havaitaan merkittäviä muutoksia, seurantaväliä voidaan tihentää. Niityillä seurataan lisäksi päiväperhoslajistoa ja retkeilyreitit aiheuttamaa kulumista.

Vesistöjen tilan ja veden laadun seurantaan on panostettava nykyistä enemmän.

5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

5.2.1 Nykytila

Vanhimmat ihmisen jättämät merkit ovat peuranpyyntiin kuuluvat pyyntikuopat (Lapin liitto 2004, Rautiainen 2000). Jäljet metsätalouden ja niittykulttuurin harjoittamisesta kertovat viimeisten vuosisatojen maankäytöstä.

Säilytettäviä ja hoidettavia kulttuuriympäristöjä ovat vanhat niitetyt niityt latoineen Korojoki-varressa. Metsätyökämpät ja uittorakenteet ympäristöineen ovat myös säilyttämisen arvoisia kohteita.

Hoitokohteita

- tulvaniityt (Niittykoron niitty, Määtän niitty, Saunavaaran niityt)

Arvokkaat rakennukset

- niityladot, joista kunnostettu 2 kpl (Niittykoron niityllä ja Määtän niityllä)
- metsätyökämpien rauniot
- uittoränni ja pato 1930-luvulta Niittykorossa (noin 0,6 km pohjoiseen Pajupuron autiotuvalta)
- Koivukönkään uittoränni ja vanha jokuoma
- ns. kuiva ränni Haavikkokummussa
- vanha hirsirakennus Koronlatvajärven pohjoispäässä

Muinaisjäännökset

- peurakuoppia Koronlatvajärven ympäristössä on tiedossa 6 kpl (Lapin liitto 2004)
- peurakuoppia Salmijärven Lammasniemessä 2 kpl (Natura-rajauksen ulkopuolella, mutta välittömässä läheisyydessä) (Rautiainen 2000)

Muut kulttuurihistorialliset kohteet

- Eetu Aallon kuolinkarsikkopuu (Konkka 1999)
- Erakko-Eemelin maja Salmijärven päässä

5.2.2 Tavoitteet

Tavoitteena pidetään sitä, että kulttuurihistoriallisesti merkittävät sekä muinaismuistolain (295/1963) mukaiset kohteet ovat tiedossa ja asianmukaisessa hoidossa.

Korouoman kulttuurikohteet ja niiden historia tunnetaan huonosti. Alueella on tehtävä perusteellisempi kohteiden inventointi. Niiden historia tulee selvittää arkistolähteistä (esim. Metsähallituksen hakkuutilastot) ja perimätiedosta.

Niittokulttuuriperinnettä elvytetään ja hyödynnetään. Savottakohteiden entisöinnin tarve ja mahdollisuudet selvitetään. Paikannimet ja niiden historia selvitetään. Kulttuurikohteiden, hoitokohteiden ja muinaisjäännösten tietoja ylläpidetään Metsähallituksen tietojärjestelmissä.

5.2.3 Toimenpiteet

Kulttuurikohteet inventoidaan ja tiedot dokumentoidaan. Kohteet merkitään myös Metsähallituksen paikkatietojärjestelmiin. Kohteiden inventointi tehdään yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Niittyjen hoitoa ja seuranta jatketaan ja uusien hoitokohteiden tarve selvitetään. Hoitokohteiden toimenpiteet tallennetaan paikkatietojärjestelmään. Tarpeelliseksi katsotut niitty latojen kunnostukset tehdään. Uittoon liittyvät rakenteet, uittorännit ja padot inventoidaan. Korouoman alueen maankäytöstä ja historiasta tehdään lisäselvityksiä mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä asiantuntijatahojen kanssa.

Kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismuistolailalla (295/1963) ilman, että niistä tehdään erillistä viranomaispäätöstä. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen tai poistaminen on kielletty ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa. Kiinteitä muinaisjäännöksiä valvoo Museovirasto, jonka kanssa yhteistyössä muinaisjäännösten mahdollinen merkitseminen, esittely ja hoito suunnitellaan. Hoitotoimenpiteet toteutetaan kiinteiden muinaisjäännösten hoito-oppaan (Metsähallitus 2002) ohjeiden mukaisesti.

5.2.4 Seuranta

Vanhoja rakennuksia ja rakennusten jäänteitä koskevat tiedot dokumentoidaan ja niiden kuntoa seurataan. Suunnitellut ja toteutetut kunnostustoimenpiteet dokumentoidaan. Perinnebiotooppien kasvillisuutta, kulumista ja päiväperhoslajistoa seurataan. Mahdolliset matkailusta aiheutuvat häiriöt saadaan myös näillä toimenpiteillä seurantaan.

Muinaisjäännösten hoidon seuranta toteutetaan kiinteiden muinaisjäännösten hoito-oppaan (Metsähallitus 2002) ohjeiden mukaisesti.

6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu

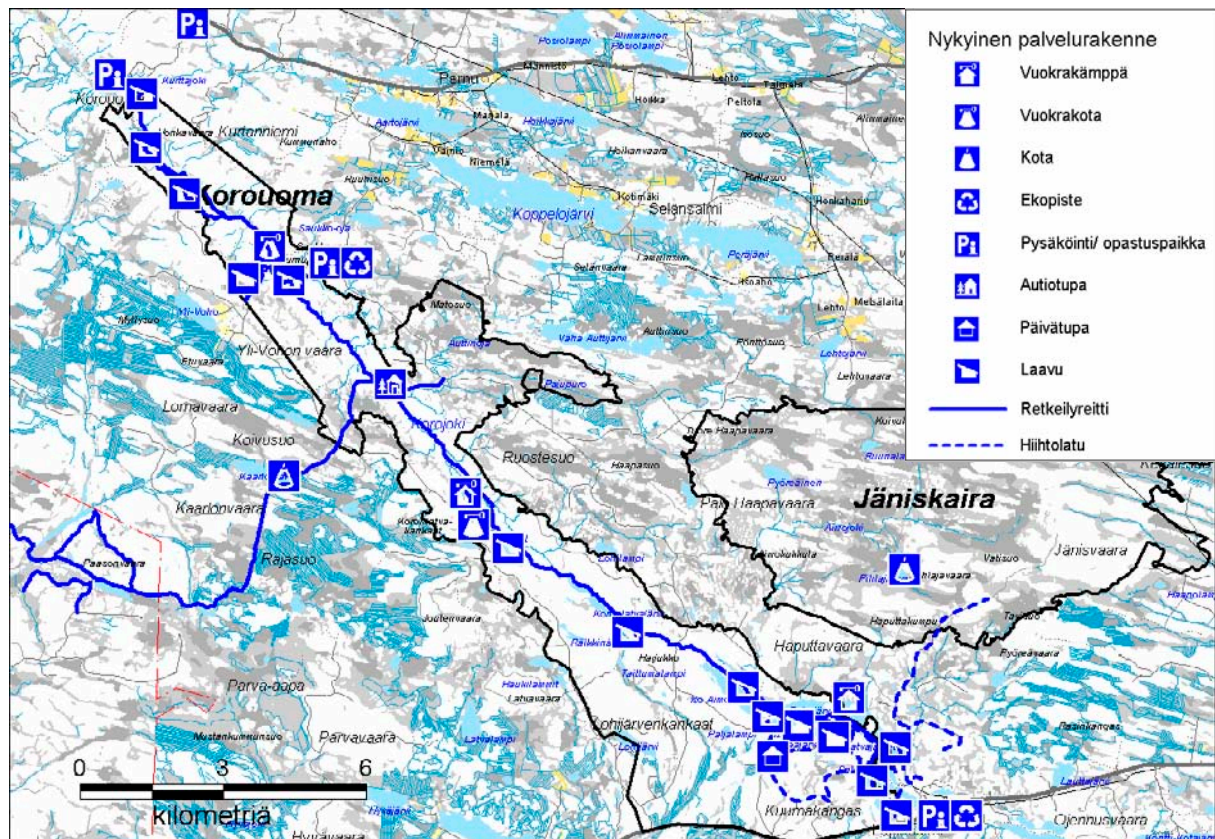
6.1 Retkeily ja muu luonnon virkistyskäyttö

6.1.1 Nykytila

Retkeily

Korouoman–Jäniskairan alueelle arvioidaan tehtävän vuosittain noin 30 000 käyntikertaa. Suurin osa kävijöistä on päiväkävijöitä. Retkeily tapahtuu pääosin itsenäisesti, jokamiehen oikeuksien pohjalta alueen merkittyjä reittejä pitkin.

Alueen reittejä ja palvelurakenteita on rakennettu 1960-luvulta lähtien. Tärkein reitti on Koivukönkäältä Korouoman pohjaa ja harjajaksoa pitkin Lapiosalmelle kulkeva merkitty retkeilypolku. Reitille tulee yhdyspolkua aluetta sivuavilta metsäautoteiltä. Nykyisin lähtöpaikka on Saukkovaarassa, josta laskeutuu polku alas rotkolaakson komeimpaan nähtävyysskohteeseen Piippukallion jääputouksen juurelle. Muita lähtöpaikkoja ovat Koivuköngäs ja Lapiosalmi. Merkittyjä kesäreittejä on yhteensä noin 40 km. Viime vuosina reiteillä on tehty peruskorjausta ja kesävöintiä, mikä on paikoitellen edelleenkin tarpeen. Kesäreittien lisäksi alueen eteläosassa on pääosin Jaakonkankaan–Kuumakankaan alueelle keskittyviä hiihtolatuja noin 20 km. Lisäksi satunnaisesti on ollut käytössä hiihtolatu Kuulejärveltä Pajupuron autiotuvalle retkeilyreitillä pohjaa pitkin (noin 11,5 km). Hiihtolatuja pitää yllä Lapiosalmen eräleirikeskus. (kuva 8)

Kuva 8. Korouoman–Jäniskairan alueen palvelurakenteet. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

Reitistön varressa on Pajupuron autiotupa ja Kuulean päivätupa sekä 13 laavua ja yksi kota. Laavuista Lastenlammen laavu ja Iso-Kuuleajärven länsipuoleinen laavu polttopuukatoksineen on peruskorjattu vuonna 2006. Saukkovaaran Kanjonilaavu on rakennettu kokonaan uudelleen vuonna 2004. Palvelurakenteet ovat Metsähallituksen polttopuuhuollossa. Lisäksi alueella on kaksi Villin Pohjolan vuokrakämpää ja kaksi vuokrakotaa.

Palvelurakenteet ja niiden kehittämistarpeet on kuvattu yksityiskohtaisesti erillisessä palvelurakenteita ja reittejä koskevassa suunnitelmassa (Moilanen 2002b).

Kalliokiipeily

Suomen kiipeilyliiton mukaan kiipeilyn harrastekäyttö on Korouomassa vielä vähäistä (ks. Liite 3). Kiipeilyliiton kalliokiipeilyoppaaseen (Koski 2003) on merkitty seitsemän kiipeilyreittiä, jotka kaikki ovat Pirunkirkolla. Näiden lisäksi ohjelmapalvelut ovat harjoittaneet kiipeilyä ja laskeutumista mm. Koronlatvajärvellä, Piippukalliolla, Julmakalliolla ja Purnuvaaralla. Jokamiehen-oikeuksiin perustuen on kuitenkin mahdollista kiipeillä omalla vastuulla myös muualla. Jääkiipeilyä on Korouomassa harrastettu 10–20 kohteella riippuen talven jää- ja lumitilanteesta. Jääkiipeilykohteet ovat uoman putouksilla (Mammuttiputous, Ruskeavirran putous, Saukko-ojan putous). Nykytilanteessa alueella ei ole yritystoimintaan ja muuhun järjestettyyn kiipeilytoimintaan liittyen voimassa olevia sopimuksia.

Kalliokiipeilyn vaikutuksia Korouoman kalliokasvillisuuteen on arvioitu alueella tehdyssä kalliokasviselvityksessä (Eskelinen 2003). Selvityksessä tutkittiin lajistoa käytetyimmillä kiipeilyreiteillä. Selvityksen mukaan kiipeily ei näillä kohteilla merkittävästi vaaranna uhanalaista kasvilajistoa.

6.1.2 Tavoitteet

Korouoman virkistyspalveluja kehitetään tavoitteena jokamiehenoikeuksin liikkuvien, oma-toimisten ja ohjatuissa ryhmissä matkustavien päiväkävijöiden kannalta vetovoimainen retkeilykohde. Virkistyspalvelujen kehittämisen tulee tapahtua luonnon- ja maisemansuojelun vaatimissa rajoissa siten, että luonnon kestävä käyttö sekä sosiaalinen kestävyys turvataan. Tavoitteena on, että reitistö mahdollistaa nykyistä selvästi suuremman kävijämäärän ilman, että alueen luontoarvot ovat uhattuina.

6.1.3 Toimenpiteet

Retkeily

Nykyistä reitistöä ei laajenneta, vaan huonokuntoisiksi päässeitä osuuksia kunnostetaan. Uusia reitinosia rakennetaan ainoastaan täydentämään nykyistä reitistöä sellaisiin kohtiin, missä se on kävijöiden liikkumisen ohjaamiseksi tarpeen. Kulumisvaurioiden syntyminen tai paheneminen estetään ohjaamalla liikkuminen merkityille reiteille. Kävijöiden ohjautumista reiteille helpotetaan parantamalla reitistön opastusta, merkintää ja tasoa. Reittien jo syntyneet eroosio- ja kulumisvauriokohdat otetaan huomioon joko pitkостamalla, porrastuksilla tai sorastamalla. Alueen hoidossa kesäaikainen maastojoneuvojen käyttö rajoitetaan vain välttämättömimpään huoltoajoon.

Taukopaikkarakenteista on lähivuosina peruskorjattava Koivulammen, Koronlatvajärven, Aimojärven, Pikku-Kuulean, Kangaslammen ja Iso-Kuuleajärven itäpuolen laavut, sekä Pihlajalammen ja Kaarlonjärven kodat. Myös useimmat taukopaikkojen kuivakäymälöistä sekä osa polttopuukatoksista on uusittava. Leiriytymispaikat määritetään ja merkitään. Kanjonilaavun läheisyyteen sijoitetaan leiriytymispaikka tarvittavine palveluvarustuksineen. Nykyisten palvelurakenteiden kapasiteettia lisätään tarvittaessa kysyntää vastaavaksi.

Rajoitusvyöhykkeillä liikkuminen ja leiriytyminen merkittyjen reittien ja leiripaikkojen ulkopuolella kielletään lumettomana aikana. Liikkumis- ja leiriytymisrajoituksia tarkennetaan ja ne asetetaan voimaan järjestyssäännössä luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen.

Maastopyöräily, ratsastus ja koiravaljakolla liikkuminen ohjataan ainoastaan niitä varten tarkoitetuille reiteille. Nykyisellään em. reittejä ei ole; mahdollisia reittilinjauksia tehdään tarvittaessa kysynnän pohjalta. Eläimistön tai kasvillisuuden suojelun niin vaatiessa voidaan em. toimintoja rajoittaa järjestyssäännöllä.

Kalliokiipeily

Yritystoiminnassa tai muussa järjestetyssä käytössä olevista nykyisistä tai uusista kiipeilyreiteistä tehdään sopimukset asianomaisten tahojen kanssa. Sopimuksilla säädetään myös alueen kiipeilyreiteillä nykyään olevista sekä mahdollisista uusista kiinteistä varmistuksista ja ankkureista sekä näiden uusimisesta.

Kaikkien sopimusreittien osalta varmistetaan, että kiipeily ei aiheuta merkittävää uhkaa uhanalaiselle lajistolle. Kalliokasviselvityksen perusteella kiipeilytoiminta tulee pääsääntöisesti keskittää jo olemassa oleville kiipeilykohteille. Nykyisten kohteiden ympäristöstä on löytynyt useita arvokkaiden lajien esiintymiä, joten mahdollisten uusien reittien käyttöönotto tulee arvioida lajistonselvityksen perusteella.

Kesäaikaista kiipeilyä rajoitetaan tulevilla rajoitusvyöhykkeillä. Käytävissä olevat kiipeilyreitit ja niille johtavat polut merkitään, ja lähtöpaikkojen kulkua ohjataan tarvittaessa rakenteilla. Talvikaikainen jokamiehenoikeudella tapahtuva jääkiipeily on sallittu kaikilla Korouoman jääputouksilla.

Kalliokasvillisuuden kulumista pyritään ehkäisemään myös tiedottamalla kalliokasvillisuuden häiriöherkkyydestä ja kallioilla esiintyvistä harvinaisista lajeista esimerkiksi kohdeopasteella.

6.1.4 Seuranta

Käyntimääriä ja asiakaspalautetta seurataan kävijälaskennoilla ja -tutkimuksilla. Alueella ei ole pysyviä kävijälaskureita, mutta laskentaa toteutetaan otosluonteisesti suosituilla käyntikohteilla. Kävijätutkimus toistetaan noin viiden vuoden välein.

Lisääntynyt retkeily voi aiheuttaa maaston kulumista ja roskaantumista. Hyvä reitistö ohjaa kuitenkin liikkumista ja vähentää retkeilyn haittojen leviämistä. Mikäli jatkossa katsotaan tarpeelliseksi, voidaan järjestää esim. tarkempaa kulumisvaurioiden seurantaa vilkkaimmin käytetyillä ja kulumisherkeimmillä reiteillä.

6.2 Opastusviestintä

6.2.1 Nykytila

Korouoman alueen opastus perustuu yleisten teiden varsilla oleviin lähestymisopasteisiin, lähtöpaikkojen pääopasteisiin ja maasto-opasteisiin. Suurin osa opasteista on uusittu viime vuosina, mutta erityisesti maastossa oleva viitoitus on edelleen vanhentunutta ja kaipaa uusimista. Korouoman luonto-opastukseen ja -opetukseen liittyen on laadittu erillinen tarkempi suunnitelma (Moilanen 2002c).

Viime vuosina reitistön varrelle on lisätty maastotauluja ja kohdeopasteita, jotka kertovat mm. alueen kulttuurihistoriasta.

Korouoman alueesta on olemassa alue-esite, joka on uusittu vuonna 2007. Korouoma–Simojärvi-virkistyskartta (1:50 000) on julkaistu vuonna 2000.

Korouoman alueen esittelysivut ovat Metsähallituksen luontoon.fi-sivustoilla myös ruotsiksi ja englanniksi.

6.2.2 Tavoitteet

Korouoman opastuksen tavoitteena on tarjota kävijöille onnistuneita retkeilyelämyksiä ja ohjata heitä asetettujen tavoitteiden mukaisesti sekä välittää tietoa alueen mahdollisuuksista virkistys- ja matkailukäytössä. Tavoitteena on lisätä kävijöiden luontotietoa ja vaikuttaa myönteisesti luontoa ja luonnonsuojelua koskeviin asenteisiin. Opastus edistää myös alueen kestävästä luonto- ja elämysmatkailusta.

6.2.3 Toimenpiteet

Maastossa olevat viitoitukset ovat vanhentuneet ja ne on uusittava. Opasteista on uusittava Koivukönkään infopiste Posio–Ranua-tien varressa.

Alue-esitettä päivitetään tarvittaessa ja siitä otetaan uusia painoksia.

6.2.4 Seuranta

Opastuksen tavoitteiden toteutumista seurataan kävijätutkimuksilla ja asiakaspalautetta keräämällä.

6.3 Ympäristökasvatus

Korouoman luonto tarjoaa hyvät mahdollisuudet ympäristökasvatukselle. Seikkailu- ja elämyskasvatukselle Korouoman alue tarjoaa erinomaiset puitteet. Sitä käytetään jo nyt tämäläisessä toiminnassa kohtalaisen runsaasti. Alue on myös tärkeä Posion ja lähiseudun kuntien koulujen vierailukohde. Luonto- ja retkeilytietouden lisäksi keskeistä opetuksen sisältöä on myös paikallis-historia ja kotiseututietous.

Korouoman luonnonsuojelun alueen opetuskäyttöä kehitetään yhteistyössä lähiseudun koulujen ja muiden aluetta opetuksessa hyödyntävien oppilaitosten kanssa. Opetuskäyttöön soveltuvan aineiston tuottaminen tulee ilmeisen ajankohtaiseksi lähitulevaisuudessa. Opetustarkoituksiin kootaan alueen luontotiedoista opetusmateriaaliksi. Sen tarkoituksena on tuottaa tausta-aineistoa, jota voidaan soveltaa eritasoisten ryhmien opetukseen. Tätä materiaalia voidaan käyttää myös Metsähallituksen henkilöstön ja alueen matkailuyrittäjien perehdyttämisessä.

6.4 Matkailun yritystoiminta

6.4.1 Nykytila

Korouoman alue on tärkeä kohde Posion kunnassa toimiville luontomatkailuyrittäjille. Moni yritys käyttää aluetta ohjelmapalveluiden kohteena, ja sinne suuntautuvalla matkailulla on siten välitöntä taloudellista merkitystä. Matkailuyrittäjät järjestävät alueella mm. patikointi-, kiipeily-, lumikenkä- ja kalastusretkiä.

Metsähallituksen Villillä Pohjolalla on alueella neljä vuokrakämpää (Latvajärvi, Kaivoslammen kota, Koron Korsu ja Piippukota). Ohjelmapalvelukäytössä on muutamia kesäkiipeilykohteita Karhunpesällä (Pirunkirkosta kaakkoon), Purnuvaaralla, osa Pirunkirkon reiteistä ja laskeutumisreitti Koronlatvajärven kalliolla.

Tällä hetkellä kaikilla alueella toimivilla yrityksillä ei ole Metsähallituksen kanssa voimassa olevia sopimuksia.

6.4.2 Tavoitteet

Korouomaa käytetään ympäri vuoden erilaisten matkailun ohjelmapalvelujen kohdealueena – kuitenkin siten, että luonto- ja kulttuuriarvot eivät vaarannu. Ohjelmapalvelutoiminta ei saa myöskään olla esteenä jokamiehen oikeuksiin perustuvalla omatoimisella retkeilyllä eikä alueen muulle käytölle.

Yritystoiminta perustuu Metsähallituksen ja yrittäjien välisiin yhteistyösopimuksiin, jotka solmitaan Metsähallituksen yhdenmukaisen käytännön mukaisesti. Metsähallitus lisää yhteistyötä yrittäjien kanssa, jotta he voivat ottaa toiminnassaan huomioon alueen tavoitteet (luonnonsuojelu, muut käyttömuodot) sekä kestävä matkailun periaatteet. Muu kuin yrityskohtaisissa sopimuksissa mainittu toiminta edellyttää erillistä lupaa, samoin osallistujamääriltään suurien tapahtumien järjestäminen.

6.4.3 Toimenpiteet

Alueella toimivat yritykset kartoitetaan, ja yritysten kanssa laaditaan asianmukaiset sopimukset. Sopimusyrittäjät sitoutuvat toimimaan kestävän luontomatkailun periaatteiden sekä Metsähallituksen ympäristö- ja laatujärjestelmän mukaisesti.

Sopimuksella voidaan antaa lupa latureitin ylläpitoon välillä Lapiosalmi– Korouoman autiotupa Pajupuruolla.

6.4.4 Seuranta

Voimassa olevien yhteistyösopimusten avulla voidaan seurata alueen käytössä tapahtuvia muutoksia (kävijämäärät, käyttömuodot). Matkailuyrittäjiltä ja asiakkailta saatua palautetta hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.

6.5 Palvelurakenteiden huolto

Luonnonsuojelualueen huollon tehtävänä on retkeilyn palvelurakenteiden ja kävijöille tarjottavien palveluiden ylläpito. Palvelurakenteiden huollon tulee tapahtua Metsähallituksen ympäristö- ja laatujärjestelmän vaatimusten mukaisesti. Pyrkimys on vähentää huollon vaatimaa työmäärää ja kustannuksia opastamalla kävijöitä ja seuraamalla palveluiden käyttöä sekä huoltotöiden hyvällä suunnittelulla.

Alueen huollosta on vastannut yksi työnjohtaja sekä tilapäisesti huoltotöihin palkatut huoltomiehet. Huollon vaatima työpanos on ollut vakituiselta henkilöstöltä 1–1,5 henkilötyökuukautta vuodessa ja tilapäisen työvoiman osuus 5 henkilötyökuukautta vuodessa. Huoltoa on suunniteltu tulevaisuudessa ainakin osittain tehtävän ostopalveluina. Jätehuoltoa varten on laadittu erillinen toimenpidesuunnitelma.

Huoltotoimet pyritään toteuttamaan sellaisena ajankohtana ja menetelmin, että toimenpiteistä aiheutuva haitta luonnolle ja kävijöille on mahdollisimman vähäinen. Huoltoliikenne pyritään ajoittamaan talveen, ja liikkumiseen voidaan käyttää tuolloin moottorikelkkaa. Useat taukopaikat sijaitsevat sellaisissa kohdissa reitin varrella, että ne on mahdollista huoltaa ainoastaan talvella. Kesäaikana maastoajoneuvojen käyttö rajoitetaan vain aivan välttämättömään huoltoajoon.

6.5.1 Polttopuuhuolto

Tarvittava polttopuu hankitaan suojelualueen ulkopuolelta. Polttopuiden varastointia varten on rakennettu kaksi huoltorakennusta (Saukkovaara ja Lastenlampi). Taukopaikoille polttopuut toimitetaan joko rankoina tai halkoina. Polttopuun kulutus on yhteensä noin 50–70 p-m³ vuodessa. Polttopuun kulutusta pyritään vähentämään tulipaikkoja ja kamiinoita uudistamalla sekä kävijöitä valistamalla. Yhteistyötä polttopuuhuollon järjestelyissä tehostetaan alueella yritystoimintaa harjoittavien tahojen kanssa, jotta suojelualueella tapahtuvaa huoltoajoa voidaan edelleen vähentää.

Villi Pohjola hoitaa neljän vuokrauskäytössä olevaa majoitustilan sekä ohjelmapalvelukodan polttopuuhuollon.

6.5.2 Jätehuolto

Jätehuollon järjestelyjen tehostaminen on aloitettu tavoitteen ollessa ns. roskaton retkeily. Retkeilijöitä valistetaan omatoimisesta jätteiden käsittelystä ja lajittelusta. Tavoitteena on, että retkeilijät lajittelevat jätteensä: Palavat jätteet poltetaan, eloperäinen jäte kompostoidaan ja muut jätteet viedään kierrätyspisteisiin tai pois alueelta. Alueelle on tehty erillinen jätehuoltosuunnitelma (Moilanen 2002d).

Jätteiden keräysastiat on poistettu taukopaikoilta vuonna 2000. Vuokrauskäytössä olevat kämpät on varustettu jätteiden lajitteluastioilla. Tärkeimmille lähtöpaikoille on rakennettu kierrätyspisteet Saukkovaaran ja Lastenlammen lähtöpisteisiin. Jätteiden käsittelyohjeet löytyvät kaikilta taukopaikoilta ja keräyspisteistä. Taukopaikoilla on kuivakäymälät, jotka toimivat myös kompostoituvan jätteen käsittelyssä. Tuvilla ja kierrätyspisteissä on erilliset kompostiastiat. Käymäläjätteen kompostointia kehitetään edelleen. Uusittaessa rakenteita ne tehdään mitoituksiltaan sekä rakenteiltaan ympäristö- ja laatu järjestelmän vaatimusten mukaisiksi.

Piippukallion laavulla. Kuva Mari Linnell.

7 Tutkimus

Metsäntutkimuslaitoksessa on tehty tutkimusta korkeiden alueiden metsänuudistamisesta. Yksi tutkimuksen vuonna 1988 perustetuista koealoista on Jäniskairan alueella. Koealat on merkitty SutiGis-paikkatietojärjestelmän koealarekisteriin.

Alueen matkailukäytöstä ja siihen liittyvistä ristiriidoista on tehty matkailijatutkimusta (Lammin-tausta & Saarinen 2002, Moilanen 2002a). Metsätalouden oppilaitoksissa on tehty ainakin kaksi aluetta koskevaa opinnäytetyötä (Jurmu 1991, Takapuro 1997). Raportteja voi pyytää nähtäville asianomaisista laitoksista.

Metsähallitus ei itse tee varsinaista tutkimusta. Se voi kuitenkin teettää tutkimuksia tai osallistua sellaisiin tutkimuksiin, jotka edistävät luonnonsuojelun tavoitteiden toteutumista tai hyödyttävät alueen hoitoa. Erilaisissa inventoinneissa ja selvityksissä Metsähallitus lisäksi tuottaa aineistoa, joka on tutkimusta tekevien organisaatioiden käytettävissä. Tieteellinen perustutkimus on tutkimuslaitosten ja yliopistojen vastuulla.

Korouoman alueella ei ole ilmennyt sellaisia aluekohtaisia ongelmia, jotka edellyttäisivät nimenomaan tällä alueella tehtäviä tutkimuksia. Ongelmat ovat yleisiä, luonnonsuojeluun ja alueen käyttöön sekä niiden välisiin suhteisiin liittyviä. Metsähallitus ei tule panostamaan erityisesti Korouoman käyttöön näiden ongelmien tutkimisessa. Luonnonsuojelualueen käyttö tutkimus-tarkoituksiin on kuitenkin suotavaa.

Alueella tehtyjä selvityksiä ja tutkimusta koskevaa tietoa ylläpidetään viitetietokannassa (LALLU), jonne aluetta koskevat tutkimustiedot toimitetaan. Tehtävät seurannat pyritään suunnittelemaan siten, että tuotettua tietoa voidaan soveltaa myös tutkimuksessa.

8 Muu käyttö

8.1 Marjastus ja sienestys

Marjojen ja hyötysienten poimiminen on vapaata – huomioiden kuitenkin liikkumisrajoitukset. Kasvillisuutta vahingoittavat poimintamenetelmät ovat luonnonsuojelulain mukaan kiellettyjä.

8.2 Kalastus

8.2.1 Nykytila

Korouoman–Jäniskairan alueen vedet kuuluvat Metsähallituksen Korouoman virkistyskalastusalueeseen. Kaivoslammissa, Korsulammissa, Lastenlammissa ja Iso-Kuuleajärvässä on pilkintä-, onginta- ja viehekalastuskielto, joten ao. vesissä saa kalastaa vain Metsähallituksen Korouoman virkistyskalastusalueen luvalla. Muissa vesissä voi kalastaa vieheillä Metsähallituksen vieheluvalla ja läänikohtaisella vieheluvalla sekä onkia ja pilkkiä. Latvajärvi ja Salmijärvet kuuluvat Livo–Kitka-pyydyslupa-alueeseen, ja niissä voi kalastaa seisovilla pyydyksillä (verkko ja katis-ka).

Korouoman virkistyskalastusalueeseen kuuluu myös Korojoen alaosan yksityinen vesialue, joka on vuokrattu Pernun osakaskunnalta.

Kaivoslampeen, Korsulampeen, Lastenlampeen ja Iso-Kuuleajärveen istutetaan pyyntikokoista taimenta ja harjusta sekä harjuksen, siian ja taimenen poikasia. Muihin vesiin istutetaan siian, harjuksen ja taimenen poikasia. Kirjoloihen istutukset ao. vesiin on lopetettu vuonna 2005.

Veneen käyttö on kielletty alueen vesissä lukuun ottamatta Latvajärveä ja Salmijärviä.

8.2.2 Tavoitteet

Korouoman kalastuksessa otetaan huomioon kestävä käyttö, ja alueen vetovoima perustuu luontaisten kalakantojen varaan. Suosituimpia vesiä hoidetaan pyyntikokoisten kalojen istutuksin.

8.2.3 Toimenpiteet

Lupajärjestelyillä, rauhoitusalueiden perustamisella ja kiintiöillä ohjataan kalastusta kestävästä käytön mukaisesti.

Istutuksissa käytetään vain alueelle soveltuvia siika-, harjus- ja taimenkantoja. Kaivoslampeen, Korsulampeen, Lastenlampeen ja Iso-Kuuleajärveen voidaan istuttaa pyyntikokoista harjusta ja taimenta.

8.2.4 Seuranta

Kalakantojen tilaa seurataan virtavesissä sähkökoekalastuksin sekä lammilla ja järvillä koe-verkkokalastuksin.

8.3 Metsästys

8.3.1 Nykytila

Suunnitelma-alueella on Posion kunnassa vakituisesti asuvilla metsästyslain (615/1993) 8. §:n mukainen vapaa metsästysoikeus. Alue kuuluu pienriistan lupa-alueeseen Posio 2620, jonne myydään kiintiöidysti metsästyslupia.

8.3.2 Tavoitteet

Metsästysoikeuksia ei rajoiteta nykyisestä. Riistaeläinkantojen kestävä verotus hoidetaan osana laajempaa metsästysalueen riistaeläinkantojen verotussuunnittelua. Retkeilijöiden tulee pystyä liikkumaan alueen retkeilyreiteillä turvallisesti myös metsästysaikana.

8.3.3 Toimenpiteet

Metsästys on tärkeä perinteinen luonnonkäyttömuoto niin paikallisille kuin lupametsästäjillekin. Eränkävynnin turvaamiseksi metsästyksen ohjaus alueella hoituu hyvän valistuksen keinoin. On myös tärkeää korostaa hyviä metsästystapoja suojelualueella metsästettäessä.

Alue on suosittu ruskaretkelykohde. Niinpä on tärkeää ohjata metsästäjiä välttämään metsästystä suosituimpien retkeilyreittien läheisyydessä 1.9.–25.9. Mikäli retkeilijöiden määrä kasvaa merkittävästi, voidaan retkeilyreittien välittömään tuntumaan hakea lääninhallitukselta metsästyskielto-alue. Hirvenajo ja pienpetojen pyynti kuitenkin sallittaisiin.

8.3.4 Seuranta

Vuotuiset riistakolmiolaskennat Posiolla kertovat myös suunnitelma-alueen riistatilanteen. Yhdessä saalispalautteen kanssa voidaan riistasuunnittelujärjestelmän avulla laatia vuotuinen verotussuunnitelma. Lisäksi metsästäjien ja retkeilijöiden antama palaute on tärkeä osa alueen metsästyksen suunnittelussa. Valvonnassa seurataan mm. leirytyksen aiheuttamaa roskaantumista ja luvantonta tulentekeä.

8.4 Poronhoito

8.4.1 Nykytila

Luonnonsuojelualueella harjoitettavaa poronhoitoa ohjaa ja säätelee poronhoitolaki (848/1990). Korouoman–Jäniskairan alue kuuluu lähes kokonaan Posion Livon paliskunnan laidunalueeseen; Kurttajoen pohjoispuolinen osa kuuluu Timisjärven paliskunnan laidunalueeseen.

Natura 2000 -ohjelman alueella on kaksi vuokrasopimusta poroaitapaikoista (Kuumakangas ja Lohijärvenkangas, Posion Livon paliskunta). Poroaitapaikkoja koskevat vuokrasopimukset on tallennettu VuokraGis- ja SutiGis-paikkatietojärjestelmiin.

Korouoman ja Jäniskairan alueilla on järjestyssäännössä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmassa mainittujen liikkumis-, tulenteko- ja leiriytymisrajoitusten estämättä sallittu porojen laiduntaminen ja siihen liittyvä välttämätön poronhoitolain mukainen poronhoitotyö. Poronhoitoon tarvittavan puun ottaminen, leiriytyminen, tulenteko sekä maastoliikenne on sallittu. Kämppien, poroaitojen ja muiden rakenteiden tekeminen edellyttää Metsähallituksen lupaa.

8.4.2 Tavoitteet

Alueen perinteinen käyttö porotaloudessa säilyy nykyisellä tasolla. Kesäaikainen poronhoitotöihin liittyvä maastoliikenne pyritään pitämään mahdollisimman vähäisenä paliskunnan kanssa käytävien neuvottelujen avulla.

8.4.3 Toimenpiteet

Paliskuntien kanssa yhteistyössä ohjataan poronhoitoon liittyvää liikkumista moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla retkeilyreittien, nähtävyyksialueiden ja rajoitusosien ulkopuolelle. Samoin talvi-ruokinta sovitaan järjestettäväksi siten, että se ei uhkaa luonnonsuojelutavoitteita. Vieraan lajiston leviämisen estämiseksi ruokintaa ei tule tehdä Korojokivarren niityillä.

Kaikista porotalouteen olennaisesti vaikuttavista toimenpiteistä keskustellaan paliskuntien kanssa.

8.4.4 Seuranta

Metsähallitus seuraa porotalouden aiheuttamia vaikutuksia alueen luontoon.

8.5 Maa-ainesten otto

Maa-ainesten ottoa ei sallita suojelualuerajauksen sisäpuolelta. Alueella on vanhoja, osittain edelleen maisemoimattomia pieniä soranottoaikoja. Soranottoaikat maisemoidaan Saukkovaarassa. Korouoman–Jaakonkankaan harjajensuojeluohjelman alueella maa-ainesten otto on kielletty.

8.6 Metsien käyttö

8.6.1 Nykytila

Vanhojen metsien suojeluohjelma-alueella ja perustetulla lehtojensuojelualueella ei harjoiteta metsätaloutta. Talousmetsäalue kuuluu kokonaisuudessaan harjujensuojeluohjelmaan. Harjujen-suojeluohjelma ei rajoita metsätaloustaloutta. Osa metsätaloustaloudesta kuuluu myös virkistys-metsäalueeseen, jolla harjoitetaan maisema-arvot säilyttävää metsätaloutta.

Metsätaloutta harjoitetaan alue-ekologisessa suunnitelmassa määritellyllä tavalla. Natura-alueen retkeilypalveluiden polttopuuhuoltoa varten puu tuodaan alueen ulkopuolelta.

8.6.2 Tavoitteet

Vanhojen metsien suojeluohjelma-alue säilytetään luonnontilaisena.

Talousmetsäalueita käsitellään metsälain (1093/1996) ja Metsähallituksen metsänhoito-ohjeiden mukaisesti. Alue on osa Posion alue-ekologista suunnitelmaa, jonka mukaisesti sitä käsitellään. Myös Metsähallituksen virkistysmetsässä harjoitetaan metsätaloutta siten, että maisema-arvot säilyvät.

Talousmetsä- ja virkistysmetsäalueella toimitaan siten, että uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymät sekä edustavat Natura-luontotyypit (erinomainen, hyvä, merkittävä) säilyvät.

8.6.3 Toimenpiteet

Suunnittelualan luontotyyppitietojen pohjalta tarkastellaan luontodirektiivin luontotyyppien suojelun tasoa – erityisesti ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien, kuten boreaalisten luonnonsuonien ja aapasoiden, tilaa ja määrää koko Natura-alueella. Talousmetsäalueella toimitaan siten, että edustavat Natura-luontotyypit sekä uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymät säilyvät. Metsien käsittelyä sopeutetaan maisema- ja virkistyskäyttö huomioiden reittien ja rakenteiden lähellä. Luontopalveluille ilmoitetaan, jos metsänhoitotöitä tehdään reittien tai rakenteiden läheisyydessä.

Metsätalous tekee omassa hallinnassaan olevalla alueella metsänhoito- ja hakkuusuunnitelmia. Suunnitelman valmistumisen jälkeen niistä ei tarvitse tehdä erillistä vaikutusten arviointia. Metsätaloustalouksilla toimitaan ympäristöoppaan (Metsähallitus 2004) mukaisesti. Natura-alueen hakkuut tulee ilmoittaa metsänkäyttöilmoituksessa metsäkeskukselle. Metsänhoitotöistä ei tarvitse ilmoittaa metsäkeskukseen.

8.6.4 Seuranta

Luontotyyppien ja lajien seuranta järjestetään Metsähallituksen ohjeiden mukaisesti.

8.7 Luontokuvaus

Nykyisellään suunnittelualueella on kaksi luontokuvaajien ylläpitämää kuvauskojua. Kiinteät kuvauskojut edellyttävät aina Metsähallituksen luvan. Lisäksi luontokuvaajille on myönnetty kuvaukseen liittyviä talviaikaisia maastoliikennelupia, jotka on kohdennettu ainoastaan tietyille reiteille tai alueille.

Päämääränä on, että luontokuvaukseen liittyvä toiminta ei vaaranna luonnonsuojelullisia tavoitteita eikä häiritse alueen muita käyttäjiä. Jokamiehenoikeudella tapahtuvasta luontokuvauksesta poikkeavaan toimintaan voidaan harkinnan mukaan myöntää lupia ainoastaan päätoimisille luontokuvaajille. Luontokuvaukseen liittyvien lupien myöntämisessä noudatetaan Metsähallituksen valtakunnallista ohjeistusta.

8.8 Maastoliikenne ja muu liikkuminen

8.8.1 Tiet

Saukkovaara–Lapiosalmi-metsäautotie (aluetie) katkaisee Korouoman alueen itäisen osan. Tämä tie on tärkeä alueen käytölle, eikä sen sulkemiseen ole erityisen painavia syitä. Valtakunnallinen pyöräilyreitti on sijoitettu tälle metsäautotielle. Alueen länsipuolella oleva Vohon metsäautotie on yksityistie, jossa Metsähallitus on osakkaana. Metsähallitus osallistuu yksityisteiden kunnossapitoon tiekuntien osuuksien mukaisesti.

Kurtankaltion tie on yksityisen tiekunnan tie, johon Metsähallituksella on osuus. Tien päässä on paikoitusalue, jossa on retkeilyreitin lähtöpaikka. Retkeilyreitin osuus yksityismailla paikoitusalueelta valtionmaalle sijaitsee vanhalla rasitetiellä.

Korouoman vanhojen metsien suojeluohjelman aluetta rasittavat seuraavat tieoikeudet: vanha rasitetie Saukkovaarasta Voholle ja rasitetieoikeus yhteiselle palstalle Pirunkirkon alueella. Suojelualueen perustamisen yhteydessä rasitteet on poistettava.

8.8.2 Pysäköintialueet

Kurtankaltiolla Koivukönkään tien päässä, Saukkovaarassa ja Lastenlammella Lapiosalmella on pysäköintialueet. Näiden lisäksi pienempiä pysäköintipaikkoja on Aimojärven–Pahakurun kohdalla (Harjukko), Pajupurolle menevän reitin alkupäässä, Hoikansuonpalossa, Piippukalliolle menevän reitin alkukohdassa, Kuulean päivätuovalla sekä vuokrakämpille menevien reittien alkupäässä.

8.8.3 Moottorikelkkareitit

Jäniskairan koilliskulman poikki kulkee Rovaniemi–Posio-kelkkaura. Suojelualueen sisällä se kulkee pääosin voimalinjaa pitkin. Koska sille on vaikea löytää vaihtoehtoisia linjausta alueen ulkopuolelta, ura jätetään nykyiselle paikalleen. Sen linjausta tarkastellaan uudestaan, mikäli siitä ryhdytään perustamaan maastoliikennelain mukaista moottorikelkkareittiä.

8.8.4 Maastoliikenne

Maastoliikennelain (1710/1995) mukaan moottoriajoneuvojen maastokäyttö edellyttää Metsähallituksen lupaa. Maanomistajan lupaa ei tarvita maastoliikennelaissa mainituissa poikkeustapauksissa – kuten viranomaistehtävissä tai poronhoitotöissä.

Pääsääntöisesti luonnonsuojelualueelle ei myönnetä maastoliikennelupia. Lupa voidaan kuitenkin myöntää, jos kyseessä on esimerkiksi kulku talvella Villin Pohjolan vuokrakämpille tai ohjelmapalvelujen huolto.

Metsähallituksen oma, alueen hoitoon liittyvä maastoliikenne ajoitetaan mahdollisuuksien mukaan lumipeitteiseen aikaan.

8.8.5 Ilma-alukset

Luonnonsuojelualan perustamisen jälkeen ilma-alusten laskeutuminen edellyttää Metsähallituksen lupaa. Tarvetta tällaiseen on lähinnä erityistapauksissa.

8.8.6 Seuranta

Korouoman itä- ja länsipuolen teiden kuntoa seurataan, ja tarvittaessa niitä kunnostetaan. Maastoliikennettä valvovat Metsähallituksen erätarkastajat ja muu henkilökunta.

9 Toimenpidesuunnitelmat

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa täydentävät toimenpidesuunnitelmat:

- jätehuoltosuunnitelma (Moilanen 2002d)
- palvelurakenteet ja reitistöt (Moilanen 2002b)
- luonto-opastus ja -opetus (Moilanen 2002c)
- perinnebiotooppien hoitosuunnitelmat:
 - Niittykoron niitty (Moilanen 2003b)
 - Määtän niitty (Moilanen 2003a)
 - Saunavaaran niitty (Kalpio 2004)
 - Piippukallion niitty [sisältää myös lehtoalueita] (Moilanen 2001)

Metsätalous tekee omassa hallinnassaan olevalla alueella metsänhoito- ja hakkuusuunnitelmia. Suunnitelman valmistumisen jälkeen niistä ei tarvitse enää tehdä erillistä vaikutusten arviointia.

Suunnittelualueella tehdään kulttuuriperinnön inventointi. Tässä yhteydessä kartoitetaan kulttuuri-historiallisesti merkittävät kohteet sekä laaditaan tarvittaessa hoitosuunnitelma.

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

10 Alueen hallinta

Korouoman–Jäniskairan alueen hoidosta vastaa Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut luonnonsuojelukohteiden osalta ja metsätalouden Länsi-Lapin alue metsätalous- ja virkistysmetsä-alueiden osalta.

Metsähallitus on tehnyt toimenpide-esityksen luonnonsuojelualueen perustamisesta laajaan maakunnalliseen osallistamiseen perustuen (Itkonen 1999). Perustettavaan alueeseen liitetään vanhojen metsien suojeluohjelmakohde, Saunavaaran palsta (Korouoman ohjelmakohteen luoteispuolella) sekä muut em. kohteiden sisällä olevat valtiolle hankitut ja nyt hankinnassa olevat palstat. Lehtojensuojelualueet voidaan lakkauttaa ja liittää perustettavaan luonnonsuojelualueeseen. Luonnonsuojelualueen perustamista on syytä kiirehtiä, jotta esitetyt liikkumisrajoitukset tulisivat voimaan.

Alueella on yksityisessä omistuksessa olevaa maata yhteensä noin 5 ha. Yksityismaat pyritään hankkimaan valtion omistukseen. Hankitut palstat esitetään liitettäväksi suojelualueeseen.

Korojoessa suunnittelun alueen sisällä on Pernun osakaskunnan omistamia yhteisvesialueita noin 5 ha.

11 Vuokrasopimukset

Korouoman–Jäniskairan Natura 2000 -alueella on kolme voimassa olevaa maanvuokrasopimusta. Lisäksi Jäniskairan alueen pohjoisosassa on 110 kV:n suurjännitesähkölina valtionmaalla. Johtokatu, jolla linja sijaitsee, on lunastettu Fortum Oy:n käyttöön. Vuokrasopimukset on tallennettu Metsähallituksen VuokraGis-paikkatietojärjestelmään. (taulukko 11)

Taulukko 11. Korouoman–Jäniskairan alueella voimassa olevat maankäyttöön liittyvät sopimukset.

Sopimuslaji	Vuokramies / käyttöoikeuden saaja	Sopimus alkaa	Sopimus päättyy	Sisältö
Poroalue	Posion Livon paliskunta	1.1.1999	31.12.2008	Poroaita-alue 0,4 ha, Kuumakangas
Poroalue	Posion Livon paliskunta	1.1.2004	31.12.2013	Poroaita-alue 0,3 ha, Lohijärvenkangas
Käyttöoikeus	Lapioalmisäätiö	1.1.2004	31.12.2008	Hiihtoreitti 12 ha, Jaakonkangas–Kuumakangas
Sähköjohtoalueen lunastussopimus	Fortum Oy			110 kV:n siirtojohto välillä Pirttikoski–Säynäjävaara

12 Järjestyssääntö

Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaan luonnonsuojelualueelle voidaan antaa järjestyssääntö. Järjestyssäännössä annetaan alueen käyttäjiä koskevia määräyksiä, jotka perustuvat luonnonsuojelulakiin, muihin lakeihin tai Metsähallituksen asemaan alueen haltijana. Järjestyssääntö toimii myös alueen kävijöille tarkoitettuna ohjeistona. Järjestyssääntö voidaan laatia sen jälkeen, kun alue on lailla tai asetuksella perustettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi. Järjestyssäännön antaa Metsähallitus.

Korouoman alueella järjestyssäännöllä on tarpeen ohjata liikkumista ja leiriytymistä sekä toimintoja rajoitusvyöhykkeillä. Järjestyssäännössä annettavat määräykset voivat olla vyöhykekohtaisia.

13 Valvonta

Metsähallitus valvoo luonnonsuojelualueiden käyttöä viranomaisena ja alueiden haltijana. Valvontaa tekevät erätarkastajat, joilla on poliisivaltuudet. Valvontaan osallistuu lisäksi Metsähallituksen muu henkilökunta. Retkeilijöihin kohdistuva valvonta on lähinnä opastavaa ja tiedottavaa. Metsähallituksen henkilökunnan tehtävänä on valvoa erityisesti luonnonsuojelulain säädösten noudattamista alueella.

Erävalvojat tekevät valvontakäyntejä alueella sekä pyynnöstä selvittävät mahdollisia ongelmatilanteita. Korouoman–Jäniskairan alueella pyritään tehostamaan maastoajoneuvoliikenteen valvontaa. Maastoliikennekäytännöstä tiedotetaan alueella liikkuville.

14 Resurssit ja aikataulu

14.1 Toimenpiteiden kiireellisyys

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamisen aikataulu määräytyy viime kädessä Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluiden vuotuisen toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Alueen käytön ja hoidon resurssitarvetta sekä sen tulevaa kehitystä on myös pyritty hyvin yleispiirteisesti arvioimaan. Seuraavat toimenpiteet on arvioitu suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta välttämättömiksi:

- reittien peruskunnostus (pitkokset ja sillat) sekä kulumisvaurioiden korjaukset
- taukopaikkojen rakenteiden peruskorjaus
- leiriytymispaikan suunnittelu ja toteutus Kanjonilaavun–Jääputouksen seudulle
- maastossa olevien opasteviittojen uusiminen
- Koivukönkään opastuspisteen uusiminen Posio–Ranua-tien varteen
- perinnebiotooppien hoito ja seuranta
- luontoraportin laatiminen

14.2 Arvio toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista

14.2.1 Käyttökustannukset

Vuotuiset käyttökustannukset ovat Korouoman alueella 48 500 € (taulukko 12). Painetta käyttökustannusten nousuun aiheuttaa kävijämäärien kasvusta johtuva huoltotarpeen lisääntyminen. Toisaalta opastuksella, tiedotuksella ja hyvällä suunnittelulla voidaan vaikuttaa jonkin verran mm. jäte- ja polttopuuhuollon kustannuksiin. Palvelukokonaisuuksien ostamisella ulkopuolisilta yrittäjiltä voidaan myös jonkin verran mahdollisesti vähentää huoltokustannuksia.

Taulukko 12. Vuotuiset ylläpitokustannukset Korouoman–Jäniskairan alueella.

Kohde	Henkilötyökuukautta	€
Hallinto	2	6 000
Luonnonsuojelu		
luonnonhoito	5	15 000
seuranta	0,5	1 500
Palvelurakenteiden ylläpito	5	25 000
Valvonta	0,5	1 000
Yhteensä	13	48 500

14.2.2 Palveluvarustuksen investoinnit

Suurimmat investoinnit kohdistuvat retkeilyreittien, opasteiden ja palveluvarustuksen kehittämiseen. Huonokuntoisiksi päässeet reitistöt on kunnostettava ja suuri osa taukopaikkarakenteista täytyy lähivuosina peruskorjata. Maastossa olevat viitoitukset on uusittava. (taulukko 13)

14.2.3 Inventoinnit ja selvitykset

Alueen perustietojen kerääminen on myös osittain investointiluonteista toimintaa. Osa selvityksistä ja seurannoista tehdään omana työnä, jonka suunnitteluun ja toteutukseen Metsähallituksen työntekijät osallistuvat. Alueelle kohdistuvan ulkopuolisen tutkimuksen avustamiseen Metsähallitus osallistuu käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. (taulukko 13)

Lähitulevaisuuden tärkeimmät tavoitteet ovat:

- perinnemaisemakohteiden hoitotöiden vaikutusten seuranta (kasvillisuus- ja päiväperhosseurannat)
- uhanalaisten lajien seurannat (kasvit ja linnut)
- puutteellisesti selvitettyjen uhanalaisten lajien esiintymätietojen tarkistaminen (raakku, liitorava, sinikuusama)
- kävijämäärien seurannan jatkaminen
- alueen kulttuurihistorian ja maankäytön historian selvittäminen
- luontoraportin laatiminen

Taulukko 13. Korouoman–Jäniskairan investointiluonteiset menot.

Kohde	Henkilötyökuukautta	€
Reitit ja rakenteet	30	200 000
Informaatioaineisto	15	70 000
Lajistoinventoinnit	2	10 000
Kulttuurihistorian selvitys	3	15 000
Luontoraportin laatiminen	4	20 000
Yhteensä	54	315 000

15 Suunnitelman vaikutusten arviointi

Hoito- ja käyttösuunnitelma ei sisällä sellaisia hankkeita, joista olisi laadittava ns. YVA-lain (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Korouoman hoito- ja käyttösuunnitelma on linjassa Itä-Lapin maakuntakaavan ja ko. aluetta koskevien määräysten kanssa.

15.1 Ekologiset vaikutukset

Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on alueen luonnon säilyttäminen sekä suojeluarvojen parantaminen. Alueen kulumista pyritään rajoittamaan sekä perinnebiotooppien luonnonarvoja parantamaan kunnostus- ja hoitotoimenpitein. Suunnitelman pohjaksi on kartoitettu alueen tärkeimmät luontoarvot ja niitä uhkaava käyttö.

Vanhojen metsien suojelupäätös estää metsätalouskäytön Korouoman pohjoisosissa. Talousmetsäosan tärkeimmät suojeluarvot ovat maisemassa ja maaperän muodostumisessa. Korouoman vilkkaimmalla käytetyillä reiteillä ja niiden ympäristössä käyttöpaine on kasvanut, ja kulumisvaurioita on havaittavissa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä reittien kunnostamisesta syntyneiden vaurioiden korjaamiseksi sekä kulumisvaurioiden laajenemisen estämiseksi. Reittien harkitulla pitkäkestoisella ja porrastuksella estetään uusien vaurioiden syntyminen. Uusia reittejä rakennetaan ainoastaan täydentämään nykyistä reitistöä sellaisiin kohtiin, missä se on kävijöiden liikkumisen ohjaamiseksi tarpeen. Järjestettyä kalliokiipeilytoimintaa säädellään sopimuksilla ja varmistetaan, että kiipeilytoiminta ei vahingoita uhanalaista lajistoa. Tarvittaessa kiipeilyä voidaan ohjata rakenteilla. Palvelurakenteiden ylläpito retkeilyreiteillä sekä kävijöiden ohjaus ja opastus ovat keinoja, joiden avulla suunnataan käyttöä luonnon kannalta kestäväan suuntaan.

15.2 Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalisilla vaikutuksilla tarkoitetaan suunnitelman vaikutuksia paikallisten yhteisöjen rakentamiseen ja toimintaan. Luonnonsuojelualueella säilyvät edelleen paikallisten ihmisten harrastusmahdollisuudet – kuten metsästys, kalastus ja retkeily. Välillisiä vaikutuksia aiheutuu työllisyydestä. Pääosa alueen hoitotöistä on työvoimavaltaista, kuten niittyjen niittäminen ja palvelurakenteiden ylläpito. Ne tehdään pääosin paikallisella työvoimalla. Luontomatkailun tukialueena alue mahdollistaa matkailun yritystoiminnan kehittymisen ympäröivissä kylissä. Suunnitelman sosiaaliset vaikutukset ovat siten pääosin positiivisia.

15.2.1 Alueen taloudellinen ja sosiaalinen merkitys

Korouoman virkistysmahdollisuuksien kysyntä on ollut selvästi kasvavaa. Posion kunta markkinoi aluetta tärkeimpänä luontomatkailukohteenaan. Ainutlaatuisen luonnon ja hyvätasoisen palveluvarustuksen ansiosta Korouoman alueella on hyvät edellytykset kehittyä merkittäväksi luontomatkailukohteeksi.

Kävijämäärät kasvavat edelleen tulevaisuudessa. Alueen luonnon saaman julkisuuden takia oma-toimisten matkailijoiden määrä tulee lisääntymään. Kiipeilyharrastus on ollut kasvussa. Erityisesti uusien käyttömuotojen aiheuttamia vaikutuksia kävijämääriin on kuitenkin vaikea ennakoida. Tällaisia harrastuksia voivat olla esimerkiksi maastoratsastus sekä maastohiihto ja -pyöräily, joiden merkitys tällä hetkellä on vielä vähäinen. Korouoman käyttö ryhmämatkailukohteena todennäköisesti edelleen lisääntyy nykyisestä.

Alueen taloudellinen merkitys ympäristölleen syntyy ennen kaikkea matkailusta. Matkailuelinkeino on viimeisen vuosikymmenen aikana ollut ainoa kasvava elinkeino Lapissa. Sen merkitys työllisyydessä on vielä huomattavampi. Erityisesti luontomatkailun työllistävästä vaikutuksesta on tutkimuksellista näyttöä mm. Inarin ja Kuhmon kunnista. Posio on itsessään suosittu matkakohde, mutta alue palvelee myös Rovaniemen ja Kuusamon matkailukeskuksia. Matkailun kautta syntyvää tuloa tai työllisyyttä on kuitenkin vaikea määrällisesti arvioida.

Matkailun ohella alueella on taloudellista merkitystä porotaloudelle sekä metsätaloudelle – siltä osin, kuin metsätaloustoimet ovat alueella sallittuja.

Alueen sosiaalinen merkitys syntyy ennen kaikkea työllistymis- ja toimeentulomahdollisuuksista, joita se tarjoaa lähikyliässä ja haja-asutusalueella. Ne edellyttävät matkailun yritystoiminnan tehostumista. Sosiaalista merkitystä on myös alue tarjoamalla harrastusmahdollisuuksilla – lähinnä metsästyksellä, kalastuksella ja retkeilyllä.

15.3 Taloudelliset vaikutukset

Suunnitelman välittömät taloudelliset vaikutukset ovat lähinnä sen toimeenpanosta valtiolle aiheutuvia kuluja. Välillisiä vaikutuksia syntyy luonnonsuojelun taloudelliselle toiminnalle aiheuttamista rajoituksista – ja toisaalta luonnonsuojelualueen elinkeinotoiminnalle antamista mahdollisuuksista. Rajoituksia aiheutuu lähinnä metsätaloudelle hakkuumahdollisuuksien vähenemisenä, ja jossain määrin myös matkailua koskevin rajoituksina. Alueen säilyminen lähes luonnontilaisena tukee porotalouden edellytyksiä toimia luonnonlaitumien varassa. Suurin välillinen vaikutus lienee kuitenkin luonnonnähtävyyksien säilymisellä matkailukohteina. Palveluvarustuksen rakentaminen lisää alueen vetovoimaisuutta.

Korouoman alueen retkeilypalvelut tukevat seudun matkailun yritystoimintaa, jolla on huomattavaa positiivista taloudellista merkitystä Posion kunnassa. Ohjelmapalveluita tarjoavat yritykset käyttävät Korouoman aluetta toiminnassaan. Luontomatkailusta tehtyjen tutkimusten perusteella niiden merkitys paikallisen elinkeinoelämän ja työllisyyden kannalta saattaa ylittää metsätalouden merkityksen.

15.4 Vaikutus Natura 2000 -alueen suojeluarvoihin

Suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä pyritään turvaamaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojeluperusteena olevien lajien ja luontotyyppien säilyminen myös tulevaisuudessa. Lähes koko alue on muodostettu suojeluohjelma-alueista ja tullaan osittain toteuttamaan luonnonsuojelulain keinoin.

Reitistön ja muiden rakenteiden rakentamisessa on huomioitu luontoarvot siten, ettei hoito- ja käyttösuunnitelman mukainen käyttö aiheuta alueella Natura 2000 -verkostoon sisältyvien luontoarvojen heikentymistä. Kulkua ohjataan jo olemassa oleville reiteille, ja tarvittaessa muita kulukselle alttiita kohtia suojataan uusilla rakenteilla.

Metsien rakenne muuttuu vähitellen kohti luonnontilaisia metsiä, ja lahoppuun määrä ja järeys lisääntyvät vähitellen. Perinnebiotooppien kunnostamisella ja hoidolla turvataan luontotyyppien säilyminen sekä parannetaan uhanalaisen kasvi- ja hyönteislajiston elinmahdollisuuksia alueella. Metsätalous- ja virkistyskäytössä olevilta alueilta on inventoitu Natura 2000 -luontotyyppit, ja edustavuudeltaan vähintään merkittävät kohteet ovat talousmetsäkäytön ulkopuolella (luokitus 10–34). Soiden ojituksia ei enää tehdä.

Suunnitelmassa esitettyjen käyttömuotojen ja toimenpiteiden perusteella on katsottava, etteivät laadittavaan hoito- ja käyttösuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet yksinään tai yhdessä vaaranna valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman alueen lajeja ja luontotyyppijä, jotka ovat olleet perusteena sen verkostoon liittämiseksi. Näin ollen Natura-arviointia ei ole tarpeen tehdä.

Mikäli (suunnitelmakaudella) tulee esiin hankkeita tai suunnitelmia, joilla voi olla luonnonarvoja heikentävä vaikutus, tulee niiden osalta tehdä selvitys siitä, heikentääkö ko. hanke tai suunnitelma yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkityksellisesti valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luontoarvoja, jotka ovat olleet perusteena sen verkostoon liittämiseksi. Tällöin asia arvioidaan Natura-vaikutusten arvioinnilla.

Maisemallisesti herkillä alueilla – kuten jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden ja retkeilyreittien läheisissä metsissä – eri käsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia. Porotalouden sekä muiden luontaiselinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunniteltaessa on otettava huomioon porotaloudelle tärkeät alueet. Suunniteltaessa valtionmaita koskevia, poronhoitoon olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Suojelu- ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydettävä lausunto asianomaisilta tahoilta. Tämä suunnitelma on yhdenmukainen maakuntakaavan määräysten kanssa.

Lähteet

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. – 2. korj. p. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. Edita, Helsinki. 194 s.
- Ekholm, M. 1993: Suomen vesistöalueet. – Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja A 126. Vesi- ja ympäristöhallitus, Helsinki. 166 s.
- Eskelinen, A. 2003: Korouoman kalliokasviselvitys. – Käsikirjoitus. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut, Rovaniemi. 27 s. + 4 liit.
- Euroopan unionin lintudirektiivi 79/409/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta.
- Euroopan unionin luontodirektiivi 92/43/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Annettu 21.5.1992.
- Euroopan unionin vesipuitedirektiivi 2000/60/EY. – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yhteisön vesipolitiikan puitteista. Annettu 23.10.2000.
- GTK & Metsähallitus 2001: Korouoman geologiset tiedot. – Käsikirjoitus. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 6 s. + 2 liit.
- Hiltunen, J., Ahonen, A., Jäkäläniemi, A., Keränen, M., Niska, P., Virnes, P. & Karvonen, L. 1999: Posion alue-ekologinen suunnitelma. – Raportti. Metsähallitus. Edita, Helsinki. 70 s.
- Hämeenniemi, R. & Tapaninen, P. 1998: Posion vanhat kuvat. Pitäjää ja sen asukkaita valokuvien kertomana 1890–1949. – Posion kotiseutuseura. Gummerus, Jyväskylä. 279 s.
- Itkonen, P. 1999: Esitys vanhojen metsien suojeluohjelman toteuttamiseksi Lapin läänissä. – Esitys liitteineen. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut, Sodankylä.
- Jurmu, J. 1991: Korouoma. Kanjoni Posiolla. – Tutkielma. Rovaniemen metsäoppilaitos, Mti-koulutus, metsien monikäyttö. 22 s.
- Kalpio, S. & Bergman, T. 1999: Lapin perinnemaisemat. – Alueellisia ympäristöjulkaisuja nro 116. Lapin ympäristökeskus & Metsähallitus. Gummerus, Jyväskylä. 236 s.
- 2004: Korouoman Saunavaaran perinnebiotooppien hoitosuunnitelma. – Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 14 s.
- Konkka, A. 1999: Kuusi kultalätvä. Pohjoisen Suomen karsikoista. – Teoksessa Laaksonen, P. & Mettomäki, S.-L. (toim.): Tuulen jäljillä. Kirjoituksia kansanperinteestä ja kulttuurihistoriasta. Kalevalaseuran vuosikirja 77–78. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. s. 112–139.
- Korhonen, A. E. 1987: Veneellä poikki Suomenniemen. Seikkailuja Pohjanmaan vesillä ja saloilla. Kertoeli Arvo K. – 2., näköisp. Alkuperäinen julkaistu 1895, Otava, Helsinki. Kuusamon kansanopisto, Kuusamo. 151 s.
- Koski, J. (toim.) 2003: Suomen kalliokiipeilyopas. – Suomen kiipeilyliitto ry. 304 s.

- Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996: Uhanalaiset käyvät Suomessa. – 2., uudistettu p. Suomen ympäristökeskus. Edita. 184 s.
- Laki ympäristövaikutusten arvioinnista 468/1994. – YVA-laki.
- Lammintausta, K. & Saarinen, J. 2002: Korouoman luontomatkailu ja alueen käytön ristiriidat. Ruska-ajan matkailijatutkimus 2001. – Tutkimusraportti. Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimusasema. 27 s.
- Lapin liitto 2003: Itä-Lapin maakuntakaava. Kemijärvi–Pelkosenniemi–Posio–Salla–Savukoski. – Kaavaselostus. LLV 20.5.2003. 105 s.
- 2004: Itä-Lapin kiinteät muinaisjäännökset 2004. – Kansio. Rovaniemi.
- Luonnonsuojelulaki 1096/1996.
- Maa-aineslaki 555/1981.
- Maastoliikennelaki 1710/1995.
- Metsähallitus 1984: Ranuan hoitoalueen metsätaloussuunnitelma 1984. – Tehty 1978–1983. Suunnitelma vahvistettu 2.5.1984.
- 2002: Kiinteiden muinaisjäännösten hoito-opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 64. 40 s.
- 2004: Metsätalouden ympäristöopas. – Metsähallitus. Edita. 159 s.
- 2006: Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma. – Metsähallitus. Edita Prima Oy. 112 s.
- Metsälaki 1093/1996.
- Metsästyslaki 615/1993.
- Moilanen, H. 2001: Korouoman–Jäniskairan Natura-alue. Piippukallion tulvaniityn hoito-suunnitelma. – Päivittänyt P. Kulmala 2005. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 15 s.
- 2002a: Korouoman kävijätutkimus 2000–2001. – Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. Rovaniemi. 42 s.
- 2002b: Korouoman alueen palvelurakenteet ja reitistöt. – Luonnos 31.1.2002. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut.
- 2002c: Luonto-opastus ja -opetus Korouoman alueella. – Luonnos 6.2.2002. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut.
- 2002d: Korouoman alueen jätehuoltosuunnitelma. – Luonnos 18.2.2002. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut.

- Moilanen, H. 2003a: Korouoman Määtän niityn perinnebiotooppien hoitosuunnitelma. – Lisäyksiä ja korjauksia alkuperäiseen suunnitelmaan tehnyt S. Kalpio. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 21 s.
- 2003b: Korouoman Niittykoron tulvaniityn perinnebiotooppien hoitosuunnitelma. – Lisäyksiä ja korjauksia alkuperäiseen suunnitelmaan tehnyt S. Kalpio. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 22 s.
- Muinaismuistolaki 295/1963.
- Niemelä, T. & Kinnunen, J. 2001: Korouoman suojelualueen käypäinventointi 2001. – Käsikirjoitus. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut, Sodankylä. 38 s.
- Pelastuslaki 468/2003.
- Poronhoitolaki 848/1990.
- Rassi, P. (toim.) 1993: Suomen kovakuoriaisten (*Coleoptera*) frekvenssipisteet 1.1.1960–1.1.1990. – Maailman Luonnon Säätiön WWF Suomen Rahaston Raportteja Nro 6.
- , Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän raportti. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Rautiainen, P. 2000: Perä-Pohjolan luontopalveluiden ja Länsi-Lapin metsätalouden alueen muinaisjäännökset. – Moniste. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut. 7 s. + liitetiedostot kunnittain 13 kpl.
- Rintala, T., Ahlroth, P., Hyvärinen, E., Mattila, J. & Nevalainen J. 2001: Kovakuoriaisselvitys Posion Korouoman alueella. – Käsikirjoitus. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut, Rovaniemi. 11 s. + liitteet 2 kpl.
- Sankari, N. 2005: Korouoman (Posio), Auttikönkään (Rovaniemi) ja Pallas–Yllästunturin (Kittilä) kalliokasviselvitys 2005. – Raportti. Metsähallitus, Lapin luontopalvelut. 28 s.
- Sulkava, P. 2001: Korouoman päiväperhoset. – Käsikirjoitus. Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut, Sodankylä. 11 s. + liitteet.
- Takapuro, S. 1997: Kalastuksen ja retkeilyn kehittäminen Korouomassa. Kyselytutkimus Korouomassa v. 1996–1997 käyneille. – Päättötyö. Rovaniemen metsäoppilaitos, Mti-osasto, virkistyskäyttö. 35 s. + liitteet 5 s.
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. 2002: Suomen sammalet. Levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 353 s.
- Valtioneuvoston päätös 1998: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisen Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä 20.8.1998. – Helsinki. 84 s. + 2 liitettä.
- 2002: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisen Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen täydentämisestä 8.5.2002. – Helsinki. 41 s.

Valtioneuvoston päätös 2005: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen täydentämisestä 2.6.2005. – Helsinki. 41 s.

Yleisradio Oy 1966: Posion erakko. Ohjelma Kala-Eemelin kesäisestä pyyntiretkestä. – Videotallenne. Ensilähetys 18.11.1966. Yleisradio Oy, TV 1.

Suunnittelualueen maankäyttöanalyysi

Maankäyttöanalyysi päivitetään viiden vuoden välein Metsähallituksen kiinteistötietojärjestelmään (KihtiGis).

PAINE

Paineen suunta: kuvaa vaikuttavan tekijän viimeaikaista muutosta alueella. Tarkastelu painottuu nykytilaan ja – 5 vuotta ajassa taaksepäin. 0 = ei painetta, 1 = vähentynyt, 2 = ennallaan, 3 = lisääntynyt.

Paineen laajuus: kuvaa vaikuttavan tekijän laajuutta alueella. Laajuus määritellään asiantuntija-arviona, mikäli asiasta ei ole käytettävissä esimerkiksi paikkatietoaineistoihin perustuvaa analyysiä. 0 = ei havaittava, 1 = paikallinen (alle 5 %), 2 = laikuittainen (5–15 %), 3 = laaja-alainen (15–50 %), 4 = joka puolella (yli 50 %).

Paineen vaikutus: kuvaa tekijän arvioitua vaikutusta alueen luontoarvoihin ja lajeihin. Paineen vaikutus määritellään asiantuntija-arviona. 0 = ei havaittava, 1 = vähäinen, 2 = haitallinen, 3 = voimakas, 4 = erittäin voimakas.

Paineen pysyvyys: kuvaa tekijän vaikutuksen pysyvyyttä, eli miten kauan tekijä on vaikuttanut alueella. 0 = ei vaikutusta, 1 = lyhytaikainen (alle 5 v), 2 = keskipitkä (5–20 v), 3 = pitkäaikainen (20–100 v), 4 = pysyvä (yli 100 v).

Aste: KIHTI-järjestelmä laskee automaattisesti.

KEHITYSSUUNTA

Todennäköisyys: kuvaa vaikuttavan tekijän lähitulevaisuuden kehityssuuntaa alueella. Tarkastelu painottuu + 5 vuotta nykyhetkestä eteenpäin. 0 = epätodennäköinen, 1 = pieni, 2 = melko todennäköinen, 3 = suuri.

Laajuus, vaikutus ja pysyvyys: samat määritykset tulevaisuuteen kuin PAINE-osiossa.

Vaikuttava tekijä	Paine					Kehityssuunta				
	Suunta	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste	Toden.	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste
Aiempi metsätalous	1	2	2	3	12	2	2	2	2	8
Nykymetsätalous	2	3	3	3	27	3	3	3	3	27
Ylilaidunnus	2	3	2	3	18	2	4	3	3	36
Kalankasvatus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kalastus	2	1	1	4	4	2	1	1	4	4
Metsästys	2	3	1	4	12	2	3	1	4	12
Maa-ainesten otto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaivostoiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakentaminen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maastoliikenne	2	2	2	2	8	2	2	2	3	12
Retkeily	3	2	2	3	12	3	2	2	3	12
Saastuminen (öljy)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vesistöolojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Umpeenkasvu	2	1	2	3	6	1	1	1	2	2
Rehevöityminen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Happamoituminen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tulokaslajit	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kulttuurikohteen hoitaminen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lausuntoyhteenvedo ja muutokset suunnitelmaan

Lausuntopyyntö lähetettiin 29 taholle lokakuussa 2004 ja lausuntonsa antoi 12 taho: Posion kunta, Paliskuntain yhdistys, Posion riistanhoitoyhdistys, Lapin riistanhoitopiiri, Metla, Suomen kiipeilyliitto, Lapiosalmen eräleirikeskus, Länsi-Lapin metsätalous / Metsähallitus, Lapin ympäristökeskus, Lapin TE-keskus, Lapin liitto ja Helli Luhtasela. Saatujen lausuntojen perusteella hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehtiin muutoksia ja tarkennuksia (esitely lausuntoyhteenvedon jälkeen).

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

HELLI LUHTASELA, tilan no 614-411-17-9 omistaja

-Suunnitelman mukainen perustettavaksi kaavailtu luonnonsuojelualue on kannatettava toimenpide. Se tulee toteuttaa viivytyksettä ja alueen perustamisesta tulee tiedottaa riittävästi.

Historia, kulttuurikohteet

-Alueen historiaan liittyviä asioita tulee tarkistaa ja koota edelleenkin ja elävöittää sitä maastomerkinöin. Esim. uomassa on laidunnettu etenkin Pernun kylän hevosia. Viimeiset rannesavotat ovat yksi tallennettava aihe.

Liikenne ja liikkuminen

-Tieyhteys Pernuun tulee pitää hyvin kuljettavana, vaikka ko. rasitteet poistetaankin. Samoin läntinen yksityistie voitaisiin pitää ajokunnossa ja aurattuna Piippukalliolle saakka – tai ainakin poistaa lumi tieltä jo huhtikuussa, jotta vältytään kevätkelirikolta. Tien on syytä olla henkilöautoin kuljettavassa kunnossa Pirunkirkkoon saakka.

Eläimistö

-Eläimistöä koskevassa selvityksessä ei ole huomioitu Korouoman runsasta käärmekestä.

Retkeily, rakenteet, luontomatkailu

-Maastossa tulisi olla kohde, missä turistit voivat esittää toivomuksiaan ja havaintojaan alueesta esim. kirjallisesti sen omistajille ja vastaaville virkamiehille.

-Yksityisten omistajien palstoista tulee valtion maksaa asianmukainen myyntihinta.

METLA

Suunnitelman rakenne ja päällekkäisyydet

-Jo aivan alussa, suunnitelman laatimista selostettaessa, voisi mainita, että suunnitelma koostuu ko. suunnitelmasta ja sitä täydentävistä erillissuunnitelmista.

-Suunnitelma on asiantuntemuksella laadittu ja siinä esitetyihin toimenpide-ehdotuksiin ja maankäyttöesityksiin voi yhtyä.

Kiipeily

-Olisi paikallaan mainita, paljonko jo käytettyjä kiipeilylinjoja on ja monessako paikassa. Nykyistä käyttöä kuvatessa tulee myös mainita kiipeilyaktiiviteeteista ja näiden toimintojen kohdentumisesta.

-Paikallisten käyttöoikeuksien kunnioitus (erityisesti metsästyks ja kalastus), joka suunnitelmasta käy ilmi, on viisasta, mikäli se ei merkittävästi uhkaa suojelun toteutumista.

Muuta

-Suunnitelmassa mainitaan osallistavista tilaisuuksista, joissa eri osapuolien näkemykset ovat toivottavasti päässeet esille. Osallistamisprosesseja ja niissä esiin tulleita näkökohtia olisi suunnitelmassa voinut ehkä enemmänkin valottaa.

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

METLA

Suunnitelman rakenne ja päällekkäisyydet

-Suunnitteluprosessin kuvaus on riittävän selkeä ja yksityiskohtainen. Lisäksi suunnittelussa on otettu kantaa kaikkiin asiaankuuluviin seikkoihin. Suunnitelman rakenne on pääpiirteissään kohtalaisen selkeä. Viimeistelyä versiota laadittaessa olisi katsottava, miten päällekkäisyyksiä voisi hieman vähentää. Ei kuitenkaan itsetarkoituksellisesti, vaan on arvioitava, helpottaako se luettavuutta ja selkeyttäkö suunnitelmaa. Kaikkiaan suunnitelman rakenne on HKS-laadintaohjeiden ja yleisten käytäntöjen mukainen.

Muuta

-Suunnittelun alueen luonnonkuvaus on suurelta osin riittävän perusteellista ja selkeää. Jotkin taulukot kaipaavat viimeistelyä (esim. taulukko 3). Käytetyt lyhenteet voisivat käydä ilmi jossakin sekä käsite vastuu-laji kaipaisi selvitystä. Taulukoinneista huolimatta runsaasti numerotietoa esiintyy tekstissä. Luettavuus säilyi kuitenkin kohtalaisen hyvin.

Luontoinventoinnit

-Joitakin täydennyksiä ja selvennyksiä esitettyihin pinta-alajakaumiin voisi liittää (esim. s. 14 voisi mainita miksi vain 24 % lehdosta on rajattu lehtojensuojelualueeseen).

Luontotyytit

-Kasvupaikkajakaumien osalta voisi ehkä esitellä karkean rehevyysluokittelun lisäksi hieman myös metsä-tyyppejä ja niiden jakaumia. Sama pätee myös soihin.

Luontoinventoinnit

-Metsien ikäluokkajakaumat on hyvin esitetty. Voisi ehkä kuvata myös metsien puumääriä ja keskiarvokasvua kasvava puuston osalta. Tällainen kuvaus kertoisi jotain myös siitä, minkälaisien puuntuottomahdollisuuksien hyödyntämisestä suojelupäätöksen yhteydessä on luovuttu.

Eläimistö

-Eläimistön kuvauksista on jätetty eräs uhanalainen laji mainitsematta. Alueen lajistoa tuntevaa lukijaa se voi hieman hämmäntää, varsinkin kun laji esiintyy alueen esitteissä.

Muuta

-Lukijalle voisi olla kiintoisaa saada hieman laajemmin tietoa Lammintaustan ja Saarisen (2002), Moilasen (2002) sekä Takapuron (1997) tuloksista, varsinkin kun kyseiset raportit eivät ole kovin helposti saatavilla.

Metsätalous

-Olisi syytä mainita talousmetsien harjumetsien käsittelystä. Myöhemmissä osioissa todetaan, että ko. Natura-luontotyyppi jätetään hakkaamatta. Myöhemmin (kohdassa 7.7.3) voisi vielä korostaa, että juuri harjumetsiä halutaan säästää metsiä käsiteltäessä. Väärinkäsitykset ovat mahdollisia varsinkin, kun kohdassa 7.7.1 todetaan, että maa-ainelaki ei rajoita harjumuodostumien metsien käyttöä. Korostettakoon, että hakkuista halutaan pidättäytyä.

-Toiminnan yleistavoitteet ja vyöhykejaot on kuvattu riittävän hyvin. Erityisen myönteistä on, että tavoitteita katsotaan ensin suojelupäätösten suunnalta ja esitellään sen jälkeen alueen haltijan asettamat tavoitteet.

Suunnitelman rakenne ja päällekkäisyydet

-Käyttömuotokohtaisia tavoitteita (luvut 5–10) voisi täsmentää ja terävöittää. Luonnoksessa menevät osittain sekaisin käyttömuotokohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Viimeistellyssä versiossa tulee selvästi eritellä luvuissa 5–10, mitkä ovat halutut tavoitetilat ja millä keinoilla niihin aiotaan päästä.

Muuta: perinnebiotoopit

-Joitakin tarkennuksia toimenpiteiden esittelyä kaipaisi, vaikka toimenpiteet lienee tarkemmin kuvattu erillis-suunnitelmissa. Esimerkiksi: Mitä toimenpiteitä lehtoalueiden hoito tarvitsee, jotta näiden pohjoisten lehtojen lehtoluonne säilyisi? Mitä toimenpiteitä ja kuinka usein niittyjen kunnostus ja hoito vaativat? Kuinka usein seurantoja tehdään tulvaniityillä? Mikäli suunnitelmakokonaisuutta arvioivilla ei ole käytössä erillissuunnitelmia, toimenpiteiden tehokkuutta ja riittävyttä on mahdotonta arvioida.

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

METLA**Muuta**

-Suunnitelman vaikutusten arviointi on kirjoitettu lyhyesti ja yleisellä tasolla. Varsinkin sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arviointi voisi olla hieman perusteellisempi. Alueen metsien rajaaminen suurelta osin hakkuutoiminnan ulkopuolelle on päätös, jolla on sekä sosiaalinen että taloudellinen ulottuvuus luonnonsuojelu-ulottuvuuden lisäksi. Mitä rahavirtoja alueen kuntien ihmiset menettävät ja mitä saavat suojelualueen perustamispäätöksen seurauksena, laajuus 1–2 kappaletta.

PALISKUNTAIEN YHDISTYS

-Laaditussa suunnitelmassa todetaan, että poronhoitoa voidaan harjoittaa poronhoitolain mukaisesti. Poronhoitoon liittyvää maastoliikennettä moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla on kuitenkin pyrkimyksenä rajoittaa retkeilyreittien, nähtävyyksialueiden ja rajoitusosien ulkopuolelle. Samoin kuin alueella tapahtuvaa talviruokintaa rajoitetaan niin, että sitä ei tule tehdä Korajokivarren niityillä vieraan lajiston leviämisen estämiseksi.

Poronhoito, metsästys

-Paliskuntain yhdistys toteaa, että luonnon säilyttäminen koskemattomana yleensä turvaa siellä olevat porojen laidunalueet. Suojelulla ei kuitenkaan saa rajoittaa luontaiselinkeinoja, porotalouden, toimintaa Natura-alueella. Poronhoitotyössä on välttämätöntä liikkua luonnossa maastoajoneuvoilla myös sulan maan aikana. Lisäksi on tarpeellista sallia metsästys erikoisluvilla Natura-alueilla petovahinkojen rajoittamiseksi.

Poronhoito

-Paliskuntain yhdistys katsoo, että suunnitelmassa tulee huomioida paikallisen paliskunnan tarpeet sekä maastoliikenteessä että porotalouden rakenteissa kyseessä olevalla alueella. Samoin alueelle suunniteltu muu rakentaminen täytyy toteuttaa siten, ettei se haittaa porotaloutta ja suunnitella yhdessä paikallisen paliskunnan kanssa.

Poronhoito

-Paliskuntain yhdistys korostaa neuvotteluvälillisuutta tulevaisuudessa. Valtion viranomaisten on neuvoteltava paliskunnan edustajien kanssa suunnitellessaan valtionmaita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä (Poronhoitolaki 53 §).

POSITION RIISTANHOITOYHDISTYS**Jokamiehenoikeudet, tulenteko, retkeily, rakenteet, luontomatkat**

-Kohdan 7.4. metsästystä koskevat suunnitelmat tyydyttävät metsästyksen osalta. Tulenteko tulisi sallia Korouoman ympäristöalueilla jokamiehenoikeuden mukaisena tai rakennettava tulipaikat, kuten uoman alueella on olemassa.

Liikenne ja liikkuminen

-Kelkkareittien sijoittelussa tulee huomioida lintujen soidinpaikat. Metsästyksessä kaadettujen hirvien haku moottorikelkalla tai mönkijällä tulisi huomioida suunnitelmassa.

LAPIN TE-KESKUS

-Useamman vuoden kestänyt suunnitteluprosessi on tuottanut laajassa vuorovaikutuksessa kattavan, alueen maankäytön vyöhykejakoon perustuvan asiakirjan. Suunnitelman mukainen alueiden käyttö mahdollistaa luonnonsuojelualueen monipuolisen käytön myös virkistykseen ja luontomatkatiloihin. Myös porotalouden harjoittaminen ja paikallisten asukkaiden metsästysmahdollisuudet turvattaisiin suunnitelman avulla.

-Laadittu suunnitelma rakentaa vahvan perustan niille suunnitelmille ja eri toimintojen toteutuksille, joita alueella olisi tarkoitus tulevaisuudessa toteuttaa.

SUOMEN KIIPEILYLIITTO**Kiipeily**

-SKIL pitää suunnitelmaa kiipeilyharrastuksen kannalta pääosin asiallisena ja kannatettavana. Kiipeilyä ei pidä saattaa hoito- ja käyttösuunnitelmia laadittaessa muiden luonnonkäyttömuotojen – esim. retkeilyn – kanssa eriarvoiseen asemaan.

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

SUOMEN KIIPEILYLIITTO

Kiipeily

-Tällä hetkellä harrastuskiipeilykäyttö on Korouomassa vähäistä. SKIL näkee kuitenkin tulevaisuudessa Korouoman pystysuorien ja kasvittomien seinämien kysynnän kasvavan. SKIL toivoo, että tulevaisuuden kiipeilijöiltä ei poistettaisi mahdollisuutta jatkaa kiipeilyä Korouomassa. Samoin uusien reittien tekoa ei pitäisi Korouomassa yksiselitteisesti kieltää, vaan uusien reittien teko pitäisi olla mahdollista kallioidelle, joiden luontoarvot sen sallivat.

Kiipeily: kiipeilyn rajoittaminen tulevilla rajoitusosalla

-Kiipeily voidaan suunnitelman mukaisesti rajoittaa Pirunkirkon tulevilla rajoitusalueella jo olemassa oleville reiteille. Sen sijaan Purnuvaaran ja Piippuvaaran tulevilla rajoitusalueella kiipeily voitaisiin jopa kieltää kokonaan, koska siellä ei sijaitse harrastuskäytössä olevia reittejä eikä alueella ole kiipeilyllistä merkitystä.

Kiipeily

-Kesäkiipeilyn kannalta muilla kohteilla (Pirunkirkon pohjoispuoli, Julmakallio, Ruskeavirran putous, Mammuttiputous ja putousten ympäristökalliot, Purnuvaaran Saukko-ojan putous) ei ole merkitystä ja kesäkiipeily voidaan suosituksen mukaisesti kieltää kokonaan, kunhan kallioiden ympäristökallioiden rajausta ei tehdä liian laajasti.

Kiipeily: jääkiipeilykohteet

-Suunnitelmassa ei esitetä rajoituksia jääkiipeilykohteille, vain kesäaikainen käyttö kielletään. Tähän linjaan SKIL on tyytyväinen. Jääkiipeilykohteita ei kuitenkaan luetella suunnitelmassa tarkemmin, suunnitelmassa mainitaan vain Ruskeavirran putous ja Mammuttiputous jääkiipeilykohteina. Jääkiipeilykäytössä on kuitenkin muitakin jääputouksia. Jääkiipeilyn taitotason karttuessa myös yhä vaikeammat jääputoukset ovat siirtyneet kiipeilykäyttöön. Jotta selvityksen perusteella ei jäisi kuvaa, että ainoastaan nuo kaksi edellä mainittua putousta ovat jääkiipeilykäytössä, niin suunnitelmassa tulisi mainita selkeästi, että jääkiipeily on sallittua kaikilla Korouoman jääputouksilla.

Opastus: tiedottaminen kalliokasvillisuuden häiriöherkkyydestä

-SKIL pitää suunnitelmassa esitettyä tiedottamista erittäin toivottavana ja tarjoutuu toimimaan tiedottajana järjestäytyneisiin kiipeilyharrastajiin päin, etenkin koulutusvaliokuntansa välityksellä ja liiton verkkosivuilla. SKIL on aloittanut tiedotusprojektin, jonka tarkoituksena on asettaa kaikkien Suomen kiipeilykallioiden juurelle infotauluja. SKIL:n koulutusvaliokunta voi tarvittaessa osallistua myös Korouomassa kiipeilijöille tarkoitettujen infotaulujen tekoon yhdessä alueen käytöstä vastaavien viranomaisten kanssa.

Kiipeily: uusien reittien teko

-Kalliokiipeilyn pitäytyminen nykyisille reiteille sekä kiipeilykohteilla tarvittava polkujen ja lähtöpaikkojen merkitseminen on SKIL:n mukaan sopiva tapa ohjata kiipeilykäyttöä. Jos uusia kohteita halutaan perustaa, tulee niiden kasvillisuudesta tehdä selvitys. Koronlatvajärven kohteen osalta SKIL toivoo poikkeusta, koska paikalta on tehty jo kasvillisuus selvitys, jossa ei ilmennyt mitään poikkeavaa.

Kiipeily

-Koronlatvajärven kiipeilykohde ei ole aikaisemmin ollut harrastekiipeilykäytössä ja sitä ovat käyttäneet vain ohjelmapalveluyrittäjät. Luoteisosan kalliot ja ylikalteva seinä kiinnostavat kuitenkin kiipeilijöitä. Kalliokiipeily ja uusien reittien teko voitaisiin Koronlatvajärven kalliolle sallia ilman jatkotutkimuksia.

-Esitys lisäyksi hoito- ja käyttösuunnitelmaan: kiinteiden laskeutumisankkureiden ja muiden kiinteiden varmistusten tarkistaminen ja uusien lisääminen. Suunnitelmassa ei ole otettu kantaa kiipeilyn laskeutumisankkureiden tai muiden kiinteiden varmistusten asentamiseen ja vanhojen korvaamiseen uusilla. Kiinteät laskeutumisankkurit estävät kallion yläpuolella olevien puiden ja kasvillisuuden kulumista.

-SKIL pitää tärkeänä, että suunnitelmaan lisättäisiin maininta alueella olevien (Pirunkirkko) kiinteiden laskeutumisankkureiden ja muiden kiinteiden varmistusten uusimisen mahdollisuudesta ja mahdollisten uusien asentamisesta (myös tuleville kiipeilypaikoille). Turvallisuuden vuoksi kiinteiden ankkureiden ja muiden varmistusten kunto täytyy säännöllisesti tarkistaa ja uusia aika ajoin. Tämä pitäisi sallia ilman erillistä sopimusta. Varmistusten ja ankkureiden kustannuksista, tarkistamisista ja asentamisesta huolehtii SKIL.

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

SUOMEN KIIPEILYLIITTO

-Jääputouksilla, joilla ei jään ohuuden vuoksi ole mahdollista varmistaa jääruneilla sekä reiteillä, joita ei ole mahdollista varmistaa luonnollisilla varmuksilla, pitäisi sallia tarpeen mukaan maastoväristen kiinteiden varmistusten asennus.

Kiipeily

-Koska suunnitelman suositukset Korouoman tulevasta kiipeilykäytöstä perustuvat pääosin kalliokasvillisuus-selvitykseen, haluaa SKIL kommentoida joiltakin osin tätä selvitystä.

LAPIOSALMEN ERÄLEIRIKESKUS (LAPIOSALMISÄÄTIÖ)**Alueen taloudellinen ja sosiaalinen merkitys**

-Alueen vetovoima perustuu luonnonnähtävyyksien lisäksi rauhalliseen sijaintiin eli luonnonrauhaan, joka osaltaan tuo asiakkaita Posion majoitusyrittäjille. Markkinoinnin ja käytön tehostaminen on toisaalta ristiriitaista rauhan ja hiljaisuuden säilymisen kannalta, mutta ymmärrettävää toiminnan mielekkyyden kannalta, koska palvelujen ylläpitäminen vain muutamia asiakkaita varten ei tietenkään ole "kannattavaa".

Matkailun yritystoiminta: MH:n asettamat tavoitteet

-Ohjelmopalvelujen kehittämisen jokamiehenseikkailujen suuntaan saattaa kyllä lisätä merkittävästi alueen käyttöä. Ko. käyttö edellyttää tarkkojen pelisääntöjen ja yhteistoimintasopimusten tekoa ohjelma- ja opastus-palveluyrittäjien ja Metsähallituksen välille.

Muuta: maankäytön vyöhykkeet

-Syrjävyöhykkeellä sijaitseva Pihlajalammen kota lienee syytä kunnostaa tai purkaa pois, sillä nykyisessä kunnossaan se antaa huonon kuvan ylläpitäjästänsä. Koska se sijaitsee Lapiosalmen Eräleirikeskusten läheisyydessä, säätiö on kiinnostunut keskustelemaan Metsähallituksen kanssa mahdollisesta kunnossapito-sopimuksesta kyseisen kodan suhteen.

Jätehuolto, polttopuuhuolto: retkeily

-Palvelurakenteet mainitaan olevan MH:n jäte- ja polttopuuhuollossa. Jätehuoltoahan ei ole useimmilla laavupaikoilla. Polttopuiden laadusta, lähinnä märkydestä, on kuulunut useita valituksia alueen käyttäjiltä.

Muuta

-Säätiö esittää, että alueelta julkaistaisiin nykyistä tarkempi kartta, esim. 1:30 000 mittakaavassa, joka varustettaisiin suurin piirtein samanlaisilla tiedoilla kuin nykyinen Korouoman esite.

Retkeily, rakenteet, luontomatkailu: opastus

-Opastuspisteisiin olisi syytä järjestää palautekaavakkeita sekä palautelaatikot/osoitteet.

Muuta: opetus

-Opetusmateriaalikansio on ehkä syytä tehdä kahtena eri versiona, joista toinen on tarkoitettu kouluikäisille (10–16 v) ja toinen aikuiskäyttöä varten. Nuoremmille tarkoitettu materiaali voisi olla kirjoitettu jonkinlaisen seikkailukertomuksen muotoon.

Muuta: kirjallisuutta

-Luetteloon voisi lisätä Lapiosalmen historiikin vuodelta 1988: Perkiö Pia (toim.) Hyvin olemassa, Lapiosalmen eräleirikeskus 25 vuotta.

VIRANOMAISTAHOT**POSITION KUNTA**

-Hoito- ja käyttösuunnitelma vastaa hyvin matkailuelinkeinon kehittämistarpeisiin ja samalla se mahdollistaa tärkeiden luontoarvojen säilymisen. Suunnitelma ei myöskään estä elinkeinollista toimintaa alueella, vaikka tiettyjä rajoituksia etenkin kesäaikaisten kiipeilypaikkojen suhteen onkin. Suunnitelma hyväksytty ilman muutoksia.

LAPIN YMPÄRISTÖKESKUS

-Suunnitelman luontokuvaus on kiitettävän huolellisesti tehty.

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

LAPIN YMPÄRISTÖKESKUS

Perinnebiotoopit

-Perinnemaisemakohteiden kunnostuksen suunnittelu, toteutus ja ylläpito olisi ollut hyvä kirjata perusteellisemmin. Voidaanko esim. niitto toteuttaa paikallisten avulla siten, että niittotyötä vastaan he saisivat heinät ja Metsähallitus säästäisi omaa työvoimaansa.

Perinnebiotoopit

-Suunnitelmassa mainitaan Saunavaaran niittyjen liittäminen suojelualueeseen. Ovatko niityt nyt yksityisomistuksessa? Hoidetaanko niitä? Onko niiden säilyminen turvattavissa esim. maatalouden erityistukien kautta?

Historia, kulttuurikohteet

-Kappaleessa 6.3. kerrotaan kulttuurikohteiden inventoinnista ja dokumentoinnista Metsähallituksen paikkatietojärjestelmiin. Tekeekö valtio tältä osin päällekkäistä työtä Lapin maakuntamuseon tai Museoviraston kanssa, eli mikä on työnjako?

Retkeily, rakenteet, luontomatkailu

-Suunnitelmalta olisi odottanut hieman enemmän konkreettisuutta. Esim. tietoja kävijämääristä, niiden kehityksestä ja tulevaisuuden ennusteista olisi voinut suhteuttaa jo syntyneisiin vaurioihin ja ennakoida mahdollisesti tulevaisuudessa syntyviä ongelmia sekä pohtia ratkaisumalleja.

Muuta

-Mitkä käyttömuodot voivat aiheuttaa riskejä suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja lajeille? Voidaanko eritellä mille luontotyypeille ja/tai lajeille riskejä syntyy, millaisia riskejä on ja miten ne voidaan välttää? Myös suojelualueiden käytöstä aiheutuvat riskit Natura-alueen suojeluperusteille tulisi arvioida. Esimerkiksi lähialueiden metsätalousojitusten ja/tai muiden käyttömuotojen vaikutukset suojelualueeseen tulisi arvioida ja mahdollisuuksien mukaan minimoida.

Retkeily, rakenteet, luontomatkailu

-Uudet liikunnalliset käyttömuodot (kuten kiipeily, maastopyöräily, maastoratsastus, koirajuoksu ja valjakkohiihto) ovat kasvamassa. Ainakin osa näistä kuuluu jokamiehen oikeuksien piiriin. Nämä tarpeet tulisi huomioida sekä reititsunnittelussa että alueen matkailukehityksen kannalta.

Muuta

-Suunnitelman loppuun olisi hyvä liittää yleisötilaisuuksissa saatu palaute.

LAPIN RIISTANHOITOPIIRI

Jokamiehen oikeudet, tulenteko, retkeily, rakenteet, luontomatkailu, liikenne ja liikkuminen

-Riistanhoitopiiri pitää laadittua suunnitelmaa hyvin tehtynä ja tarpeellisena. Metsästyksen suhteen ei ole huomauttamista, mutta esitetään Posion riistanhoitoyhdistyksen lausunnossaan esille tuomien näkökohtien huomioonottamista niihin yhtyen. Lapin riistanhoitopiiri katsoo, että metsästys ei toistaiseksi ole aiheuttanut sellaista vaaraa retkeilijöille, että sitä tulisi alueellisesti rajoittaa lääninhallituksen toimesta.

Metsästys

-Suunnitelmassa esitettyä metsästäjien informointia ja neuvontaa on syytä lisätä riistanhoitoyhdistyksen ja Metsähallituksen yhteistyönä.

METSÄHALLITUS/METSÄTALOUS, LÄNSI-LAPPI

Metsätalous

-Kappale 7.7.2: Lajiesiintymät ja Natura-luontotyypit säilyvät. Mitä tarkoittaa? Voidaanko niitä käsitellä, kunhan niiden luonne säilyy? Esim. harju-luontotyyppien luonne säilyy, vaikka puustoa käsitelläänkin? Myös muualla suunnitelmassa asiaan otetaan kantaa – myös siellä asia pitää täsmentää. Luontotyypeillä tarkoitetaan edustavia luontotyyppijä – niitä ei saa heikentää.

Luontotyypit

-Taulukko 2 – tarkoittaako nimenomaan edustavia luontotyyppijä?

LAUSUNNON ANTAJA, AIHE JA SISÄLTÖ

LAPIN LIITTO

Maakuntakaava

-Suunnitelmassa tulisi kuvata maakuntakaavaa ja sen tätä aluetta koskevia tavoitteita. Lisäksi tulisi esittää suunnitelman suhde maakuntakaavaan ja perustella mahdolliset poikkeamiset. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteutumista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Koska kyseessä on Posion merkittävin luontomatkaailukohde, tulisi erityisesti pohtia suunnitelman matkailun vetovoima-alueita koskevia tavoitteita.

-Suunnitelman perusselvitykset ovat muilta osin kattavasti ja hyvin laadittuja. Tavoite kehittää alueen palveluvarustusta ja opastusta sekä yrittäjien ohjelmalveluiden edellytyksiä, samoin kuin kahdeksaan kohtaan eritellyt alueen hallinnan, hoidon ja käytön tavoitteet ovat suunnittelualue ja sen erityispiirteet huomioon ottaen oikeita ja perusteltuja.

Muuta

-Havainnollisuutta ja luettavuutta voisi parantaa esimerkiksi koko alueen kattavalla luontotyyppien yhdistelmäkartalla nimistötietoineen (pienennös).

-Suunnitelmassa esitetään luonnonsuojelullisten ja muiden tavoitteiden toteuttamista maankäytön vyöhykkeistämällä ja järjestyssäännöllä annettavilla käytön rajoituksilla. Alueelle esitetään neljää vyöhykettä. Alueelle kohdistuvan matkailu- ja retkeilykäytön paine sekä kasvuodotukset huomioon ottaen käytön periaatteita on pidettävä hyväksyttävänä.

Matkailu ja yritystoiminta, muuta

-Lapin liitto pitää tärkeänä, että paikallisen yritystoiminnan kanssa sovitaan käytännöistä ja suunnitelmaan liittyvistä yksityiskohdista ennen suunnitelman lopullista viimeistelyä. Myös jatkossa valmisteltavat alueen hoitoa ja käyttöä koskevat säännökset, kuten järjestyssääntö, tulisi laatia yhteistyössä paikallisten asukkaiden ja alueen käyttäjien kanssa.

Natura 2000 -alueet Lapin voimavaraksi

-Lapin ympäristökeskuksen, Lapin liiton ja Metsähallituksen yhteistyönä on käynnistetty laaja osallistavan suunnittelun hanke Natura 2000 -alueet Lapin voimavaraksi. Korouoman alue poikkeaa monista muista Natura 2000 -alueista jo ennestään rakennetun palveluvarustuksen ja osittain vakiintuneen käytön osalta. Lapin liiton virasto esittää kuitenkin, että suunnitelman viimeistelyssä tarkistettaisiin yleissuunnitelmasta mahdollisesti aiheutuvat tarpeet tarkistaa nyt laadittua suunnitelmaa.

Seuraavassa käsitellään lausunnoissa esille tulleet tärkeimmät aiheet. Osa lausunnoista on johtanut suunnitelmatekstin muokkaamiseen. Lainsäädännön vaikutuksia hoidon ja käytön suunnitteluun on joidenkin käyttömuotojen osalta selvennetty tässä.

LAUSUNNON AIHE, SISÄLTÖ JA VAIKUTUS SUUNNITELMAAN

JOKAMIEHENOIKEUDET

-Alueen jokamiehenoikeuksiin ei puututa hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Jokamiehenoikeuksia ovat liikkuminen lihasvoimin, liikkuminen vesialueilla, tilapäinen leiriytyminen, rauhoittamattomien kukkien, marjojen ja sienten poimiminen sekä onkiminen ja pilkkiminen. Jokamiesoikeuksia eivät ole mm. maasto-liikenne, kaatuneen puun tai muiden kasvinosien ottaminen ja tulenteko (ks. alla). Jokamiesretkeilijän on muistettava vastuunsa ja liikuttava aiheuttamatta häiriötä luonnolle tai alueen muille käyttäjille.

LAUSUNNON AIHE, SISÄLTÖ JA VAIKUTUS SUUNNITELMAAN

TULENTEKO

-Tulenteko ei kuulu jokamiehenoikeuksiin, vaan sitä säätelee pelastuslaki (468/2003). Lain mukaan tulenteekoon vaaditaan aina maanomistajan lupa niin yksityisillä kuin valtionmailla, ja metsäpalovaroituksen aikana tulenteeko on kielletty. Ainoastaan hätätilanteessa saa tullen tehdä ilman maanomistajan lupaa. Alueelle ei suunnitella yleistä tulenteeko-oikeutta, mihin vaikuttaa mm. laajempi linjaus luonnonsuojelualueilla sekä vastuukysymys. Mikäli vanhaan eräperinteeseen liittyvää tulenteekoa esiintyy, vastaa tulen sytyttäjä mahdollisista seurauksista. Tulenteeko poronhoidon yhteydessä on luvallista poronhoitolakiin nojaten. Metsästysluvissa voidaan antaa lupa tulenteekoon metsästyksen yhteydessä. Huomattavaa on, että tulenteeko myöskään vähäarvoisena pidetystä maapuusta ei tue luonnonsuojelun tavoitteita, sillä maatuva tai keloutunut puu lisää eliöstön monimuotoisuutta ja on siksi oleellinen tekijä luonnonsuojelun näkökulmasta.

METSÄSTYS

-Metsästys on alueella sallittua. Mahdolliset erikoisluvut myöntää maa- ja metsätalousministeriö.

-Metsästäjien informointia ja neuvontaa jatketaan vakiintuneen tavan mukaisesti riistanhoitoyhdistyksen ja Metsähallituksen yhteistyönä.

MAAKUNTAKAAVA

-Itä-Lapin 26.10.2004 vahvistettua maakuntakaavaa on tarkasteltu Lapin liiton verkkosivuilla. Näihin tietoihin perustuen on todettu, että tämä suunnitelma on linjassa maakuntakaavan kanssa. Suunnitelmaa on maakuntakaavan osalta täydennetty kappaleessa 1 Johdanto.

NATURA 2000 -ALUEET LAPIN VOIMAVARAKSI

-Kuten Lapin liittokin toteaa, poikkeaa Korouoman alue monista muista Natura 2000 -alueista jo rakennetun palveluvarustuksen ja osittain vakiintuneen käytön osalta. Alueella on myös paljon erilaisia käyttöpaineita, useita toteutustapoja ja metsätalouden hallinnoimia alueita, joiden osalta käyttö on järjestettävä pian. Alue on vilkkaassa matkailu- ja retkeilykäytössä sekä metsätalousoikeuksissa. Jotta sen erityislaatuiset luontoarvot voidaan säilyttää, tulee suunnitelma vahvistaa ensi tilassa.

KIIPEILY

-Kiipeilyn aktiviteettia ja kohdentumista sekä volyymia on nyt kuvattu kappaleissa 6.1.1, 6.1.2, 6.1.3 ja 6.8.1. Myös kappaleeseen 2.3 (kalliot) on lisätty tietoa jääkiipeilykohteista.

-Kiipeily on suunnitelmassa otettu huomioon sekä jokamiehenoikeuksien mukaisena että järjestetyn toiminnan näkökulmasta.

-Kiipeily kuuluu jokamiehenoikeuksiin. Korouomassa kesäaikaista kiipeilyä rajoitetaan vain rajoitusvyöhykkeillä kallion erityislaatuisten kasviston suojelun edistämiseksi. Jokamiehenoikeuksiin kuuluvaa kiipeilyä ei tarvitse enempää rajoittaa.

-SKIL:n lausunnossa viitataan kalliokasviselvityksen tulokseen, jonka mukaan Koronlatvajärven kallioilta ei löytenyt vaateliasta lajistoa. Selvityksestä ilmenee kuitenkin, että Koronlatvajärven kiipeilykohteella laskeutumista ei suoritettu, vaan lajistoa tutkittiin ainoastaan kalliontyviltä osittain tikapuita apuna käyttäen. Laskeutumistoimintaan käytettyä luoteisosaa ei myöskään tarkastettu, koska seinämä päättyy veteen. Lausunnossaan SKIL ilmoittaa, että toimintaa ei ole aikaisemmin ollut Koronlatvajärven kalliolla, joten perustettava reitti olisi uusi ja sillä niin ollen pitää tehdä selvitys kasvillisuudesta ennen reitin perustamista.

-Kaikista olemassa olevista sekä mahdollisista uusista kiinteistä varmistuksista ja ankkureista tehdään jatkossa sopimukset asianomaisten tahojen kanssa. Sopimuksissa määritellään myös kyseisten rakenteiden uusiminen (kpl 6.1.3).

-Koska suunnitelman suositukset Korouoman tulevasta kiipeilykäytöstä perustuivat pääosin kalliokasvillisuusselvitykseen, on SKIL kommentoinut myös kalliokasvillisuusselvitystä. Tähän suunnitelmaan liittyviltä osin nämäkin kommentit on otettu huomioon ja kirjattu tähän liitteeseen.

LUONTOINVENTOINNIT

-Tarkennettu kappaleeseen 2.3 (metsät), miksi tällä hetkellä vain osa lehdoista kuuluu suojelualueeseen sekä lisätty tieto kasvavan puuston keskittävyydestä suojelu- ja talousmetsäalueella.

LAUSUNNON AIHE, SISÄLTÖ JA VAIKUTUS SUUNNITELMAAN

ELÄIMISTÖ

-Alueen käärmeekannasta ei ole tutkimustietoa. Matelijat on lisätty kohtaan 5.1.1 ryhmänä, josta on puutteellisesti tietoja.

-Luonnonsuojelullisista syistä (esim. häirintä, keräily) taulukoissa ei esitetä kaikkia uhanalaisia lajeja.

RETKEILY, RAKENTEET, LUONTOMATKAILU

-Metsähallitus ottaa mielellään vastaan palautetta. Palautetta toivotaan annettavan Metsähallituksen internet-sivujen palautelomakkeen kautta (www.metsa.fi tai www.luontoon.fi). Maastossa olevat palautelaatikot on todettu epäkäytännöllisiksi, eikä palautetta haluta enää kerätä siten. Metsähallitus on tehnyt alueella myös kävijätutkimuksen, ja tutkimus toistetaan säännöllisesti.

-Uusia tulipaikkoja ei aiota rakentaa. Tulenteko on sallittu nykyisillä tulentekopaikoilla.

-Tekstissä on useassa kohdin tietoa matkailun nykytilasta, kävijämääristä ja tulevaisuuden ennusteista sekä ehdotetut keinot ehkäistä suuren kävijämäärän vaikutuksia alueen luontoon (ks. kohdat 2.7.1, 2.8, 2.9, 3.2, 6.1.3 ja 7). Käyntikertojen määrä alueella on kävijälaskureiden perusteella noin 30 000 vuodessa. Kävijöiden määrä on kasvanut vähitellen 1990-luvulla, ja mm. Korouoman saaman julkisuuden vuoksi on odotettavissa, että kävijämäärä suurenee edelleen. Myös kiipeilyharrastus on ollut voimakkaassa kasvussa. Kävijämäärän huomattava nousu nykyiseltä tasolta mahdollistetaan palvelurakenteita ja opastusta kehittämällä. Lisääntyvän kulumisen ja häiriintymisen muodostama uhka suojelutarvoille torjutaan ohjaamalla kävijöitä rakenteilla, opastuksella ja käytön rajoituksilla. Tavoitteena on, että reitistö mahdollistaa nykyistä selvästi suuremman kävijämäärän ilman, että alueen luontoarvot ovat uhattuina.

-Uusille käyttömuodoille ei lähdetä luomaan kysyntää. Jos uusia käyttömuotoja ilmaantuu, niitä sopeutetaan hoidon ja käytön tavoitteisiin sopiviksi. Kappaleessa 6.1.3 on todettu, että maastopyöräily, ratsastus ja koira-valjakkoojelu ohjataan niitä varten tarkoitetuille reiteille. Suojelullisten tavoitteiden niin vaatiessa voidaan em. toimintoja rajoittaa järjestyssäännöllä.

OPASTUS

-Kiipeilyyn ja kalliokasvillisuuteen liittyvissä opastus- ja tiedotusasioissa otetaan tarvittaessa yhteyttä Suomen kiipeilyliittoon ja toimitaan yhteistyössä heidän kanssaan.

JÄTEHUOLTO, POLTTOPUUHUOLTO

-Jätehuolto ja polttopuuhuolto on kirjattu kohtiin 6.5.1 ja 6.5.2. Jätehuolto kattaa taukopaikkojen kompostoitavat käymälät ja lähtöpaikkojen keräyspisteet. Periaatteena on roskaton retkeily, joten taukopaikoilla ei ole jätteenkeräystä, vaan retkeilijä huolehtii omat jätteensä lähtöpaikkojen keräyspisteisiin; poltettavan ja kompostoituvan jätteen käsittely on retkeilijän vastuulla.

PORONHOITO

-Kappaleessa 8.4.1 sanotaan, että poronhoitoon liittyvä välttämätön poronhoitolain mukainen poronhoitotyö on sallittu. Kesäaikaiseen moottoriajoneuvolla liikkumiseen tarvitaan poroisännän lupa.

-Kaikista porotaloutteen olennaisesti vaikuttavista toimenpiteistä keskustellaan paliskuntien kanssa.

MATKAILUN YRITYSTOIMINTA

-Matkailun yritystoiminnasta on kirjattu suunnitelman kohtaan 3.2: "Yrittäjien kanssa tehdään sopimukset alueen käytöstä ja Metsähallituksen kestävä luontomatkailun periaatteiden noudattamisesta." sekä 6.4.3: "Kaikkien alueella toimivien yritysten kanssa laaditaan asianmukaiset sopimukset. Sopimusyrittäjät sitoutuvat toimimaan kestävä luontomatkailun periaatteiden sekä Metsähallituksen ympäristö- ja laatujärjestelmän mukaisesti." Metsähallitus perehdyttää yhteistyökumppaninsa mm. alueen käyttöä koskevaan ohjeistukseen sekä yritystoiminnassa huomioitaviin ympäristö- ja laatujärjestelmän vaatimuksiin.

LIIKENNE JA LIIKKUMINEN

-Tieyhteys Pernuun Korouoman Saukkovaaran päälähtöpaikalta säilyy. Suojelualueen perustamisen yhteydessä rasitteet poistetaan, eikä teitä ole syytä pitää kunnossa suojelualueen sisällä.

-Uoman länsipuolen tie on kunnostettu Piippukalliolle asti. Tie on rakennettu metsätaloutta varten, ja sitä pidetään kunnossa ja talvisin auki metsätalouden tai suojelualueen hoidon tarpeiden mukaisesti.

LAUSUNNON AIHE, SISÄLTÖ JA VAIKUTUS SUUNNITELMAAN

LIIKENNE JA LIIKKUMINEN

-Jäniskairan alueella on yksi kelkkaura, jonka linjausta tarkistetaan, kun se perustetaan maastoliikenneläin mukaiseksi reitiksi; lisäksi satunnaista moottorikelkkailua aiheutuu poronhoidosta, huoltotoimista ja Lapiosalmi –Pajupuro-latureitin ylläpidosta. Käytännössä ongelma on vähäinen, koska kelkkailukausi päättyy yleensä ennen soitimen alkua, joten kelkkailusta ei ole suurta häiriötä soitimille. Metsähallituksen saamat tiedot soidinpaikoista kuitenkin vaikuttavat mm. uusien reittien linjaukseen.

-Pääsääntöisesti luonnonsuojelualueelle ei myönnetä maastoliikennelupia. Nykyisen käytännön mukaisesti hirvi- tai karhusaaliin hakua ei sallita moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla Natura-alueilta. Lisää lupien myöntämisperusteista kohdassa 8.8.4.

VYÖHYKEJAKO

-Virkistysvyöhyke B:n muodostaa metsätalouksikäytössä oleva virkistysmetsäalue, jolla maisema- ja luontoarvot säilyttävä metsätalous on sallittu. Osa virkistysvyöhyke B:stä jaettiin metsätalouksikäytössä olevaan metsätalouksivyöhykkeeseen. Muutokset kohdistuvat lukuun 4, kuvaan 7 ja taulukkoon 10. Uusi vyöhykejako ei muuta käytännössä vyöhykejaon sisältöä, mutta painottaa enemmän talousmetsäalueen olemassaoloa.

MUUTA

-Osallistaminen on sijoitettu otsakkeen Suunnittelun toteutus, osallistaminen ja suunnitelman hyväksyminen alle (kappale 1). Osallistamistilaisuuksissa esille tulleita asioita toivottiin liitettäväksi suunnitelmaan. Tätä ei pidetä tarpeellisenä, koska osallistamistilaisuudet ovat olleet osa suunnitteluprosessia, ja tilaisuuksissa esille tulleita seikkoja ja toivomuksia on otettu huomioon jo suunnitelmaa tehtäessä.

-Hoito- ja käyttösuunnitelma tehdään noin 10 vuodeksi, mutta sen sisältöä voidaan tarkistaa tarvittaessa jo aikaisemminkin. Mikäli suunnitelmaa muutetaan, asian tiimoilta järjestetään osallistamistilaisuus ja lausuntokierros. Alueelle annettava järjestyssääntö pohjautuu alueen perustamissäädöksiin sekä vahvistetussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyihin linjauksiin. Järjestyssäännön laatimisen yhteydessä järjestetään lausuntokierros.

-Luontomatkailututkimuksia voi pyytää nähtäväksi asianomaisista laitoksista (ks. kirjallisuusviite). Saatavuustieto lisätty kohtaan 7.

-Luonnonsuojelun toteuttamisen elinkeinoharjoittamiseen kohdistuvien mahdollisten tulonmenetyksien käsittely kuuluu suojelualueiden perustamisen vaiheisiin. Nämä vaikutukset on arvioitu vanhojen metsien suojeluohjelma-alueen perustamisen yhteydessä. Hoito- ja käyttösuunnitelmaa toteutetaan jo perustamisvaiheessa rajatuissa puitteissa. Sosiaalisia vaikutuksia ei ole tämän suunnitelman yhteydessä mahdollista arvioida tarkemmin, koska aiheesta ei ole tutkittua tietoa riittävästi.

-Pihlajalammenkota sijaitsee Jäniskairan alueella. Kota säilytetään ja pidetään kunnossa. Metsähallitus voi tehdä hoitosopimuksia ulkopuolisen kanssa taukopaikkojen hoidosta.

-Lehtojen hoidosta ja toimenpiteistä on tarkennettu kappaleisiin 5.1.2 ja 5.1.3.

-Alueelta on olemassa virkistyskartta (1:50 000), josta ilmenevät alueen palvelut.

-Opetusmateriaalikansion tarkoituksena on tuottaa opetusta varten tausta-aineistoa, jota käyttäjä voi soveltaa haluamallaan tavalla. Tekstiä on tarkennettu kohtaan 6.3.

-Kirjallisuusluettelossa on vain viitteitä, joihin on viitattu tässä suunnitelmassa.

-Taulukon 3 otsikointia on selkeytetty.

-Suunnitelmassa käytettyjen uhanalaisuusluokkien lyhenteet ja vastuulajin merkitys on lisätty kohtaan 2.4.

-Taulukossa 2 on kuvattu kaikki alueelta löytyneet Natura-tyypit. Mukana ovat kaikki edustavuusluokat (1–4).

-Suunnitelman A4-muoto rajoittaa karttamateriaalin yksityiskohtaisuutta. Kartat on pyritty esittämään teemoiltaan yksinkertaistetussa muodossa luettavuuden parantamiseksi. Alueelta on olemassa Koro-uoma–Simojärvi (1:50 000) virkistyskartta, josta alueen nimistö käy tarkemmin ilmi.

LAUSUNNON AIHE, SISÄLTÖ JA VAIKUTUS SUUNNITELMAAN

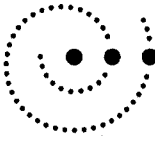
MUUTA

-Eri käyttömuotojen riskeistä on lisätty oma kappale 2.8 (maankäyttöanalyysi).

SUUNNITELMAN RAKENNE JA PÄÄLLEKKÄISYYDET

-Suunnitelmaa täydentävistä erillissuunnitelmista mainitaan nyt kappaleessa 1 kohdassa Suunnittelun toteutus, osallistaminen ja suunnitelman hyväksyminen.

-Hoito- ja käyttösuunnitelman rakenteen huomioon ottaen joitakin päällekkäisyyksiä ei voida välttää. Suunnitelmaa ei ole muokattu päällekkäisyyksien poistamista varten. Lukuihin 5–7 on tehty rakennetta selkeyttäviä muutoksia siten, että asiasisältöä ei ole muutettu.

Ympäristöministeriön vahvistuskirje

16.12.2008

YM11/5741/2008

Metsähallitus
PL 94
01301 VANTAA

Viite Metsähallituksen kirje Dnro 4301/623/2008/ 3.12.2008
Hänvisning

Asia Korouoman-Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen
Ärende

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle vahvistamista varten Korouoman-Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelman siihen sisältyvän, asetuksella (503/1992) perustetun Korouoman letojen suojele-alueen osalta. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 19 §:n mukaan luonnonpuistoille ja muille luonnonsuojelualueille voidaan laatia hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka ympäristöministeriö vahvistaa. Suunnitelmasta on luonnosvaiheessa pyydetty tarpeelliset lausunnot, joiden perusteella se on viimeistelty ministeriöön vahvistettavaksi tulleeseen muotoon. Ympäristöministeriöllä on ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Metsähallituksen laatima suunnitelma koostuu pienen, 71 hehtaarin suuruisen letojen suojele-alueen ohella laajoista vanhojen metsien suojeleohjelmaan ja harjujen suojeleohjelmaan kuuluvista alueista. Koko suunnitelma-alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon Korouoman-Jäniskairan alueena (FI1301104). Alueet muodostavat varsin arvokkaan ja monimuotoisen metsiä, soita ja harjuja sekä Korouoman kanjonin käsittävän suojelealuekokonaisuuden. Natura 2000 -alueen suojelealuekokonaisuuden hoidolle ja käytölle asetetut tavoitteet ovat sopusuhteissa letojen suojelealueen ja muiden suojelettävien alueiden suojeletavoitteiden kanssa. Suunnitelma on tietopohjaltaan kattava ja havainnollinen. Maankäytön vyöhykejako sekä luonnon suojelelle ja hoidolle asetetut tavoitteet edistävät toteutuessaan ao. Natura 2000 -alueen suojelelun perustana olevien tavoitteiden saavuttamista.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu, että suunnitelman toteuttamisella ei ole merkittäviä luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia Korouoman-Jäniskairan Natura 2000 -alueelle eikä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista erillistä arviointia tarvitse tehdä. Ministeriö katsoo, että suunnitelmassa esitetyt arviot perustuvat riittävään tietoon, alueiden luonnontila on hyvä ja ne säilytetään luonnontilassa. Lisäksi alueen virkistyskäyttö ohjataan merkityille poluille ja reiteille. Ympäristöministeriö vahvistaa omalta osaltaan Korouoman letojen suojele-

luualuetta koskevan hoito- ja käyttösuunnitelman Metsähallituksen em. saatekirjeen liitteenä esitetyn suunnitelman mukaisena.

Luonnonsuojelujohtaja

Ilkka Heikkinen

Luonnonsuojeluvalvoja

Pekka Salminen

TIEDOKSI

Lapin ympäristökeskus
Lapin liitto
Posion kunta
Lapin luonnonsuojelupiiri

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s.
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s.
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenvuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s.
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s.
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s.
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s.
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s.
- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s.
- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s.
- No 25 Metsähallitus 2007: Jämäsvaaran virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma. 47 s.

- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 27 Metsähallitus 2007: Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s.
- No 29 Metsähallitus 2007: Medvastön–Stormossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 30 Metsähallitus 2007: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 129 s.
- No 31 Metsähallitus 2007: Petkeljärvi–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 32 Metsähallitus 2007: Hiidenportin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 33 Hokkanen, M. & Kanerva, T. 2007: Saltfjärdenin luonnonhoidon ja rakenteiden toimenpidesuunnitelma. 33 s.
- No 34 Pirkanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2007: Ekojärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 35 Metsähallitus 2008: Viklinrimmen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 49 s.
- No 36 Metsähallitus 2008: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 198 s.
- No 37 Metsähallitus 2008: Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 38 Metsähallitus 2008: Ystävyyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 148 s.
- No 39 Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 134 s.
- No 40 Metsähallitus 2008: Giehtaruohtasa meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 134 s.
- No 41 Metsähallitus 2008: Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s.
- No 42 Metsähallitus 2008: Váhčira meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 146 s.
- No 43 Metsähallitus 2008: Kuusisuo–Hattusuon, Soininsuo–Kapustasuon ja Ohtosensuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016. 57 s.
- No 44 Metsähallitus 2008: Hepokönkään hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s.
- No 45 Metsähallitus 2008: Hämeenkaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 130 s.
- No 46 Jansson, H. & Raatikainen, K. 2008: Vallisaaren ja Kuninkaansaaren alueen hoito-suunnitelma. 119 s.
- No 47 Rouvala, A. & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. 71 s.
- No 48 Metsähallitus 2009: Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 208 s.
- No 49 Metsähallitus 2009: Leammi álbmotmeahci dikšun- ja geavahanplána. 209 s.
- No 50 Metsähallitus 2009: Riisitunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017. 87 s.

- No 51 Metsähallitus 2009: Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 161 s.
- No 52 Metsähallitus 2009: Liesjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 53 Metsähallitus 2009: Torrnsuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.
- No 54 Metsähallitus 2009: Isojärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 121 s.
- No 55 Metsähallitus 2009: Leivonmäen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 114 s.
- No 56 Metsähallitus 2009: Puurijärvi–Isosuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 57 Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 58 Metsähallitus 2009: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen hallinto- ja kehitys-suunnitelma. 77 s.
- No 59 Forststyrelsen 2009: Förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvet Kvarkens skärgård. 77 s.
- No 61 Metsähallitus 2009: Hyyppään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s.
- No 62 Metsähallitus 2009: Vaarunvuorten Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 86 s.
- No 63 Metsähallitus 2009: Vattajanniemen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 64 Laukkanen, M. 2009: Saimaan suojelualueiden luontomatkailusuunnitelma. 65 s.
- No 65 Sarlin, A. 2009: Strategi för naturturismen i Skärgårdshavet. 64 s.
- No 66 Sarlin, A. 2009: Strategy for nature tourism in the Archipelago Sea. 64 s.
- No 67 Sarlin, A. 2009: Saaristomeren luontomatkailusuunnitelma. 65 s.

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-742-1 (pdf)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks